

Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Teknoloji Yolculuğumuz

Karekodu okut, bu kitapla
ilgili EBA içeriklerine ulaş!

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

ISBN: 978-975-11-6972-3

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.

MESLEKİ VE TEKNİK
ANADOLU LİSESİ

KONAKLAMA VE SEYAHAT
HİZMETLERİ ALANI

KONAKLAMA VE SEYAHAT HİZMETLERİ ALANI ANİMASYONDA TEKNİK DESTEK 11 DERS MATERYALİ

ANİMASYONDA TEKNİK DESTEK

11 DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
KONAKLAMA VE SEYAHAT HİZMETLERİ ALANI

ANİMASYONDA TEKNİK DESTEK

11

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Çağlar Kadir ÖZHAN
Uyum ALBAYRAK
Zahide HIZAL

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI .....: 8469
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ .....: 2361

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı

Ferhat AYDIN

Program Geliştirme Uzmanı

Seçkin Seçil BAŞARAN

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Özlem ÇABUKEL

Rehberlik Uzmanı

Muzaffer Gülsüm TÜRKELİ

Görsel ve Grafik Tasarım Uzmanı

Seval AYDEMİR

ISBN: 978-975-11-6972-3

Millî Eğitim Bakanlığınının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarım, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

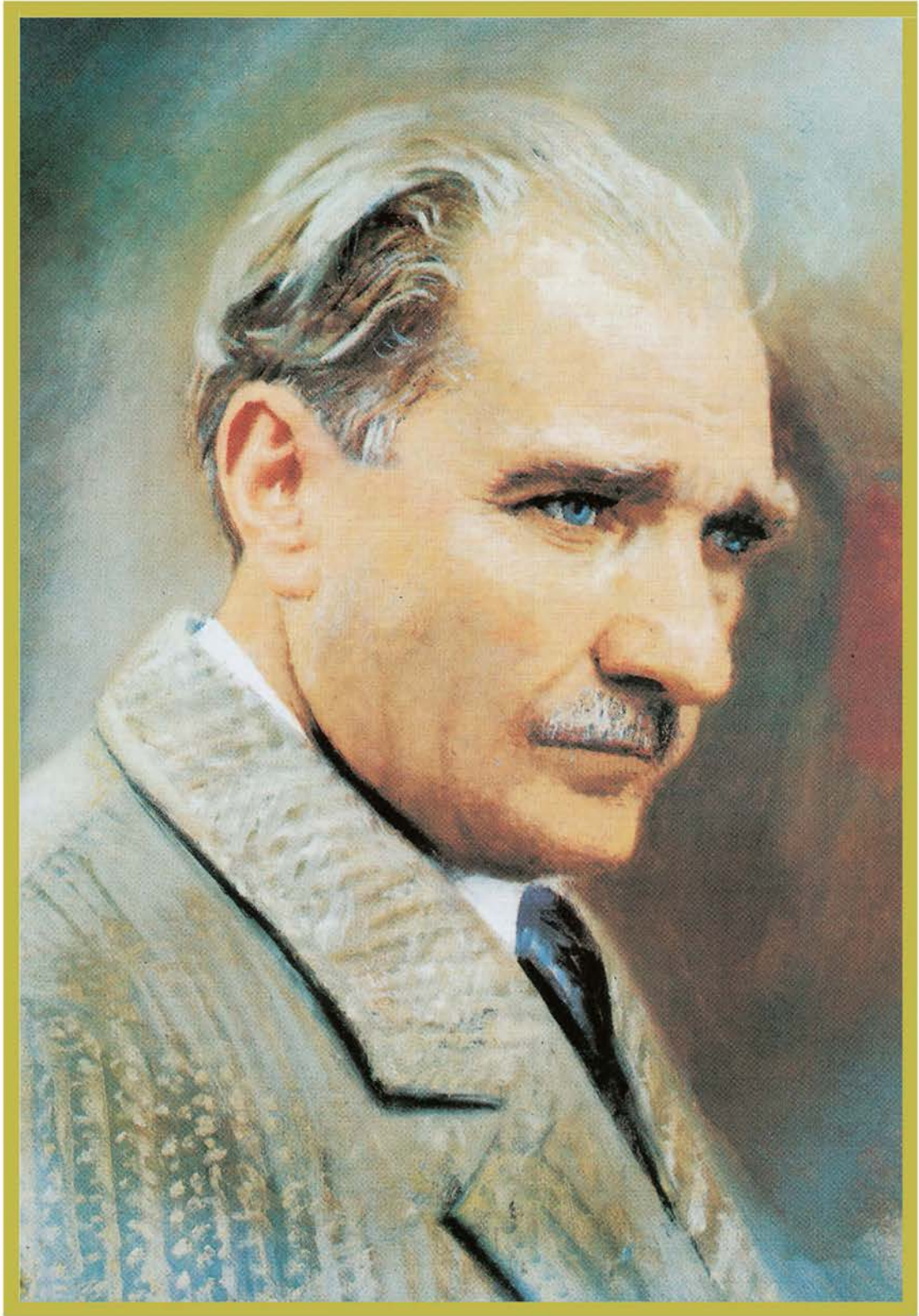
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinedir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI	10
1. ÖĞRENME BİRİMİ: KOSTÜM	14
1.1. KOSTÜM ARAÇ GEREÇİ	23
1.1.1. Giysiler.....	24
1.1.2. Aksesuarlar.....	25
1.1.3. Özel Üretim Kostümler.....	29
1.2. KOSTÜMLERİN ÖZELLİKLERİ	37
1.2.1. Karaktere Uygunluk.....	37
1.2.2. Hedef Kitleye Uygunluk.....	38
1.2.3. Kullanışlılık.....	38
1.3. KOSTÜMLERİN KULLANIM ALANLARI	39
1.3.1. Animasyon Hizmetlerinde Kostüm Kullanımı	39
1.3.1.1. Animasyon Hizmetlerinde Kostüm Çeşitleri	43
1.3.1.2. Animasyon Aktivitelerinde Kostüm Kullanımı	44
1.3.1.3. Kostümün Bakım ve Saklanması.....	48
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	54
2. ÖĞRENME BİRİMİ: DEKOR	58
2.1. DEKOR ARAÇ GEREÇİ	68
2.2. DEKORLARIN ÖZELLİKLERİ.....	72
2.3. DEKORLARIN KULLANIM ALANLARI	73
2.3.1. Animasyon Hizmetlerinde Dekor Kullanımı	81
2.3.1.1. Animasyon Hizmetlerinde Dekor Çeşitleri.....	83
2.3.2.2. Animasyon Aktivitelerinde Dekor Kullanımı	90
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	96
3. ÖĞRENME BİRİMİ: SES VE IŞIK.....	100
3.1. SES VE IŞIK SİSTEMLERİ ARAÇ GEREÇİ	105
3.1.1. Ses Sistemi Araç Gereci.....	105
3.1.2. Işık Sistemi Araç Gereci	111
3.2. SES VE IŞIK SİSTEMLERİNİN ÖZELLİKLERİ.....	119
3.3. SES VE IŞIK SİSTEMLERİNİN KULLANIM ALANLARI.....	123
3.3.1. Animasyon Hizmetlerinde Ses ve Işık Sistemi Kullanımı.....	123
3.3.1.1. Animasyon Hizmetlerinde Ses ve Işık Sistemi Çeşitleri.....	129
3.3.1.2. Animasyon Aktivitelerinde Ses ve Işık Sistemi Kullanımı.....	130
3.3.1.3. Ses ve Işık Sistemlerinin Bakımı ve Saklanması.....	133
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	137
SÖZLÜK.....	152
KAYNAKÇA.....	154
CEVAP ANAHTARI	156

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Öğrenme biriminin konularını örnekleyen resmi gösterir.

Birimde öğrenilecek kavramları gösterir.

Derse başlamadan önce yapılacak hazırlıkları gösterir.

Metnin konu başlığını gösterir.

Öğrenme biriminin konu anlatımını gösterir.

Konu tekrarını sağlayan sıra sizde bölümü ve simgesini gösterir.

1. Öğrenme Birimi KOSTÜM

KAVRAMLAR

- o Griysi
- o Kostüm aksesuarı
- o Özel üretim kostüm
- o Animasyon

BÖLÜMLER

- o Kostüm Kavramı
- o Animasyonda Kostüm Kullanımı

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Kostüm ve aksesuar hakkında bildiklerinizi sınıfla paylaşınız.
2. Animasyon hizmetlerinde kostüm ve aksesuara neden ihtiyaç duyulduğu ile ilgili fikirlerinizi sınıfça paylaşınız.

Öğrenme biriminin adını gösterir.

Öğrenme biriminin karekodunu gösterir.

Biriminin bölümlerini gösterir.

DEKOR

9. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

Animasyon hizmetlerinde dekorların hangi alanlarda, ne amaçla kullanıldığını ve her aktiviteye özgü farklı dekorların olup olmayacağını düşüncelerinizi birbirinizle sınıf ortamında paylaşınız.

2.3.1 Animasyon Hizmetlerinde Dekor kullanımı

İnsanların tatil ya da çeşitli organizasyonlarda hoşça vakit geçirmeleri için animasyon aktiviteleri düzenlenir. Bu aktivitelerin önemli bir kısmını sahne aktiviteleri oluşturur. Şüphesiz ki tüm sahne aktiviteleri, dekor kullanımı için ana alanlardır. Bu alanlar dışında etkinlik ya da organizasyonun yapıldığı mekânların süslenmesi ve düzenlenmesinde de dekor kullanılır.

Konaklama işletmeleri, animasyon hizmetinin en çok verildiği yerdir (Görsel 2.15). Özellikle Ege ve Akdeniz sahil bölgesinde geniş alana sahip dört ve beş yıldızlı otel ve tatil köylerinde aktiviteler için özel bir sahne yer alır. Basamaklı tiyatro (amfiteatr) olarak adlandırılan bu yapıların sahnelerinde her aşamada birbirinden değişik yarışma, skeç, müzikal, özel yetenek gösterisi gibi aktivitelere yer verilir. Sahne üzerinde gerçekleştirilen bu aktiviteler için çeşitli dekor öğeleri kullanılır.

Görsel 2.15: Tatil köyünde sahne aktivitesi

Konaklama işletmelerindeki sahne dekorları, genellikle tüm aktivitelerde kullanılabilecek türden seçilir. Büyük tek parça ya da giriş ve çıkışı da içeren parçalı sabit pano üzerine resim yapılarak, çeşitli nesnelere yerleştirilerek ya da dijital baskı ile alınan çitkılar yapılarak fon oluşturulur. Bu fon tüm sahne aktivitelerinde kullanılabilecek şekilde tasarlanır.

Aktivitelerin içeriğine göre ek pano, mobilya veya aksesuar kullanarak da dekor çeşitlendirilebilir. Bu eşyalar ile sahne, aktiviteye özgü hale getirilir ve farklılaştırılır. Bir gecede 4-5 farklı sahne aktivitesi düzenlenebileceğinden aktiviteye özgü dekorların kolay taşınabilir ve kurulabilir olması önem taşır.

SIRA SİZDE

"3.1.2 Işık Sistemi Araç Gereci" konusundan bir soru hazırlayıp sorunun cevabını kağıdın arkasına yazınız. Hazırlanan kağıtları sınıfça katlayıp bir poşet ya da masanın üzerine koyunuz. Gözüllü bir animatör belirleyip kağıtları sırayla sınıfça okuyunuz. Doğru cevap veren kişilere birer puan veriniz. Tüm sorular bittiğinde en çok doğru cevap veren elini kaldıran onu kazanan ilan edip sınıfça alkışlatınız. Katılımlarından dolayı herkese teşekkür edip çalışmayı sonlandırınız.

Tripod: (Tirpod)
Truss: (Tiras)

Haftaya başlama etkinliğini gösterir.

Konuya ait görseli gösterir.

Yabancı kelimelerin nasıl okunduğunu gösteren nasıl okunur bölümünü gösterir.

Birim finalinin numarasını gösterir.

Birim finalinin ilk bölümünü gösterir.

Birim finalinin ikinci bölümünü gösterir.

2. BİRİM FİNAL UYGULAMASI

Amaç: Dekor ve aksesuar ile ilgili poster hazırladıktan sonra belirleyeceğimiz bir sahne aktivitesi için dekor ve aksesuar (pano, fon, yapay ağaç, vazo, kapı vb.) hazırlamak.

Yer: İşlik

Süre: 80 dk.

Araç Gereç: A2 kâğıdı, renkli kalemler, resim araç gereçleri, seçilecek dekor ve aksesuarın malzemeleri.

C. Aşağıdaki maddelere göre poster hazırlayınız.

10. Dekoru tanımlayınız.
11. Dekorlara 5 örnek yazınız.
12. Dekorların özelliklerini yazınız.
13. Dekorların kullanım alanına 5 örnek veriniz.
14. Animasyon hizmetlerindeki dekor çeşitlerini yazınız.
15. Animasyon hizmetlerinin dekorun kullanımıyla ilişkisi içinde olduğu aşamaları yazınız.

D. Seçeceğimiz bir sahne aktivitesine uygun dekor öğelerini aşağıdaki işlem basamaklarına göre kurunuz.

16. İşliğinizin sahnesinde gerçekleştirilecek bir sahne aktivitesini hedef kitle, çalışma alanı, zaman vb. ölçütleri dikkate alarak belirleyiniz.
17. Belirlediğiniz sahne aktivitesinde kullanılacak üzere daha önce yapılmamış bir dekor düzeni, kurulum planlayınız.
18. Planladığımız dekor düzenini aktivite ve sahneye göre İSG önlemlerini dikkate alarak kurunuz.

Birim finali, her birimin sonunda tüm birimi kapsayıcı tekrara sahiptir ve uygulama sınavı olarak da kullanılabilirliği açısından önemlidir.

Birim finaline ait rubriği (dereceli puanlama anahtarı) gösterir.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen rubrik listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

RUBRİK ÖLÇÜT	KONUNUN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ					PUAN
	10 PUAN	8 PUAN	6 PUAN	4 PUAN	2 PUAN	
1. Dekor karaktere ait kostümler parçaları ve aksesuarlarını yazabilmeye.	Dekor karakterin kostüm parçalarını ve aksesuarlarını yazdı.	Üç karakterin kostüm parçalarını ve aksesuarlarını yazdı.	Bir karakterin kostüm parçalarını ve aksesuarlarını yazdı.	Bir karakterin kostüm parçalarını ve aksesuarlarını yazdı.	Hiçbir karaktere ait kostüm parçası ve aksesuarı yazmadı.	
2. Aksesuar çeşitliliğini modellediği beş farklı yazabilmeye.	Başlıkların hepsini doğru yazdı.	En az üç başlığı doğru yazdı.	En az bir başlığı doğru yazdı.	Başlıkların doğru yazmadı.	Hiçbir başlığı yazmadı.	
3. Kostümlerin özelliklerini yazabilmeye.	Kostümlerin üç özelliğini doğru yazdı.	Kostümlerin iki özelliğini doğru yazdı.	Kostümlerin bir özelliğini doğru yazdı.	Kostümlerin özelliklerini doğru yazmadı.	Hiçbir özellik yazmadı.	
4. Fikir ve kullanım alanı için örnek yazabilmeye.	Dekor kostüm yazdı.	Üç kostüm yazdı.	En az bir kostüm yazdı.	Doğru kostüm yazmadı.	Hiçbir kostüm yazmadı.	
Animasyon hizmetlerinde kullanılan kostümlerin değişik obajları gösteren dört tane yazabilmeye.	Aşamalardan dördünü doğru yazdı.	Aşamalardan üçünü doğru yazdı.	Aşamalardan en az birini doğru yazdı.	Aşamaları doğru yazmadı.	Hiçbir animasyonu yazmadı.	
Kostüm bakımı ve saklanmasıyla ilgili edilmesi gerekenlere beş örnek yazabilmeye.	Dikkat edilmesi gerekenlere beş örnek yazdı.	Dikkat edilmesi gerekenlere az üç örnek yazdı.	Dikkat edilmesi gerekenlere en az bir örnek yazdı.	Dikkat edilmesi gerekenlere doğru örnek yazmadı.	Dikkat edilmesi gerekenlere hiçbir örnek yazmadı.	
Hedef kitle, çalışma alanı, zaman vb. ölçütleri dikkate alarak bir sahne aktivitesi belirleyebilmeye.	Tüm ölçütlere uygun olarak sahne aktivitesini belirledi.	Ölçütlerden ikisine uygun olarak sahne aktivitesini belirledi.	Ölçütlerden birine uygun olarak sahne aktivitesini belirledi.	Ölçütlere uygun olarak sahne aktivitesini belirlemedi.	Sahne aktivitesini belirlemedi.	
Belirlenen sahne aktivitesine uygun bir yazılabilmeye.	Belirlenen sahne aktivitesine uygun olarak yazılabilmeye.	Belirlenen sahne aktivitesine ya da kendine uygun, daha önce yapılmamış bir kostüm planladı.	Belirlenen sahne aktivitesine ya da kendine uygun, daha önce yapılmamış bir kostüm planladı.	Daha önce yapılmamış bir kostüm planladı.	Kostüm planlamadı.	

ÖLÇÜT	KONUNUN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ					PUAN
	20 PUAN	16 PUAN	12 PUAN	8 PUAN	4 PUAN	
9. Planlanan kostümü bedenine uygun bir şekilde ve İSG önlemlerini sağlayarak oluşturabilmeye.	Kostümü bedenine uygun olarak oluşturdu.	Kostümü bedeninin en fazla üç bölümine uygun olarak oluşturdu.	Kostümü bedeninin en fazla iki bölümine uygun olarak oluşturdu.	Kostümü bedenine uygun olarak oluşturdu.	Kostümü oluşturamadı.	
Öğrencinin Adı ve Soyadı	Öğrencinin Adı ve Soyadı	Öğrencinin Sınıfı ve Numarası	Sınav Tarihi ve Yeri	Sınav Notu		

Birim finalini yapacak kişilerin bilgilerini gösterir.

Uygulamanın numarasını ve adını gösterir.

Uygulama işlem basamaklarını gösterir.

2.2. UYGULAMA: DEKOR TASARIMI YAPMA

Amaç: Etkinliğe uygun dekor tasarımı yapmak

Yer: Sınıf

Süre: 30 dakika

Araç Gereç: A4, A3 kâğıt ve kalem.

İşlem Basamakları:

1. Sınıfı ikiye kişilik gruplara ayırınız.
2. Otel resepsiyonu, kreş, evin salonu ve mutfak alanlardan birini arkadaşınız ile seçiniz.
3. Tek başınıza yazarak ya da çizerek ilgili yerde geçen sahne dekorunu oluşturmak üzere fon, mobilya, aksesuar vb. öğeleri belirleyiniz.
4. Yaptığınız çalışmayı arkadaşınıza verip birbirinizi değerlendiriniz.
5. Bireysel çalışmalarınızdan faydalanıp, yazarak ya da çizerek birlikte sahne dekorunu oluşturunuz.
6. Sınıf tahtasına grup sayısına göre eşit şekilde bölümlere ayırınız.
7. Tasarımınızı sınıf tahtasına sırayla çizerek arkadaşlarınıza anlatınız.
8. Tüm dekor tasarımları bittikten sonra çalışmalarını gönüllü olarak değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen denetleme listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

Denetleme Listesi

Ölçütlerin karşısında bulunan Evet "E" ve Hayır "H" seçeneklerinden uygun olanların hizasındaki kutucuğu işaretleyiniz.

SIRA	ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
1	Uygulama süresince iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydular.		
2	Çalışma alanını ve araç gerecini hazırladılar.		
3	İş birliği içinde işlem basamaklarını tamamladılar.		
4	Zamanı verimli ve etkili kullandılar.		
5	Uygulama sonrası çalışma alanını eski haline getirdiler.		

"H" olarak işaretlenenlere dair "Farklı ne yapılırdı daha iyi olurdu?" sorusunu sorunuz ve arkadaşlarınızla bu soruya yanıtlar arayınız.

73

Uygulama amaç, araç gereç, yer ve süresini gösterir.

Uygulamayı değerlendirmeyi sağlayan denetleme listesini gösterir.

Kitaptaki tüm konuların tekrarını sağlayacak nitelikte olan bütüncül değerlendirme uygulamasını gösterir.

16. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

İkişerli küme oluşturunuz ve mini disko aktivitesi ile ilgili bildiklerinizi yazınız (nerede, günün hangi saatinde, kimlere yönelik yapıldığı, ne içerdiği, hangi araç gerecin kullanıldığı vb.). Ardından daha önce başka bir arkadaşınız tarafından söylenmeyen bir özelliği sırayla okuyunuz. Arkadaşlarınızın okuduğu özelliklerle ilgili görüşlerinizi onlarla paylaşarak etkinliği sonlandırınız.

1. BÜTÜNCÜL DEĞERLENDİRME UYGULAMASI: Bir mini disko aktivitesi için kostüm, dekor, ses ve ışık sistemlerini belirleyebilme

Amaç: Animasyon aktivitesinde kullanılacak araç gereci belirleyebilmek.

Yer: Derslik

Süre: 60 dakika

Araç Gereç: A4 ve A3 kâğıt, çeşitli kalemler, silgi, makas ve yapıştırıcı.

İşlem Basamakları:

1. İkişer kişilik kümelere ayırınız.
2. Çalışma alanınızı iki kümenin karşılıklı oturup çalışabileceği şekilde hazırlayınız.
3. Tablo 3.6'da yer alan soruları arkadaşınızla birlikte yanıtlayınız.
4. Yanıtlarınızı Tablo 3.7'deki değerlendirme ölçütlerini göz önüne alarak yazınız.
5. Yanıtlamanız bittikten sonra karşınızdaki küme ile kitap ya da kâğıdınızı değiştirip yanıtlarınızı Tablo 3.7'ye göre değerlendiriniz.
6. Tablo 3.7'de yanıtlara yönelik ölçütler yer almaktadır. Bu ölçütlerle ilgili E / H sütununa Evet anlamında (E), Hayır anlamında (H) harfini işaretleyiniz. Hayır (H) olarak işaretlenenlere yönelik bir sonraki sütuna açıklamanızı yazınız.
7. İki kümenin de değerlendirmesi bitince değerlendirmelerinizi sırayla tartışınız.
8. Tartışma sonucunda, yanıtlarınıza ekleme ve yanıtlarınızdan çıkarma yaparak onları değiştirebilirsiniz.
9. Son şeklini verdiğiniz yanıtlarınızı içeren bir posteri A3 kâğıdına hazırlayınız. Resim, çizim gibi öğelerle posterinizi zenginleştirilebilirsiniz.
10. Posterinizi tahtaya astıktan sonra çalışmanız hakkında dönüt veriniz.
11. Arkadaşlarınızın çalışmasına yönelik görüş ve önerilerinizi onlarla paylaşınız.
12. Tüm posterler asıldıktan sonra posterleri bir sevgi gezer gibi inceleyip posterler hakkında ne hissettiğinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonunda "notlarımız" bölümüne yazabilirsiniz.

142

Önemli: Meslek liselerindeki eğitim takvimine ve konuların dağılımına göre her birim, 5 haftalık sürede işlenecek şekilde bölümlere ayrılmıştır. Bu bölümler, sayfanın en üstünde 1. Hafta, 2. Hafta vb. şeklinde gösterilmiştir. Animasyonda Teknik Destek dersi haftada 2 ders saatinden oluşmaktadır. 1. Hafta'dan 2. Hafta'ya geçildiğinde 2 ders saati için planlanan 1 haftalık konu işlenecektir.

1. Öğrenme Birimi

KOSTÜM

KAVRAMLAR

- Giysi
- Kostüm aksesuarı
- Özel üretim kostüm
- Animasyon

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Kostüm ve aksesuar hakkında bildiklerinizi sınıfla paylaşınız.
2. Animasyon hizmetlerinde kostüm ve aksesuara neden ihtiyaç duyulduğu ile ilgili fikirlerinizi sınıfla paylaşınız.

BÖLÜMLER

- Kostüm Kavramı
- Animasyonda Kostüm Kullanımı

1. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

En az sınıf mevcudu kadar karakter ve onla özdeşleşmiş bir aksesuarı sınıfça yazınız (kral-taç, cadı-süpürge, hakem-düdük vb.). Seçtiğiniz bir karakteri hayali aksesuar kullanarak tahtanın önünde sırayla canlandırınız. Doğru tahmin edilen her karakter için o karakteri canlandıran arkadaşınızı sınıfça alkışlayınız.

1. KOSTÜM

İnsan, tarihi boyunca örtünme ve giyinmeye ihtiyaç duymuştur. Bu ihtiyaç; hayatta kalma güdüsünden olduğu kadar yaşanan toplumda sevilme, sayılma ve ona ait olma isteğinden de doğmuştur. İnsan; çevresinde bulunduğu yaprak, dal, ot ve çeşitli bitkiler ile avladığı hayvanların deri, kemik ve diş gibi kısımlarını olduğu gibi ya da işleyerek kullanıp sıcak, soğuk, rüzgâr, nem, arı, böcek vb. dış etkenlerden korunmak, aidiyet duygusunu ve kişisel gücünü belirtmek gibi amaçlar için kendine giysi ve takı yapmıştır (Görsel 1.1). Sıcak tutacak bir kürk, evlilik isteğini belli eden bir çiçek kolyesi ve güneşten koruyacak bir başlık bu ihtiyaçlar sonucu ortaya çıkmıştır.

Toplumsal rollerin belirginleşmesi ile savaşçı, sağlıkçı, aşçı, yüzücü, haberci, karar verici (lider) gibi kişilerin giyim kuşamları ayrılmış ve özelleşmiştir. Nadir bulunan bir çiçek ya da hayvan kürkü, toplumun en saygın kişisine layık görülmüştür. At binenler için çizme ve pantolona ihtiyaç duyulmuştur. Kişilerin toplumsal konumları ya da yaptıkları iş için kullandıkları giysiler, kişilerden zamanla bağımsızlaşarak karakterleri temsil etmeye başlamıştır. Kral karakterinin tacı bulunur, savaşçının elbisesi korunaklıdır, imamların özel bir başlığı vardır, gelinler özel giysi ve süslemeler kullanır (Görsel 1.2). Bu karakterlerin giyim kuşamları, kostüm kavramının doğmasını sağlamıştır.

Sınıf ayrımını ortaya koyup toplumsal, sosyal, siyasal, ekonomik ve mesleki statüyü belirtmek, medeni hâli yansıtmak gibi amaçlar için kullanılan giysi ve aksesuar belli bir karakteri yansıttığı için kostüm olarak nitelendirilebilir. Kral, kraliçe, padişah, prens, prenses, sadrazam, vezir, asker, şeyhülislam, kadı, imam vb. kişilerin kim oldukları giysi ve aksesuarlarından anlaşılır. Sporcu, avcı, gözcü, seyis gibi kişiler de görev ve sorumluluklarını anlatan giysi ve aksesuar kullanır.

Görsel 1.1: İlk Çağ'da organik materyallerle yapılan giysi ve aksesuar

Görsel 1.2: Özel başlık ve takıları ile geleneksel Türk gelini giysisi

Anadolu’da yaşayan Yörük kadını ve erkeğinin giysi ve süslemelerinde çiçekler kullanılır. Ergen genç kız, nişanlı kız, yeni gelin, evli kadın, umutsuz sevgili, aşık delikanlı, sözlü genç, damat, üç yıllık evli kadın, yedi yıllık evli erkek ve oğlu ve/veya kızı olan ana, taktıkları çiçeklerden anlaşılır. Örneğin sümbül çiçeği oyasını aşık genç kız ya da nişanlı kız başına bağlar. Mor sümbül, aşık kızı; pembe sümbül, nişanlı kızı; beyaz sümbül, evli kızı (bağlılığı) anlatır.

Günümüzde karşılama görevlisi, hemşire, doktor, avukat, imam vb. kişilerin giysileri temsil ettikleri karakteri yansıtmaktadır ve bunlar kostüm olarak nitelendirilebilir.

Türk Dil Kurumu tarafından “sinema ve tiyatrodaki rol gereği giyilen giysilerin genel adı” olarak tanımlanan kostüm; belirli bir ulus, bölge, grup, karakter ya da tarihî dönemi yansıtan, saç şekli, aksesuar ve giysilerden oluşan seçkinin birlikte giyilmesiyle oluşan bir giyinme biçimidir (Görsel 1.3).

Görsel 1.3: Yemenisi, yelege, kuşagi, elbisesi, boynundaki beşbiryerdesi ile birlikte Türk Yörük kadını

Sahne olarak algılanabilen herhangi bir mekânda, izleyici önünde canlı olarak icra edilen tiyatro, dans, opera, bale ve animasyon aktivitesi gibi sahne ve gösteri sanatları ile sinema sanatında oyuncu, dansçı, sihirbaz, şarkıcı, animatör vb. kişilerin gösteriye uygun giydikleri veya taktıkları her türlü giysi ve aksesuar birer kostümdür. Sahnede giyilen her şey bir kostümdür. Kostüm; teknik olarak aksesuarı, saç ve makyajı da kapsayan genel bir elbise olarak tanımlanır.

Kostüm; gösterinin türü, konusu, dönemi, özelliği, içeriği ve karakterlerin doğasını anlatan önemli bir iletişim aracıdır. Bir karakterin kostümü, onun geldiği kültüre dair güçlü anlamlara sahiptir. Özellikle tiyatro ve ona özgü özellikler taşıyan skeç, parodi gibi tiyatral gösterilerde karakterin taşıdığı kostüm; yaş, sosyal statü, kişilik, milliyet vb. unsurlar hakkında seyircinin fikir sahibi olmasına imkân verir.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Sahnedeki sessiz tercüman olarak da nitelenen kostüm, seyirciye bilgi vermenin yanı sıra sanatçının performansındaki görsel etkiyi artırmak yoluyla sanatçıya da destek olmaktadır. Kullanılan kostümler, izleyici için gösteriye dair kalite algısında belirleyici olabilir. Hatalı kullanılan ya da uygun araç gereçten yapılmamış kostümler, sanatçının işini zorlaştırabileceği gibi gösterinin başarısını da etkileyebilir.

Kostümün bir parçası olup giysileri herhangi bir yönden bütünleyen ve ayrıntı sayılabilecek eşyalara kostüm aksesuarı denir. Kostümü tamamlama, gösteri ve sanatçının performansını artırmada yardımcı öge olarak aksesuarlardan faydalanılır.

Aksesuar, kendi başına bir anlam taşır ancak sanatçının onu kullanımı aksesuara farklı anlamlar katabilir. Örneğin spor takımı atkısı, rol gereği fanatik bir taraftarın sevinç gösterisinin parçası olup kişiyi sıcak tutmanın yanında farklı bir amaçla da kullanılabilir (Görsel 1.4). Aksesuar kullanımı, sembolik bir anlam üretebilir. Taç, hükümdarlığı; baston, yaşlılığı; gül ise aşkı simgeler. Sembolik işleviyle aksesuar; bir düşünce, ideoloji ya da bir dünya görüşünü yansıtabilir.

Görsel 1.4: Takımlarına destek veren taraftarlar

SIRA SİZDE

“1. Kostüm” konusuna dair bir soru hazırlayıp sorunun cevabını kâğıdın arkasına yazınız. Hazırlanan kâğıtları sınıfça katlayıp bir poşete ya da masanın üzerine koyunuz. Gönüllü bir animatör olarak kâğıtları tek tek çekip sınıfa okuyunuz. Doğru cevap veren kişilere birer puan veriniz. Tüm sorular bittiğinde sorulara en çok doğru cevap verenin elini kaldırarak onu kazanan ilan ederek alkışlatınız.

1.1. UYGULAMA: KAĞITTAN ŞAPKA YAPIMI

Amaç: Kâğıttan basit şapka yapmak (Görsel 1.5 ve 1.6)

Yer: Sınıf

Süre: 30 dakika

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Önlemleri: Pergel, makas gibi delici ve kesici araç gereci kontrollü bir şekilde kullanınız. Yapıştırıcı gibi maddelerin cildinize bulaşmamasına özen gösteriniz. Bulaşması hâlinde cildinizi bol su ile yıkayınız.

İşlem Basamakları

1. Eşit ya da eşite yakın sayıda dört gruba ayrılınız.
2. Sıra ve masaları uygulamanızı rahatça yapabileceğiniz şekilde konumlandırınız.
3. Sayışmaca ya da kurayla aşağıdaki şapka çeşitlerinden birini seçiniz ve altında yazan ilgili sayfaya giderek işlem basamaklarını uygulayınız.

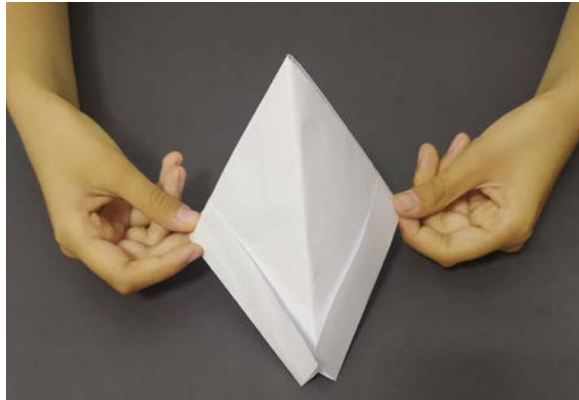
Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarınız” bölümüne yazabilirsiniz.

Cadı şapkası için 18. Sayfaya gidiniz.

Görsel 1.5: Cadı şapkası

Üçgen asker şapkası için 20. Sayfaya gidiniz.

Görsel 1.6: Üçgen şapka

CADI ŞAPKASI

Araç gereç: Siyah karton (50x70 cm ebadında 3 adet), sarı eliş kâğıdı, yapıştırıcı, kurşun kalem, makas, yuvarlak plastik tabak, 30-40 cm çapında yuvarlak tepsi, kurdela, pergel

Cadı şapkası 1: Yuvarlak bir tepsi, kalem ve makas yardımı ile 30-40 cm çapında iki daire elde ediniz.

Cadı şapkası 2: Pergel veya 15-20 cm çapında plastik bir tabakla dairelerin içine küçük daireler çizip kesiniz ve bu kısımları ayırınız.

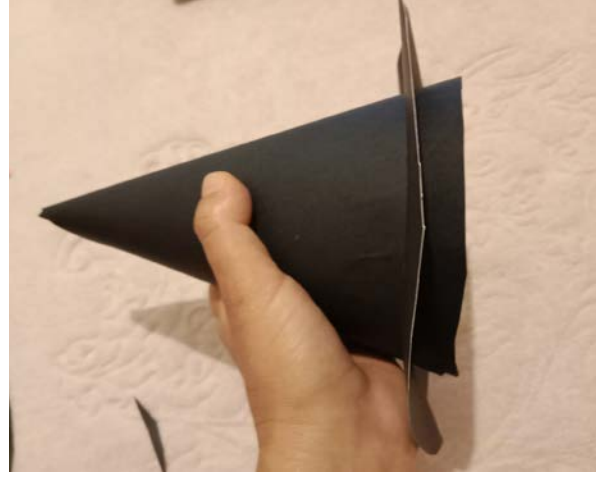
Cadı şapkası 3: Siyah kartonun uzun kenarı çap olacak şekilde pergelle yarım daire çizip daireyi kesiniz. Kestiğiniz yarım daireye külah şekli veriniz.

Cadı şapkası 4: Külahın ortası boş olan dairenin içinden geçiriniz. Külahın 2 cm'lik kısmı dairenin dışında kalacak şekilde genişliğini ayarlayınız ve orayı işaretleyiniz.

Çadı şapkası 5: K lahı açıp işaretlediğiniz kısımdan başlayarak, küçük pizza dilimi olan bölüme yapıştırıcı sürüp külahı son Őekliini veriniz.

Çadı şapkası 6: K lahı içi boş daireye geçiriniz ve yaklaşık 2 cm pay kaldığından emin olunuz. Ardından bu pay kısmını ikişer cm arayla kare Őeritler oluşacak Şekilde kesiniz. Bu Őeritleri dışa katlayınız.

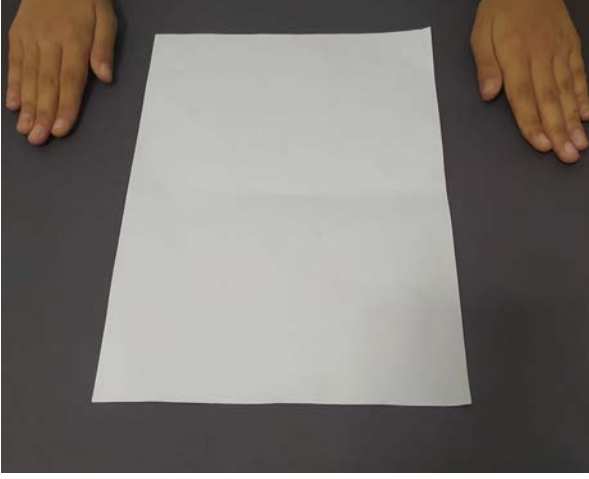
Çadı şapkası 7: İçi boş dairede, k lahın dışa katlanan Őeritlerinin yapışacağı y zeze yapıştırıcı sürünüz ve bu daireyi k lahıtan geçirerek Őeritleri yapıştırınız.

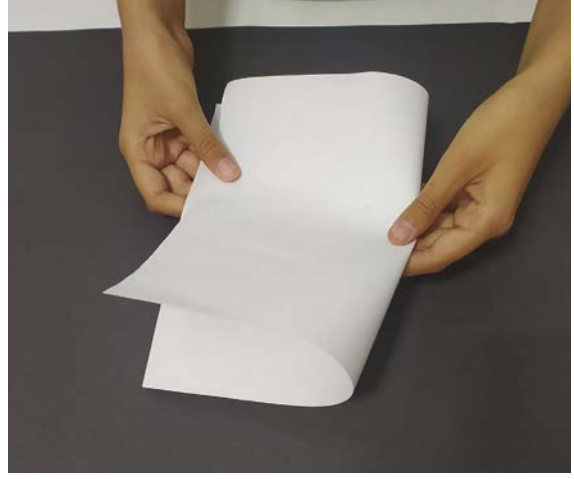
Çadı şapkası 8: Diğer içi boş dairenin bir yüzeyinin tamamına yapıştırıcı sürüp k lahın Őeritleri arada kalacak Şekilde diğer daire ile bu kısmı yapıştırınız. Kurdele ve ortası kesilmiş sarı kâğıt yapıştırarak çadı şapkasını sonlandırınız.

ÜÇGEN ŞAPKA

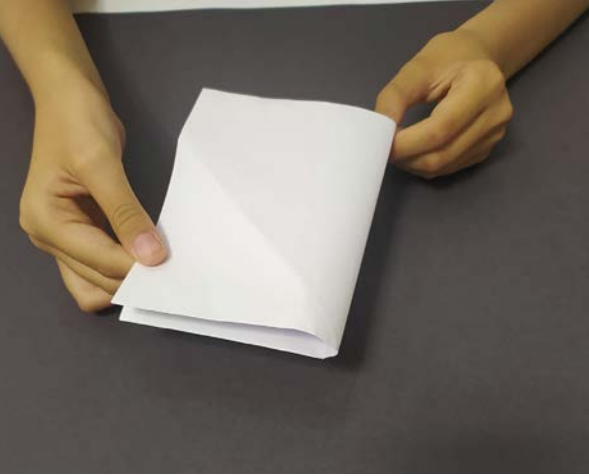
Araç gereç: A4 kâğıt.

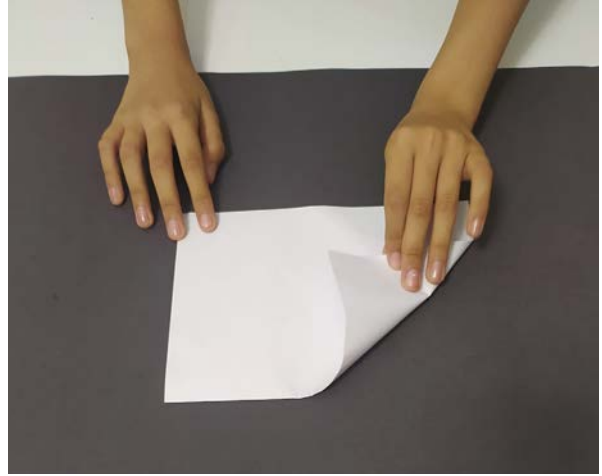
Üçgen şapka 1: Boş bir A4 kâğıt alınız.

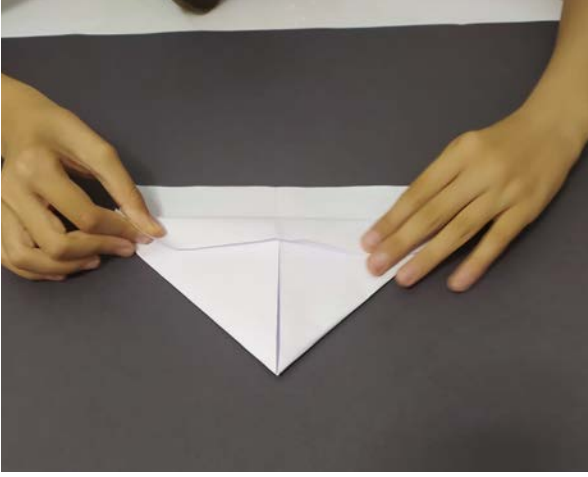
Üçgen şapka 2: Kâğıdı, uzun kenarından ikiye katlayınız.

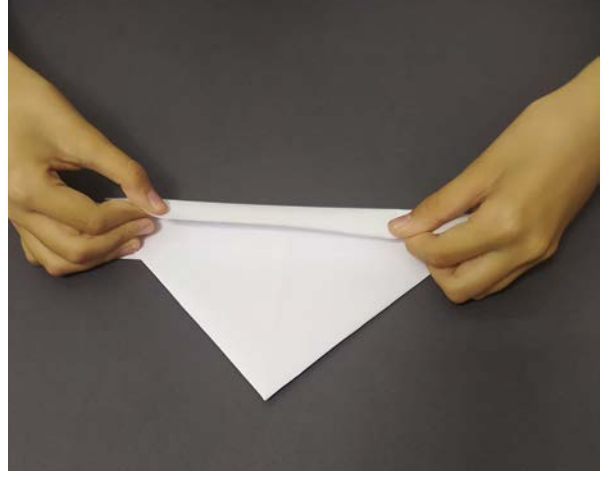
Üçgen şapka 3: Katlanan kâğıdı, uzun kenarından hafifçe tekrar katlayarak orta noktayı belli ediniz.

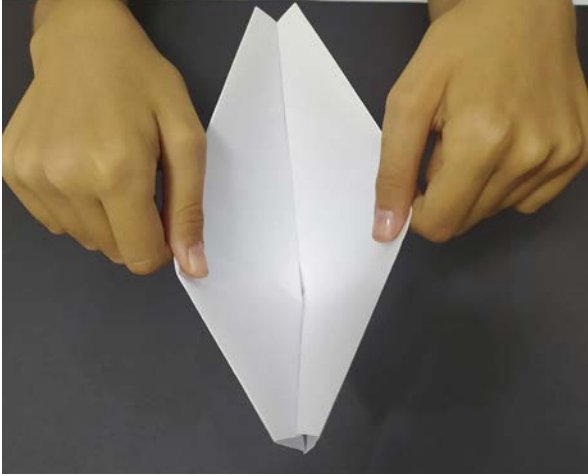
Üçgen şapka 4: Kâğıdın sağ ve sol üst noktalarını ortaya getirecek şekilde, belirlediğiniz orta noktadan katlayınız.

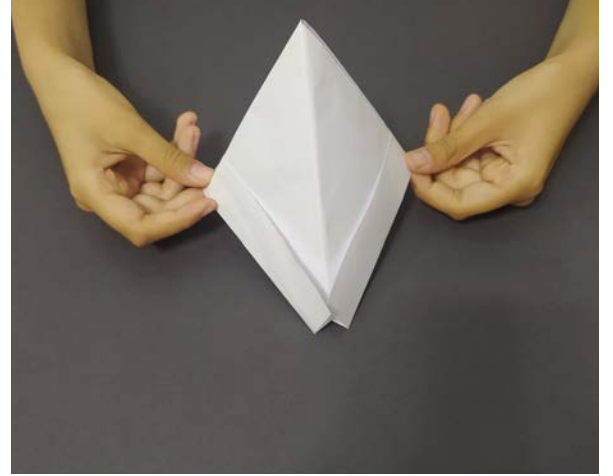
Üçgen şapka 5: Altta kalan kısmın bir katını yukarıya doğru katlayınız. Kâğıdı ters çevirip diğer katı da yukarıya doğru katlayınız.

Üçgen şapka 6: Kâğıdın alt dikdörtgen kısmının uçlarını biri içeri, diğeri de onun üstüne gelecek şekilde katlayınız.

Üçgen şapka 7: Üçgen hâle getirdiğiniz kâğıdın ortasını kâse gibi açarak şapkanıza şekil veriniz.

Üçgen şapka 8: Üçgen şapkamız hazır.

2.HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

- İki ya da üç kişilik gruplar oluşturup aşağıda verilen karakterler için uygun kostümü yazınız. Kostümün; giysi, aksesuar, saç şekli, makyaj gibi kişinin üstünde duran tüm unsurlardan meydana geldiğini göz önünde bulundurunuz. Bir karakter için belirlediğiniz kostümü grup sözcüsü olarak tahtaya yazınız. Diğer gruplar olarak ilgili karakter için tahtaya yazılan kostümü grupça yazdığımız ile karşılaştırıp değerlendiriniz.
- Tiyatro seyircisi yetişkin erkek
- Stadyumda futbol maçı izleyen yetişkin kadın
- Koşu sporu yapan genç erkek
- Temizlik yapan hizmetli kadın
- Tarlada çalışan erkek
- Bisiklet süren kadın
- Topluluk karşısında konuşma yapan yönetici yetişkin erkek

1.1. KOSTÜM ARAÇ GERECİ

Gündelik giysi ve aksesuarlar ile çeşitli mesleklere ait üniformalar kostüm olarak kullanılabilir. Ayrıca deri, doğal ve bileşimli (sentetik) kumaş kullanılarak da özel kostümler hazırlanabilir. Aksesuarlar için de aynı durum söz konusudur. Bir süpürge, temizlikçi rolündeki oyuncunun aksesuarı olabilir. “şeytan yabası” yapmak için aynı süpürgeye eklentiler yapılabilir ya da istenen ebat ve şekilde özel olarak ahşap, alüminyum vb. malzemeden imal edilebilir (Görsel 1.7).

Hâlihazırda bulunan ve sonradan oluşturulacak her türlü giysi ve aksesuar, kostüm araç gereci olarak kabul edilebilir. Etek, pantolon, manto, palto, takım elbise, yelek, gömlek, mayo, şort, ayakkabı, eldiven vb. giysi; çanta, kemer, şapka, kolye, bilezik, peruk, atkı vb. ise aksesuar olarak örnek verilebilir.

Kostüm araç gereci; giysi, aksesuar ve özel üretim kostümler olmak üzere üç başlık altında incelenebilir.

Görsel 1.7: Şeytan kostümü giyip elinde şeytan yabası tutan bir kişi

1. ÖĞRENME BİRİMİ

1.1.1. Giysiler

Her türlü giyim eşyası ve giyecek, giysi olarak tanımlanır. Yaş, cinsiyet, kullanım alanı ve tarz açısından farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Kullanılan malzeme, dikiş şekli, düğme yerleşimi ve toplum kuralları incelendiğinde en genel ayırım, cinsiyet açısından değerlendirilmekte ve kadın ile erkek giysileri olarak bir sınıflandırma yapılmaktadır.

Erkek Giysileri: Tişört, gömlek, kazak, hırka, pantolon, takım elbise, ceket, ropdöşambır, trençkot, yelek ve atlet erkek giysilerine örnek verilebilir (Tablo 1.1). Pantolonlar uzun ve kısa olabilir. Kısa pantolonlar, geniş ve rahat olabileceği gibi bermuda olarak adlandırılan dar şekilde de olabilir. Tişört, gömlek ve atletler kısa, uzun kollu ya da kolsuz olabilir. Erkek giysileri, kadın giysilerine kıyasla daha sade ve az süslemeli olmaktadır.

Tablo 1.1: Çeşitli Erkek Giysileri

			
Bermuda şort	Ropdöşambır	Takım elbise	Trençkot

Kadın Giysileri: Etek, tişört, kazak, hırka, tulum, bluz, elbise, tunik, büstiyer, sütyen, bikini, abiye, kimono, tayt ve mayo kadın giysilerine örnek verilebilir (Tablo 1.2). Kadın tişörtlerinde ince omuz askısı kullanılabilir ve bunlar askılı tişört olarak adlandırılır. Genellikle düğün, balo ve davet gibi özel etkinliklerde giyilen kadın gece elbiseleri çok çeşitlidir. Topuklu kadın ayakkabılarında ayağın büyük kısmını açıkta bırakan bir tasarım vardır.

Tablo 1.2: Çeşitli Kadın Giysileri

			
Tulum	Elbise	Tunik Elbise	Abiye

1.1.2. Aksesuarlar

Giysileri bütünleyen çanta, kemer, şapka, eldiven, mücevher vb. eşyalar kostüm aksesuarı olarak anılır. Bu eşyalar çok çeşitli olmakla birlikte başlık, çanta, kemer, takı ve diğer başlıklar altında incelenebilir.

Başlık: İnsan başına giyilen ve takılan şapka, bandana, eşarp, peruk vb. eşyalar başlıkları oluşturur (Tablo 1.3). Dikkatin en yoğunlaştığı bölgede kullanılan başlıklar çok çeşitlidir ve özellikle şapka, tek başına belli bir karakter ve dönemi yansıtabilir. Çok bilinen kovboy, sihirbaz ve beyzbol şapkası gibi başlıklar, rolü tek başlarına yansıtabilir. Bu özelliğinden dolayı karakter, rol ve dönem gibi unsurlara uygun başlık kullanılmalıdır. Kişinin kendi saçı da karakteri tamamlayıcı bir aksesuar olarak değerlendirilebilir. Eşarp ve saç bağlama şekilleri, belirli toplum kesimine ait olma anlamı taşıyabilir.

Tablo 1.3: Başlık Çeşitleri

				
Kovboy şapkası	Sihirbaz şapkası	Beyzbol şapkası	Aşçı şapkası	Cadı şapkası
				
Peruk	Kasket	Bandana	Yeniçeri başlığı	Meksika şapkası
				
Pilot şapkası	Korsan şapkası	Denizci şapkası	Plaj şapkası	

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Çanta: Sırt, bel, omuz ve el gibi vücutta taşındığı bölgeye göre adlandırılabilir. Bazı çantalar kullanıldıkları yere göre; plaj, seyahat, spor ve okul çantası vb. olarak adlandırılır (Tablo 1.4). Bazıları ise taşıdıkları şeye göre bilgisayar, evrak, evcil hayvan, beslenme ve bebek bakım çantası vb. olarak özel isim alır. Mesleklerle özdeşleşmiş bazı çantalar gündelik yaşamda da kullanılmaktadır. Postacıların çantası, mesleğin icra edilmesi dışında insanların özel hayatlarında da kullanılan bir çantadır.

Tablo 1.4: Çanta Çeşitleri

				
Sırt çantası	Omuz çantası	Evrak çantası	El çantası	Spor çantası
				
Plaj çantası	Bebek bakım çantası	Bilgisayar çantası	Evcil hayvan taşıma çantası	Beslenme çantası
				
Postacı çantası	Seyahat çantası (bavul)	Bel çantası		

Kemer: Bele dolayarak toka ile tutturulan, kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı olarak adlandırılan kemer, giysinin beden üstünde durmasını sağlayan bir aksesuar çeşididir. Özellikle kadın giysilerinde süs olarak da kullanılır. Boks, karate, halter, tırmanış gibi spor dallarının kiminde kuşak olarak adlandırılan kemer kullanılır (Tablo 1.5). Boksörlerin unvanını gösteren özel yapım kemerler de vardır.

Yapımında kullanılan gerece göre deri, yapay deri, kumaş; birlikte kullanılan giysiye göre kot, kumaş pantolon kemeri; bağlama şekillerine göre tokalı, tokasız, lastikli, kancalı vb. şeklinde sınıflandırılabilir.

Tablo 1.5: Çeşitli Kemerler

			
Kot kemeri	Karate kemeri	Halter kemeri	Kumaş pantolon kemeri
			
	Kadın elbise kemeri	Tırmanış kemeri	

Takı: Küpe, bilezik, yüzük, zincir gibi şeylerin tümü takı olarak adlandırılır. Takılar genellikle kol, bilek, el, parmak, boyun, kulak, saç ve ayak bileğine takılır. Pirsing, hızma vb. takılar çeşitli vücut bölümlerinde (Kaş, dudak, burun gibi.) kullanılmaktadır. Giysilerin üstüne de takılan broş, rozet, kravat iğnesi gibi takılar da vardır. Gözlük, kulaklık, taç, göz bandı, yapay sakal, bıyık, burun, diş ve göz gibi başka çeşitli takılar da kostümler ile kullanılır (Tablo 1.6).

Tablo 1.6: Çeşitli Takılar

			
Küpe	Bilezik	Yüzük	Rozet

1. ÖĞRENME BİRİMİ

				
Altın zincir	Kravat iğnesi	Broş	Gözlük	Kulaklık
				
Taç	Göz bandı	Yapay burun	Yapay sakal	Yapay diş

Diğer Aksesuarlar: Kostümün tamamlayıcısı ve kimi zaman olmazsa olmazı olan, genellikle elle taşınan kılıç, kalkan, mızrak, yay, üç dişli yaba, süpürge, baston, asa, tespih, pantolon askısı, stetoskop ve kanat gibi aksesuarlar bu başlık altında ele alınabilir (Tablo 1.7). Temsil edilecek karaktere göre çok çeşitli aksesuar bulunur.

Tablo 1.7: Çeşitli Aksesuarlar

			
Kılıç ve kalkan	Pantolon askısı	Kanat	Baston

1.1.3. Özel Üretim Kostümler

Hâlihazırda her yerde bulunabilen ve insanların gündelik yaşamlarında kullandıkları ve kolayca temin edilebilen uygun fiyatlı giysi ve aksesuarların kostüm olarak kullanılmasının yanı sıra özel kumaş, malzeme ve tasarım kullanılarak da kostüm üretilebilir. Özellikle tiyatro ve sinemada kullanılan kostümler bunlara örnek verilebilir. Bu kostümler, başlığında ayakkabısına ve kullanılan takılara kadar özel olarak tasarlanıp üretilir. Kostüm dendiğinde akla ilk gelen bu özel üretim kostümler aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.

Hayali Karakter Kostümü: Masal, çizgi roman ve roman gibi edebi eserler ile tiyatro ve sinema gibi sanat dallarında kurgulanan örümcek adam, yarasa adam, külkedisi, pamuk prenses, denizkızı, cadı, hortlak gibi karakterlere ait kostümlerdir. İnsanın hayal gücüne dayalı olarak sınırsız sayıda karakter ve kostüm oluşturulabilir. Hayalî kahraman kostümleri genellikle tüm bedeni el, ayak ve baş haricinde kapatan tek parça giysi şeklindedir (Tablo 1.8).

Tablo 1.8: Hayali Kostümler

		
<p>Kırmızı Başlıklı Kız: Kırmızı başlıklı pelerin, sepet, elma.</p>	<p>Örümcek Adam: Örümcek ağı görünümlü ve göz kısmı beyaz veya gri renkli tüm başı saran başlık, mavi ve kırmızı renkli olup tüm vücudu kaplayan kısım.</p>	<p>Thor Kostümü: Kola takılan parça, kırmızı pelerin, çekiç, siyah çizme, siyah dar pantolon ve siyah kolsuz üst.</p>
		
<p>Sinderella Kostümü: Açık mavi kabarık elbise, cam ayakkabı, küpe ve kolye. Hizmetçi kostümü için ise hizmetçi önlüğü, eski bir etek ve üst giysi, baş için küçük eşarp ve babet.</p>	<p>Pamuk Prenses Kostümü: Etek kısmı sarı ve kabarık, üst kısmı mavi renkli ve yarım kol tek parça elbise; baş için kırmızı kurdeleli bandana, hafif topuklu sarı veya kırmızı ayakkabı ve kırmızı elma.</p>	<p>Cadı Kostümü: Siyah, uzun, hafif kabarık elbise ve siyah cadı şapkası veya başlık, topuklu siyah ayakkabı, cadı süpürgesi, takma çene, burun ve uzun tırnak.</p>

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Etnik ve Kültürel Kostüm: İçinde bulunulan dönem ya da geçmişte yaşamış toplumlara ait özel ya da genel kişilere ait kostümlerdir. Tarihte kendine yer edinmiş Roma İmparatoru Sezar, Büyük İskender, Fatih Sultan Mehmet, Pîrî Reis, Nasreddin Hoca, Mevlânâ gibi kişileri yansıtan kostümlerdir. Kültürün ayrılmaz parçası halk oyunlarında kullanılan kostümler de bu başlık altında sayılabilir (Tablo 1.9).

Tablo 1.9: Çeşitli Etnik ve Kültürel Kostümler

		
Kral: Milliyete göre farklı renklerde pelerin, kral tacı, ayakkabı, bol veya dar alt ve üst.	Kraliçe: Etek kısmı kabarık, tek parça uzun elbise, kraliçe tacı, topuklu ayakkabı, küpe, kolye gibi çeşitli takılar.	Nasreddin Hoca: Yeşil cübbe, beyaz sakal, beyaz kavuk, tespih ve bel kuşağı.
		
Savaşçı: Deri, zırh, üst yelek, iç kaftan, şalvar, deri kemer, deri bileklikler, keçe börk, deri çizme, kılıç ve kalkan.	Sezar: Beyaz, uzun, entari elbise, kırmızı omuz şalı, Romalı kemeri, Sezar tacı ve sandalet.	Mevlâna: Yeşil kaftan, kavuk, bel kuşağı, beyaz, yakasız gömlek ve beyaz sakal.
		
Pîrî Reis: Kavuk, kırmızı veya kahverengi kaftan, yakasız, beyaz gömlek, bel kuşağı, kama, takma sakal ve bıyık ve koyu renk bol pantolon.	Korsan: Kanca, tek göz bandı, siyah pantolon, beyaz gömlek, siyah yelek, korsan amblemlı şapka, kemer, kılıç ve dürbün.	Kovboy: Kahverengi yelek, pantolon ve kovboy şapkası, kovboy çizmesi, tabanca ve tabanca kılıfı, fular ve kemer.
		
Noel Baba: Kırmızı pantolon ve ceket, siyah kemer, beyaz sakal, kırmızı, beyaz başlık, hediye çuvalı, hediye ve siyah çizmeler.		

Hayvan ve Bitki Kostümü: Özellikle çocuklara yönelik düzenlenen etkinliklerde hayvan ve bitki kostümlerine sıkça rastlanır. Çeşitli masal ve öyküncü (fabl) türündeki hikâyelerde yer verilen hayvan ve bitkiler kostümlerle canlandırılır. Pelüş gibi kabarık ve tüylü, penye gibi dayanıklı, yumuşak, düz yüzeyli ve esnek kumaşlar kullanılır. Hayvan ve bitki kostümlerinin çoğu; el, ayak ve başı kapatan, özel bölümlere sahip her şeyi tam olan, eksiksiz kostümlerdir (Tablo 1.10).

Tablo 1.10: Çeşitli Hayvan ve Bitki Kostümü

NASIL
OKUNUR?

Burney: (Börni)

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Üniforma: Aynı işi yapanların giydikleri üniformaların asıllarını etkinlikler için temin etmek kolay ve uygun olmayabilir. Bu nedenle, bu üniformaların benzerleri özel olarak üretilir. Üniformalar; genellikle konusunu gerçek hayattan alan skeç, parodi, tiyatro gibi etkinliklerdeki kullanılır (Tablo 1.11).

Tablo 1.11: Çeşitli Mesleklere ait Kostümler

		
Doktor: Beyaz doktor önlüğü, stetoskop.	Hostes: Etek veya pantolon, gömlek, ceket, başlık, fular ve topuklu ayakkabı.	Boyacı: Tulum, kask, tişört veya body ve boya rulosu.
		
Futbolcu: Şort ve tişörtten oluşan forma, krampon, dize kadar çorap ve top.	Aşçı: Alt kısmı pantolon, üst kısmı soldan veya sağdan düğmeli beyaz veya kırmızı kıyafet, tüm saçı içine alan bone veya beyaz başlık ve mutfak önlüğü.	Fotoğrafçı: Fotoğraf makinesi.
		
Öğretmen: Sade kıyafetler, tahta kalemi ve kitap.	Temizlikçi: Temizlik yapmaya uygun alt ve üst, paspas, kova, toz bezi ve eldiven.	Polis: Üzerinde polis yazısı olan yakalı tişört veya mavi kısa, uzun kollu gömlek, siyah pantolon, silah, polis amblemi olan şapka, kelepçe ve telsiz.

		
Çiftçi: Mavi, sarı, yeşil veya kahverengi tulum, tişört veya body, çizme, şapka ve kürek veya tırpan.	Teknik Servis: Herhangi bir renk tulum, tişört, şapka, iş eldiveni ve alet çantası.	Mühendis: Sarı veya turuncu ikaz yeleği, sarı, beyaz veya mavi başlık, yanları cepli siyah pantolon ve koruyucu şeffaf gözlük.
		
Hakim, Savcı, Avukat: Yakaları konumlarına uygun renkte, kalan kısmı ise siyah olan cübbe ve evrak çantası.	Yönetmen: Telsiz, mikrofonlu kulaklık, klaket ve şapka.	Balıkçı: Koyu yeşil tulum, yağmurluk, çizme olta ve ağ.
		
Güvenlik: Siyah pantolon, üstte güvenlik amblemi olan gri veya beyaz tişört veya gömlek, cop ve başlık.	İtfaiye: Sıcağa dayanıklı siyah veya kırmızı tulum ve üst koruyucu kıyafet, çizme, iş güvenliği eldiveni, koruyucu başlık, oksijen tüpü, telsiz, su hortumu ve solunum seti.	Sihirbaz: Siyah pelerin, sihir değneği, beyaz gömlek, siyah pantolon, siyah ayakkabı, siyah şapka ve herhangi bir renkte yelek.

SIRA SİZDE

Seçeceğiniz bir harfle kostüm araç gereciyle ilgili “isim-şehir oyunu” oynayınız. Bir kâğıda tablo çiziniz. Tablonun üst satırına kostüm araç gerecini (Erkek giysisi, kadın giysisi, başlık, çanta, hayali karakter kostümü gibi.) yazınız. Bir gönüllü, içinden sayarken onu durdurup harfi belirleyiniz. 2 dakika içinde en fazla başlığa seçilen harfle kostüm araç gereci yazan kişi oyunu kazanır.

1.2. UYGULAMA: SÜPER KAHRAMAN KOSTÜMÜ HAZIRLAMA

Amaç: Süper kahraman kostümü hazırlamak (Görsel 1.8).

Yer: Sınıf

Süre: 30 dakika

Araç Gereç: İstenilen düz renkte tişört, sarı, mavi ve kırmızı renklere A4 boyutunda, arkası yapışkanlı keçe, kırmızı ponponlar, lastik ip, makas, yapıştırıcı, cırt bant.

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Önlemleri: Makas, yapıştırıcı gibi malzemeleri tehlike arz edebildiği için kontrollü bir şekilde kullanınız. Sıraları birleştirerek çalışmalarınıza uygun alan hazırlayınız.

İşlem Basamakları

1. Bireysel çalışma ortamınızı hazırlayınız.
2. Bireysel çalışma ortamı için sıra ve masanızı uygulamanızı rahatça yapabileceğiniz şekilde konumlandırınız.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarınız” bölümüne yazabilirsiniz.

Görsel 1.8: Süper kahraman kostümü

Süper Kahraman 1: Tişörtü düz bir şekilde sıraya koyup ortasından yakasına kadar kesiniz.

Süper Kahraman 2: Yakanın ön kısmını tişörtün arka kısmına kadar kesiniz.

Süper Kahraman 3: Yaka kısımlarının tişörtle birleştiği yerden tişörtün alt kısmına kadar düz bir çizgi çekip kesiniz.

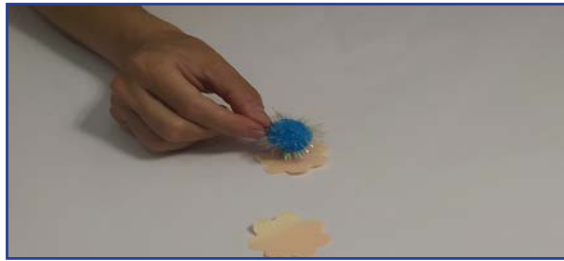
Süper Kahraman 4: Çizdiğiniz kısmı keserek pelerinin gövdesini ortaya çıkarınız.

Süper Kahraman 5: Yakanın uç kısımlarına cırt bant yapıştırdınız.

Süper Kahraman 6: A4 boyutundaki keçelerden görselde görünen parçaları kesip pelerinin dış yüzeyine yapıştırdınız.

Süper Kahraman 7: Yuvarlak keçenin üstüne yapıştırıcı dökerek ponponu yapıştırdınız.

Süper Kahraman 8: A4 kâğıdına, özgün bir maske şablonu çizersiniz. Keçeye maskenizi şablonla çizip keserek maskenizi oluşturursunuz. İki ucuna açacağımız deliklere lastik bağlayarak çalışmanızı sonlandırınız.

3.HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

Dört farklı şapka (Daha önce uygulamada yaptığımız şapkalar olabilir.) kullanarak aşağıdaki drama işlem basamaklarını uygulayınız.

Drama İşlem Basamakları

1. Sınıf tahtasının önüne bir sıra koyunuz ve şapkaları sıraya yerleştiriniz.
  2. Her bir şapkaya farklı kişilik özellikleri atayınız (Cadı şapkası üzgün, parti şapkası fevri ve sinirli, şerit şapka utangaç, üçgen şapka eğlenceli gibi.).
  3. Sizde iz bırakan kısa bir olayı düşününüz.
  4. Tahtaya sırayla çıkıp bir şapka alınız ve yaşadığınız olayı arkadaşlarınıza bu şapkayı takarak onun kişilik özelliğine uygun bir şekilde anlatmaya başlayınız.
  5. Her 20 saniyede bir şapkayı değiştirerek anlatım şeklinizi şapkaların kişilik özelliklerine paralel bir şekilde değiştiriniz.
- Çalışma sonunda katılım ve çabanızdan dolayı sınıfça kendinizi alkışlayınız.

1.2. KOSTÜMLERİN ÖZELLİKLERİ

Kostüm, gerek onu giyen gerekse de izleyici üzerinde etkileyici bir unsurdur. Kostümü giyen kişi, kostümün karakteri ile bütünleşip rolünü daha iyi oynayabilir. Kostüm, kişi ile izleyici arasında bir bariyer ve ilgi odağı olduğundan oyuncunun kendini rahat hissetmesini sağlar. Sahne ve gösteri sanatlarının önemli öğelerinden olan kostüm, göze hitap ettiğinden akılda kalıcıdır ve izleyicilerin anılarında önemli yer tutar.

Kostüm; kullanıldığı yer, hedef kitle, amaç gibi ölçütlere uygun olmak üzere bazı özellikler taşımalıdır. Kostüm için en önemli ölçüt belki de karakteri yansıtabilmesidir. İzleyiciler, etkinliği izlediklerinde zihinlerindeki imge ile kostümü örtüştürebilmelidir. Bunun yanında kostüm, kullanıldığı yere göre farklı özellikte olabilir. Halk oyunu, tiyatro gibi bazı etkinliklerde kostüm değişimi hızlı olmakta buna bağlı olarak da kostümün kullanışlı, kolay giyilebilen olması da önem taşımaktadır. Karakterler, bazen tek bir aksesuarla temsil edilebilirken bazen baştan ayağa tam takım giysi ve aksesuarlar da kostümü oluşturabilir. Hedef kitle ve etkinliğin amacına uygunluğunun yanı sıra bütçenin ne kadar olduğu da kostüm belirlemede önemli bir etkidir.

Kostüm özellikleri aşağıdaki gibi başlıklar altında ele alınabilir.

1.2.1. Karaktere Uygunluk

Kostüm ve aksesuar olarak kullanılan bütün eşyalar karakteri yansıtmalıdır. Kumaş ve aksesuarın türü, rengi, kullanıldığı yer ve kullanılma şekli karakteri desteklemelidir. Kostüm, karakterin bilinen özelliklerini taşımalıdır.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Özel bir nedeni yoksa Kırmızı Başlıklı Kız'ın başlığı kırmızı olmalıdır. Doktor karakterinin hastaların kalp atışlarını ve nefes alışverişini dinlemeye yarayan stetoskopu, kelebek karakterinin kanatları, olmalı; bir savaşçının savaş aleti bulunmalıdır (Görsel 1.9). Karaktere uygunluk, kostümün taşıması gereken en önemli özelliktir.

Kostüm, bir bütün olarak tüm yapıyla etkinlikteki tüm görsel öğelerle uyum içinde ve tutarlı olmalıdır. Karakterler arasındaki ilişki ve ana karakterle yardımcı karakter ayrımı, kostüm ile gösterilebilir.

Görsel 1.9: Doktor kostümü ve stetoskobu

Kostüm oluşturulurken karakterin temel özellikleri dikkate alınır ve karakterle özdeşleşmiş giysi ve aksesuarlar kullanılır. Bu kullanım, yaratıcı ve değişik biçimlerde olabilir. Hedef kitleye uygunluk bu noktada önem taşımaktadır.

1.2.2. Hedef Kitleye Uygunluk

Kostüm tasarımcısı, bir karakteri farklı şekilde yansıtabilir. Kostüm, seyircilerin karakteri anlamasına yardımcı olduğu için hedef kitlenin algılayabileceği ve anlamlandırabileceği şekilde olmalıdır. İzleyiciler, karakter ile kostüm arasında bağ kurabiliyorlarsa kostüm tercihi doğrudur denebilir.

Hedef kitlenin yaş, milliyet ve kültürel özellikleri de kostüm tercihinde dikkate alınmalıdır. Bir hayvan kostümü, çocuklara yönelik bir etkinlikte kullanılmayacak kadar gerçekçi ve korkutucu olabilir. Hedef kitleye uygun kostüm tercih edilmelidir.

1.2.3. Kullanışlılık

Kullanılmayan ya da kullanılması zor olan kostüm, onu giyecek kişi için etkinliği bir kâbusa çevirebilir. Beden ölçüsüne uygunluk, hareket serbestliği, termal konfor gibi ölçütler kostümün kullanışlı olup olmadığını belirler.

Kral karakteri için yapılan bir taç, karaktere çok uygun olabilir ancak hareketli bir oyunda bu tacı taşımak ve düşürmemek önem arz eder. Etkinliğin içeriğine göre, kostümler kullanışlı hâle getirilmelidir. Hızlı kostüm değişimine ihtiyaç duyulan halk oyunu gibi etkinliklerde kostümler birbirlerine dikilerek tek parça hâle getirilebilmekte ve kostümün kolay giyilebilmesi için düğme yerine çentikli (cırt) bant kostümde kullanılmaktadır (Görsel 1.10).

Çocuk kostümleri; genellikle kullanımda sorun çıkarabilecek detay özellikleri olmayan, basit giyilebilen, canlı renkte kumaştan yapılır. Çocuklara hareket serbestliği vermesi, kostümü çocuklar için kullanışlı kılacaktır .

Kostüm, kullanıldığı etkinliğin türüne göre belirlenmelidir. Örneğin maskot kostümlerin özellikle baş kısımları, bu kostümü kullanan kişi için çok bunaltıcı olabilmektedir. Sıcaklığın yüksek olduğu bir ortamda bu kostümün kullanılması kişiyi çok zorlayacaktır.

Görsel 1.10: Cırt bant

1.3 KOSTÜMLERİN KULLANIM ALANLARI

Sahne ve gösteri sanatları, sinema sanatı, festival, bayram, doğum günü gibi kutlamalar ile animasyon aktivitesi gibi birçok alanda kostüm kullanıldığı görülür. Kullanıldığı yere göre kostüm tasarımı, özellik ve çeşitleri değişiklik göstermektedir. Büyük bütçeli sinema filmlerinde birden fazla kişi, tasarım ve üretim üzerine çalışarak çok özel kostümler ortaya koyabilirken hazır alınan bir kostüm ile bir doğum günü organizasyonu yapılabilir.

1.3.1 Animasyon Hizmetlerinde Kostüm Kullanımı

Animasyon hizmetinin verildiği konaklama işletmeleri, kültür, sanat ve spor organizasyonları ile özel organizasyonlar düşünüldüğünde birçok animasyon aktivitesinde kostüm kullanımına rastlanır. Bu kostümler; aktivite, içerik ve bütçe gibi ölçütlere göre değişiklik gösterir.

Konaklama işletmelerinde özellikle sahne aktiviteleri içinde yer alan skeç, parodi, dans ve sihirbazlık gösterisi gibi aktivitelerde kostüm kullanıldığı görülür. Her tiyatral oyun için o oyunun içerik ve karakterine uygun kostüm belirlenir. Çocuk kulüplerinde çeşitli hayvan ve palyaço kostümleri ile herkesin ilgisini çeken maskot kostümlere yer verilir. Gün içinde misafirleri eğlendirmek için yapılan “gag” aktivitelerinde çok değişik kostümler giyilip canlandırma yapılır. Yoga, jimnastik, okçuluk, su jimnastiği vb. aktiviteleri yerine getiren animatörlerin giysi ve aksesuarları da kostüm olarak değerlendirilebilir (Görsel 1.11). Görevli animatörler, giysi ve aksesuarlar ile aktivitelerini görsel olarak desteklemelidir.

Görsel 1.11: Su jimnastiği yaptıran bir animatör

Kültür, sanat ve spor organizasyonlarında genellikle karşılama ve sahne aktivitelerinde kostüm kullanımı yaygındır. Kalabalık kitlere sunulan halk oyunu, dans gösterisi, skeç ve sihirbazlık gibi sahne aktivitelerinde karakterlerin kostüm giymesi gerekir. Fuar, festival, kongre gibi organizasyonlarda yaratıcı kostümler ile karakter canlandırması yapılarak organizasyon desteklenebilir. Bu organizasyonlarda görev alan pantomim sanatçıları çok yaratıcı ve değişik kostümler kullanmaktadır (Görsel 1.12). Spor müsabakalarında maskot kostümlü animatörlere yer verildiği görülür. Mollalarda dans gösterisi yapan gruplar ve takım amigoları tarafından da kostüm kullanılır.

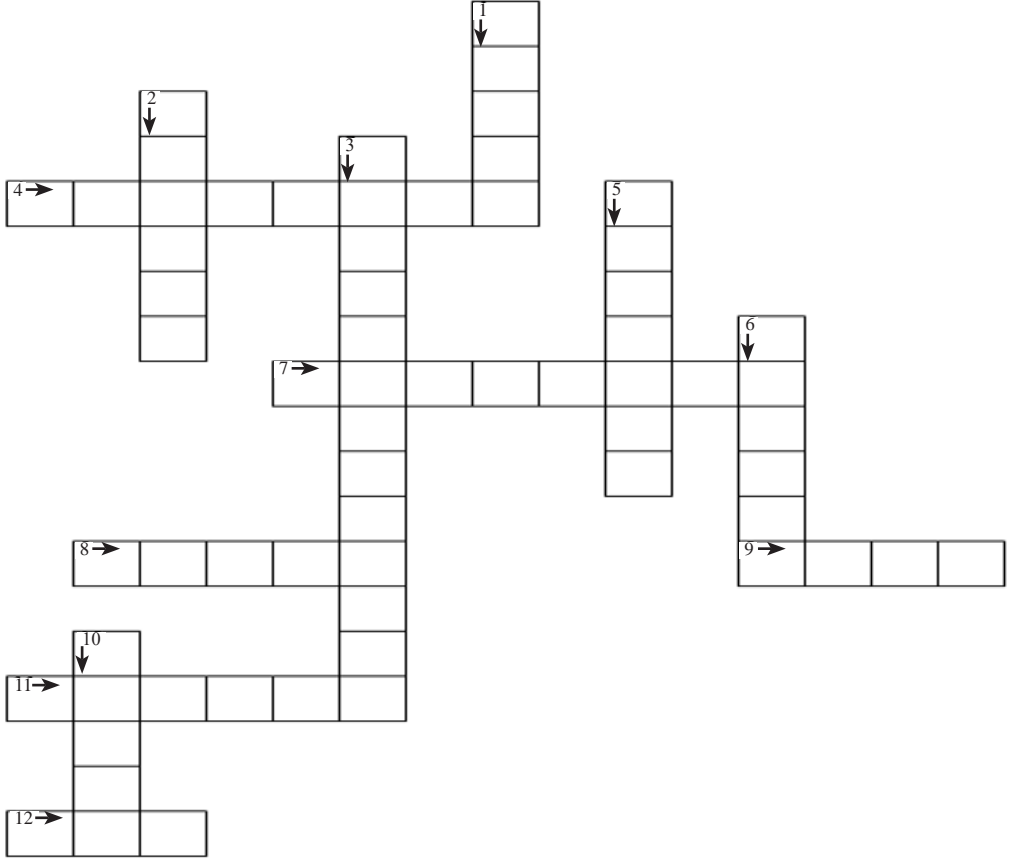
Görsel 1.12: Hareketsiz performans sergileyen sokak sanatçıları

Özel organizasyonlarda ilgi çekici ve değişik kostümlere rastlanır. Açılışı yapılan işletme önünde, görevli animatörler dikkat çekici kostüm giyer (Görsel 1.13). Doğum günü ve özel toplantı ya da etkinliklerde konu ve amaca uygun kostüm kullanılır.

Görsel 1.13: Bir mağaza açılışında çeşitli kostümler giyen animatörler

SIRA
SİZDE

Bulmaca

Aşağıdaki soruların doğru yanıtlarını ilgili kutucuklara yazınız.

1. Bele dolayarak toka ile tutturulan aksesuardır.
2. Bir karakteri yansıtan giysi, aksesuar, saç şekli, makyaj vb. öğelerin bütünüdür.
3. Kostümün özelliklerindendir.
4. Kostümdeki giysileri herhangi bir yönden bütünleyen, ayrıntı sayılabilecek eşyalardır.
5. Cadı kostümünün bir aksesuarıdır.
6. Maskot kostümünün tanımıdır.
7. Aynı işi yapanların giydikleri örnek giysidir.
8. Her türlü giyim eşyası ve giyecektir.
9. Küpe, bilezik, yüzük vb. şeylerin tümü olarak adlandırılır.
10. Sırt, bel, omuz ve elde taşınan aksesuardır.
11. İnsan başına giyilen şapka, bandana, eşarp vb. eşyalardır.
12. Hükümdarlığı simgeleyen kostüm aksesuarıdır.

1.3. UYGULAMA: KOSTÜM ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Amaç: Kostüm özelliklerini ölçütlere göre değerlendirmek

Yer: Sınıf

Süre: 30 dakika

Araç Gereç: Kâğıt, kalem.

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Önlemleri: Ortamın koşullarını termal konfora uygun olacak şekilde yapılandırınız.

İşlem Basamakları

1. İkişerli gruplar oluşturunuz.
2. Çalışma alanınızı grupça hazırlayınız.
3. Aşağıda verilen kostüm görselleri ile tablodaki ilgili kısımları doldurunuz.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarınız” bölümüne yazabilirsiniz.

	Karaktere Uygunluk	Hedef Kitleye Uygunluk		Kullanışlılık
		Çocuklara	Yetişkinlere	
				
Süper kahraman				
				
Denizci				
				
Paskalya				
				
Cadılar bayramı				

4.HAFTA

HAFTANIN
ETKİNLİĞİ

İki haftada bir yapılan “Bodyguard” sahne aktivitesinde giriş sırası gelen animatör geç kaldı ve ardından sahneye girdiğinde gömleğinin bariz bir şekilde lekeli olduğunu fark ettim. Aktivitenin bir parçası olmayan bu lekeli gömleğin giyilme nedenini araştırdığımda bir önceki aktivite sonrasında gömleğin lekелendiğini ve bakım için 2 haftalık bir süre olduğundan animatörün önce bakımı ertelediğini sonra da unuttuğunu en son olarak da tam sahne öncesi bu durumu fark ettiğini ama bir şey yapmak için geç olduğundan sahneye lekeli gömlekle çıktığını öğrendim. Gönüllü bir animatör olarak tahtaya yandaki buzdağının (Görsel 1.14) benzerini çizip buzdağının görülmeyen kısmına bu olayda karşılaşılan problemin bir daha yaşanmaması için yapılması gerekenlerle ilgili beyin fırtınası tekniğini uygulayınız. Tüm öneriler yazıldıktan sonra sınıfça oylama yaparak en etkili 3 öneriyi belirleyiniz. Animatör olarak katılımlarından dolayı herkesi tebrik edip aktiviteyi sonlandırınız.

Görsel 1.14: Buzdağı

1.3.1.1 Animasyon Hizmetlerinde Kostüm Çeşitleri

Animasyon hizmetlerinde kullanılan kostümler değişiklik göstermektedir. Çok çeşitli giysi ve aksesuardan oluşturulabilen, aynı zamanda özel olarak üretilebilen ve aktiviteye göre özelleştirilebilen kostümleri genel geçer bir şekilde sınıflandırmak zordur ancak hedef kitle, aktivite türü ve kostümü giyecek kişiye göre bir sınıflandırma yapılabilir.

Çocuklara Yönelik Kostüm Çeşitleri

Çocuk aktivitelerinde çocuklar ve çocuk animatörleri aynı zamanda kostüm giyebilir. Çocuklar için hayali karakter, hayvan ve bitki kostümü en çok tercih edilen kostümlerdir. Çocuk animatörleri ise çoğunlukla sahne ve oyun aktivitelerinde olmak üzere palyaço, Noel Baba ve hayvan kostümü kullanır.

Genç ve Yetişkinlere Yönelik Kostüm Çeşitleri

Kostümün belki de en çok kullanıldığı yer, genç ve yetişkin misafirlere yönelik düzenlenen sahne aktiviteleridir. Bu aktiviteler; dans, tiyatral gösteri, yetenek gösterisi, yarışma vb. olarak sıralanabilir. Özellikle konaklama işletmelerinde konsept partileri düzenlenmekte ve bu partilere misafirlerin belli bir giysi ile gelmeleri istenmektedir (beyaz parti, maskeli balo vb.).

NASIL
OKUNUR?

Bodyguard: (Badigard)

1. ÖĞRENME BİRİMİ

SIRA SİZDE

Animasyon aktivitesi uygulama basamaklarının doğru sırasını belirlemek için aşağıda verilen maddelerin başına 1 den 9 a rakam yazınız. Eşleşeceğiniz bir arkadaşınız ile cevaplarınızı kontrol edip ortak cevabınızı bir kâğıda yazarak sınıfa okuyunuz.

- ( ) Aktivite Alanının Belirlenmesi
- ( ) Araç Gerecin Belirlenmesi
- ( ) Aktivitenin Belirlenmesi
- ( ) Misafirin Karşılınması
- ( ) Misafirin Aktiviteye Kaydedilmesi
- ( ) Aktivite Alanının Hazırlanması ve Tanıtımın Yapılması
- ( ) Aktivitenin Uygulanması
- ( ) Tanıtım ve Değerlendirme Yönteminin Belirlenmesi
- ( ) Uygulama Basamaklarının Değerlendirilmesi

1.3.1.2 Animasyon Aktivitelerinde Kostüm Kullanımı

Aktiviteleri düzenlemekten sorumlu olan animasyon müdürü; müzik, dekor, görev dağılımı gibi konularda olduğu gibi kostüm kullanımından da sorumludur. Bu sorumluluğunu kostüm tasarımcısı ya da animasyon şefine devredebilir ancak sonuçta kostümün nasıl ve nerede kullanılacağını yine kendisi belirler.

Animasyon aktivitesi hazırlık aşamasının içinde tek başına bir bölüm olan kostüm hazırlığı; sağladığı görsel zenginlik, animatörün bir parçası olması ve seyirciye iletildiği mesaj bakımından özenle üstünde durulması gereken bir başlıktır.

Temelde aktivitede kullanılacak kostüm; kullanılabilirlik, bütçe, karakter ve hedef kitleye uygunluk gibi özelliklere uygun olarak hazırlanmalıdır.

Kostümün kullanılacağı animasyon aktiviteleri bir plan dâhilinde hazırlanıp uygulanır. Kostüm, bu aşamaların tümünde çeşitli şekillerde kullanılabilir. Kostüm ile bu aşamaların ilişkisi incelenip bir aktivitede kostümün nasıl kullanılabileceği hakkında fikir sahibi olunabilir.

Kostüm ile Aktivite İlişkisi: Aktivitenin belirlenmesi planın ilk basamağıdır. Hedef kitle, amaç, çalışma alanı, insan kaynağı, bütçe vb. ölçütler gözetilerek en kapsayıcı ve etkili aktivite belirlenmeye çalışılır. Kostüm, aktivite kararı verilirken önemli bir noktayı oluşturabilir.

Kostüme ihtiyaç duyulacak bir aktivitede hâlihazırda bulunan veya bu iş için ayrılan bütçe ile temin edilebilecek kostümler değerlendirilir ve bu bilgiler ışığında aktivitede karar kılınır. Sınırlı bütçeye sahip organizasyonlarda karakterler bir ya da birkaç aksesuar ya da giysi ile temsil edilebilir (Görsel 1.15). Örneğin telsiz kullanarak polis, stetoskop ile doktor, kitap ile öğretmen karakteri oluşturulabilir. Elbette sadece aksesuar kullanılarak oluşturulan karakteri destekleyecek giysi de önemlidir.

Görsel 1.15: Pelerin ve maske ile oluşturulan basit süper kahraman kostümü

Eldeki kostüm, alan, bütçe vb. şartlar dâhilinde kostüm açısından bazı değişikliklere gidilip aktivite o şekilde uygulanabilir.

Kostüm ile Aktivite Alanının İlişkisi: Aktivitenin yapılacağı alanın açık ya da kapalı olması, havalandırma, klima, giyinme kabini gibi durumların varlığı kostümün belirlenmesinde önemli bir etkidir. Gündüz vakti, güneşli bir havada, açık ve korunaksız bir alanda düzenlenecek aktivite için her çeşit kumaştan yapılmış kostüm kullanışlı olmaz. Hava geçirgenliği az olan polar, naylon, polyester vb. sentetik kumaşların yoğun olarak kullanıldığı kostümler sıcak hava şartlarında onu giyen animatörü oldukça zorlar. Bu durum; animatörün terlemesine, dolayısıyla rahatsız olup görevini yerine başarıyla getirememesine neden olabilir. Sıcak havanın yanında aktivite alanının zemini, boyutu ve bulunduğu ortam gibi değişkenler kullanılacak kostümün belirlenmesinde etkili olabilir.

Kostüm ile Aktivite Araç Gerecinin İlişkisi: Aktivite araç gerecinden biri olan kostüm, birlikte kullanılacağı diğer araç gereç ile uyum içinde olmalıdır. Her araç gereç, doğrudan kostümle ilişkili olmasa da tüm araç gereç belirlenirken bütüne ve güzellik duygusuna uygun olan (estetik) bir tercih yapılabilir. Kostüme dair tür, renk, boyut, tarz gibi unsurlar aktivitenin diğer öğeleriyle birlikte kararlaştırılmalıdır. Kostüm, en çok kullanıldığı sahne aktivitelerinde dekor ve ışık ile görsel olarak bir bütünü oluşturur.

Kostüm ile Tanıtım ve Değerlendirme Yönteminin İlişkisi: Kostüm, aktivite tanıtımında kullanılabilir. Özellikle spor aktivitelerinde animatörün kostümünü tamamlayıcı bir unsur olarak spor araç gerecine aksesuar niteliğinde yer verildiği görülür. Elinde bocce topu ya da küçük oklarla gezen bir animatörün hangi spor aktivitesini yaptıracağı kestirilebilir (Görsel 1.16). Aynı şekilde palyaço ya da sihirbaz kostümü ile misafirleri davet eden animatör, aktivite hakkında tanıtıcı bilgiyi misafirlere kostüm ile verebilir. “Gag aktiviteleride” çok çeşitli kostüm ile dikkat çekilip aktivite tanıtımı yapılabilir. Değerlendirme yöntemine karar verilirken varsa kullanılan kostümün aktiviteye katkısını ölçecek bir yöntem belirlenmesi değerli olabilir.

Görsel 1.16: Elinde bocce topu tutan bir kişi

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Kostüm ile Aktivite Alanının Hazırlanması Arasındaki İlişki: Aktivite alanı hazırlanırken aktivitede kullanılacak kostümlerden yararlanılabilir. Her animasyon aktivitesi için animatörün giysi ve aksesuarı kostüm olarak değerlendirilebileceğinden bunlardan bir ya da birkaçına aktivite alanında dekor unsuru olarak yer verilebilir. Kostüm, alana gelen misafirlerin fotoğraf çektirmesi için de kullanılabilir. Örneğin çocuk kulübü girişinde kolay giyip çıkarılabilen bir palyaço kostümü, şapkası ve burnu ile misafirler fotoğraf çekilebilir. Halk oyunu aktivitesinde kullanılacak kostümün örneği, cansız mankene giydirilip küçük kâğıtlar ile kostüm parçaları tanıtılabilir. Böylece hem aktivite hem de kullanılan kostümün özellikleri ve işlevi hakkında misafirler bilgilendirilmiş olur.

Kostüm ile Misafirin Aktiviteye Kaydedilmesi Arasındaki İlişki: Misafirler aktiviteye animasyon masası ya da tanıtımın yapıldığı diğer alanlarda kayıt yaptırabilir. Kayıt yapan animatör, giydiği kostüm ile aktiviteyi temsil edip ilgi çekebilir. Bu şekilde bir yandan kayıt yaparken bir yandan da aktivitenin tanıtımını yapmış olur.

Kostüm ile Misafirin Karşlanması Arasındaki İlişki: Misafir karşılanırken aktiviteye özgü kostüm giymiş animatör ilgi çekecektir. Her aktiviteye göre animatörlerin giymesi gereken giysi ve takması gereken aksesuar vardır. Bunların aktiviteyle uyumlu olması gerekir. Bocce ile oklama sporunu yaptıracak animatörün kostümünde spora dair küçük farklılıkların olması (Sporu temsil eden şapka ya da başka bir aksesuarın kullanılması gibi.) misafir beğenisini artıracak ince bir düşünce olacaktır. Skeç, drama ya da başlı başına bir tiyatro oyunu karşılama sırasında aktivitedeki karakterleri ve aktivitenin konusunu yansıtacak kostüm giymiş animatörler dikkat çekici olacaktır. Örneğin konaklama işletmelerinde bir klasik haline gelmiş “Whitney Houston” skecinde korumalar, şarkıcıyı abartılı bir şekilde korumaktadır. Bu korumalardan biri, seyirci girişinde konumlanıp misafirlerin ilgisini çekecek şekilde karakterini canlandırabilir. Konaklama işletmelerinde bir klasik haline gelmiş bocce spor aktivitesinde animatör, hazırda bulundurduğu maket bir top ile misafirlere top hakkında sorular sorup ilginç bilgiler vererek misafirlerin bekleme dakikalarını keyifli hâle getirebilir.

Kostüm ile Aktivite Uygulaması İlişkisi: Kostüm kullanımının en önemli olduğu yer bu başlıktır çünkü aktivite planlama basamaklarının diğerlerinde yardımcı öge olan kostüm, aktivite uygulama aşamasında önemli bir araç gereç olarak aktivitenin ana unsurudur. Özellikle sahne aktivitelerinde önemli bir yeri olan kostüm, onu giyen animatörün bilgi ve becerisi doğrultusunda işlevini yerine getirir. Animatörün sahnedeki duruş ya da hareket hızı kostümün bazı detaylarının algılanmasının önüne geçebilir. Animatör, kostümün aktivite içindeki rolünü iyice anlamalı ve sıradan bir araç gereç değil; önemli bir öge olarak onu kullanmalıdır.

Bütçenin sınırsız ya da fazla olması, size başarılı bir kostüm tasarımını garanti etmez ancak etkinlik yöneticisinin sahneleme gücünü ortaya koymasına yardımcı olur. Aktivitenin görsel gücü kostüm ile değer kazanabilir.

Whitney Houston: (vitney hüstin)

SIRA
SİZDE

Aşağıda verilen görseldeki karakterlerin isimlerini görselin altındaki boşluğa yazınız. Sıra arkadaşınız ile yanıtınızı kontrol ediniz. Gönüllü olarak ya da sırayla yanıtınızı sınıfa söyleyiniz.

			
1.....	2.....	3.....	4.....
			
5.....	6.....	7.....	8.....
			
9.....	10.....	11.....	12.....

5.HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

Yanınızda getireceğiniz en sevdiğiniz giysiyi (tişört, kot, gömlek vb.) tanıtınız. Bu giysinin bakımını nasıl yaptığınızı ve onu nerede, nasıl sakladığınızı anlatınız.

1.3.1.3 Kostümün Bakımı ve Saklanması,

Kostümlerin uzun yıllar tekrar kullanılabilmesi için bakımlarının yapılması ve iyi koşullarda saklanması gerekmektedir. Kostüm kullanımı öncesi ve sonrasında kostümün gerekli bakımları yapılmalıdır. Giysilerin yırtık ya da söküklere, düğme, fermuar ve aksesuarların işlevini yerine getirip getirmediği kontrol edilmelidir. Varsa tespit edilen eksiklerin giderilmesi için terzi, tamirci vb. kişilerle iş birliğine gidilmeli ve kostüm hazır hâle getirilmelidir.

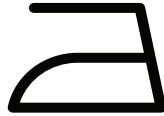

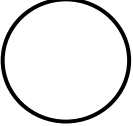
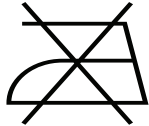
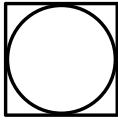

Bakımlı ve uygun koşullarda saklanan kostümler uzun yıllar kullanılabilir. Zaman içinde farklı kişiler tarafından kullanılacak kostümün kişinin beden ölçülerine göre düzeltilmesi gerekebilir. Kullanım öncesinde gerekli deneme ve provalar yapılmalı, kostümde düzeltilecek bir bölüm varsa yapılmalıdır.

Animatör; kostümün dikim, tamir gibi eksiklerini doğrudan kendisi yapmayabilir. Bunları yaptıracak kişilerle iletişime geçip gerekli düzenlemeleri o kişilere yaptırmalıdır. Bir animatörün dikiş yapmak, tamir etmek gibi giysi ve aksesuarla ilgili işlemleri kendisinin yapması beklenmez ancak bu konularda yetkin ve becerikli bir animatör, işletmeler için tercih sebebi olabilir.

Kullanım sonrasında da kostümler kontrol edilmeli ve bir sonraki kullanıma kadar saklanmadan önce varsa kostümlerde eksiklerin giderilmesi için gerekli işler yapılmalıdır. Saklama aşamasından önce kostümün temizliği (ıslak veya kuru temizleme, fırçalama vb.) yapılmalıdır. Giysi ve aksesuarların bakımı ve temizleme işlemi yapılırken etikette belirtilen yıkama ve kurutma talimatına uyulmalıdır. Şapka, çanta gibi aksesuarlar ile prenses, kral, maskot vb. kostümlerde kullanılan özel üretim giysiler, kuru temizleme ile temizlenir. Günlük hayatta da kullanılan elbise, pantolon etek, bluz, kazak gibi giysiler ile eşarp, fular, çorap gibi aksesuarlar onların etiketlerinde belirtilen yıkama ve kurutma talimatına uyularak temizlenir. Giysilerde bulunan yıkama ve kurutma talimatı sembollerinin bazıları tablo 1.12’te verilmiştir. Bu talimatlar günlük hayatta kullanılan birçok giyside görülür.

Tablo 1.12: Yıkama ve kurutma talimat sembolleri

	Kostüm Bakımı 1: Ürün çamaşır makinesinde su ve deterjan kullanılarak yıkanabilir, çalkalama yapılabilir.		Kostüm Bakımı 2: Ürün kurutma makinesinde kurutulamaz.
	Kostüm Bakımı 3: Makede en fazla 30 derece suda yıkanabilir.		Kostüm Bakımı 4: Tel veya askıya asarak kurutunuz.
	Kostüm Bakımı 5: Makede en fazla 40 derece suda yıkanabilir.		Kostüm Bakımı 6: Ürün; makede sıkılmadan, yaş bir şekilde tele veya bir yere asılarak kurutulmalıdır.

	Kostüm Bakımı 7: Makinede en fazla 60 derece suda yıkanabilir.		Kostüm Bakımı 8: Ürüne herhangi bir ütüleme işlemi, buharlı veya kuru olarak uygulanabilir.
	Kostüm Bakımı 9: Ürünü; su, deterjan veya sabun kullanılarak elde yıkanabilir.		Kostüm Bakımı 10: Maksimum ütü sıcaklığı 110 derece olmalıdır.
	Kostüm Bakımı 11: Ürünü yıkanamaz.		Kostüm Bakımı 12: Maksimum ütü sıcaklığı 200 derece olmalıdır.
	Kostüm Bakımı 13: Kuru temizleme yapılabilir.		Kostüm Bakımı 14: Ütülemeyin. Buharlı işlemler tavsiye edilmez.
	Kostüm Bakımı 15: Ürünü, kurutma makinesinde en sıcak ayarda kurutulabilir.		Kostüm Bakımı 16: Buharlı ütüleme yapınız.

Temizliği biten kostümler, daha sonra nem ve rutubetin olmadığı serin oda veya depolarda saklanmalıdır. Aynı türden giysi ve aksesuarların birlikte saklanması, ihtiyaç hâlinde bulunmalarını kolaylaştırır ve daha düzenli bir alan kullanımı sağlar (Görsel 1.17-1.18 ve 1.19). Saklama aşamasında şeklinin bozulma ihtimali olan şapka, ayakkabı, çanta gibi aksesuarlar kutuların içine, üzerlerine ağırlık gelmeyecek şekilde yerleştirilmelidir. Takı, bıçak, taç gibi aksesuarlar da kendi kutularında saklanmalıdır.

Görsel 1.17: Nemli oda

Görsel 1.18: Nemsiz oda

Görsel 1.19: Aynı türden askıya asılmış giysiler

İhtiyaç hâlinde kolayca ulaşılabilmesi için yerleşim listesi hazırlanıp bu listeyle uyumlu olarak kostümlerin bulunduğu dolap ve kutuların üzerine anımsatıcı bilgi yazılabilir. Bu şekilde bir kullanım, kostümlerin sık sık karıştırılmamasını ve daha temiz ve uzun ömürlü kullanılmasını sağlar.

Kostümler; toz almayacak bir dolap içi ya da giysi poşetinde nemli, çok sıcak olmayan ve doğrudan ışık almayan bir ortamda saklanmalıdır. Uzun süre kullanılmayan kostümlerde askı izi görülebilir. Hiç kullanılmasa dahi belirli dönemlerde (2-3 ay gibi.) kostümlerin kontrol ve bakımı tekrar yapılmalıdır.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

SIRA
SİZDE

Aşağıdaki giysi yıkama ve kurutma talimatı görselleri ile açıklamalarını eşleştiriniz.

“I. Kurutma makinesinde en düşük ayarda”

	1( )	A. Tel veya askıya asarak kurutma.
	2( )	B. 40 derecede yıkama.
	3( )	C. Ütülemeyin.
	4( )	Ç. Kuru temizleme yapılabilir.
	5( )	D. Elde yıkayınız.
	6( )	E. Kurutma makinesinde en sıcak ayarda
	7( )	F. Yıkamayınız.
	8( )	G. Makinede yıkama.
	9( )	Ğ. Buharlı ütü yapınız.
	10( )	H. Kurutma makinesinde kurutmayınız.

1.4. UYGULAMA: POSTER HAZIRLAMA

Amaç: Birim Konularından Poster Hazırlamak

Yer: Atolye, derslik

Süre: 40 dakika

Araç Gereç: A4 kâğıtları, renkli kalemler, yapıştırıcı / bant.

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Önlemleri: Ortamın koşullarını termal konfora uygun olacak şekilde yapılandırınız.

İşlem Basamakları

1. Dört kişilik gruplar oluşturunuz.
2. Grupça çalışmak için sıra ve masa düzeninizi oluşturunuz.
3. Araç gerecin tam olduğundan emin olunuz ve bunları çalışma alanınıza yerleştiriniz.
4. Aşağıda 4 soru bulunmaktadır. Her bir A4 kâğıdına aşağıdaki sorulardan birinin cevabını renkli kalemlerle 3-4 m'den okunabilecek şekilde yazınız. Bunları resimlendirebilirsiniz. Sorular şu şekildedir.
  - a) Kostüm ve aksesuarı tanımlayınız.
  - b) Kostüm ve aksesuarlara beşer tane örnek yazınız.
  - c) Animasyon hizmetlerinde kostüm ve aktivite arasındaki ilişkiyi açıklayınız.
  - ç) Kostüm ve aksesuarların bakımı ve saklanma koşulları hakkında bilgi veriniz.
5. Hazırladığınız A4 kâğıtlarını istediğiniz bir grupla değiştiriniz.
6. Diğer gruptan aldığınız cevapları sunmak üzere grubunuzla tahtaya çıkınız. A4 kâğıtları tahtaya yapıştırınız.
7. 4 kişilik grubunuzdaki her bir kişinin bir cevabı sunmasından sonra elinizdeki cevapların doğruluğunu sınıfta paylaşınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen denetleme listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

Denetleme Listesi

Ölçütlerin karşısında bulunan Evet "E" ve Hayır "H" seçeneklerinden uygun olanlarının hizasındaki kutucuğu işaretleyiniz.			
SIRA	ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
1	Uygulama süresince iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.		
2	Çalışma alanının ve araç gerecin hazırlanmasına katkıda bulundu.		
3	İş birliği içinde işlem basamaklarını tamamladı.		
4	Zamanı verimli ve etkili kullandı.		
5	Uygulama sonrası çalışma alanını eski haline getirmeye yardım etti.		

"H" olarak işaretlenenlere dair "Farklı ne yapılırdı daha iyi olurdu?" sorusunu sorunuz ve arkadaşlarınızla bu soruya yanıtlar arayınız.

1. BİRİM FİNAL UYGULAMASI

Amaç: Kostüm ile ilgili poster hazırladıktan sonra belirleyeceğimiz bir sahne aktivitesi için kostüm hazırlamak.

Yer: İşlik

Süre: 80 dk.

Araç Gereç: A2 kâğıdı, renkli kalemler, resim araç gereci, seçilecek kostüme özgü araç ve gereç.

A. Aşağıda yer alan soruların doğru yanıtlarını içerecek bir poster hazırlayınız.

1. Dört karaktere ait kostümün parçalarını ve aksesuarlarını yazınız.
2. Aksesuar çeşitlerinin incelendiği başlıkları yazınız.
3. Kostümün özelliklerini yazınız.
4. Etnik ve kültürel kostümlere dört örnek yazınız.
5. Animasyon hizmetlerinde kullanılan kostümlerin ilişkili olduğu aşamalardan beş tanesini yazınız.
6. Kostümlerin bakımı ve saklanması dikkat edilmesi gerekenlere 5 tane örnek yazınız.

B. Seçeceğimiz bir sahne aktivitesine uygun kostümü veya aksesuarı aşağıdaki işlem basamaklarına göre oluşturunuz.

7. Hedef kitle, çalışma alanı, zaman vb. ölçütleri dikkate alarak bir sahne aktivitesi belirleyiniz.
8. Belirlediğiniz sahne aktivitesinde giymek üzere kendinize daha önce yapılmamış bir kostüm planlayınız.
9. Planladığımız kostümü bedeninize uygun bir şekilde İSG önlemlerine uyarak oluşturunuz.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen rubrik listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

RUBRİK ÖLÇÜT		KONUNUN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ					PUAN
		10 PUAN	8 PUAN	6 PUAN	4 PUAN	2 PUAN	
1	Dört karaktere ait kostümün parçalarını ve aksesuarlarını yazabilme.	Dört karakterin kostüm parçalarını ve aksesuarlarını yazdı.	Üç karakterin kostüm parçalarını ve aksesuarlarını yazdı.	İki karakterin kostüm parçalarını ve aksesuarlarını yazdı.	Bir karakterin kostüm parçalarını ve aksesuarlarını yazdı.	Hiçbir karaktere ait kostüm parçası ve aksesuarı yazmadı.	
2	Aksesuar çeşitlerinin incelendiği başlıkları yazabilme.	Başlıkların hepsini doğru yazdı.	En az üç başlığı doğru yazdı.	En az bir başlığı doğru yazdı.	Başlıkları doğru yazmadı.	Hiçbir başlığı yazmadı.	
3	Kostümün özelliklerini yazabilme.	Kostümün üç özelliğini doğru yazdı.	Kostümün iki özelliğini doğru yazdı.	Kostümün bir özelliğini doğru yazdı.	Kostümün özelliklerini doğru yazmadı.	Hiçbir özellik yazmadı.	
4	Etnik ve kültürel kostümlere dört tane örnek yazabilme.	Dört kostüm yazdı.	Üç kostüm yazdı.	En az bir kostüm yazdı.	Doğru kostüm yazmadı.	Hiçbir kostüm yazmadı.	
5	Animasyon hizmetlerinde kullanılan kostümlerin ilişkili olduğu aşamalardan dört tanesini yazabilme.	Aşamalardan dördünü doğru yazdı.	Aşamalardan üçünü doğru yazdı.	Aşamalardan en az birini doğru yazdı.	Aşamaları doğru yazmadı.	Hiçbir aşamayı yazmadı.	
6	Kostüm bakımı ve saklanması dikkat edilmesi gerekenlere 5 örnek yazabilme.	Dikkat edilmesi gerekenlere beş örnek yazdı.	Dikkat edilmesi gerekenlere en az üç örnek yazdı.	Dikkat edilmesi gerekenlere en az bir örnek yazdı.	Dikkat edilmesi gerekenlere doğru örnek yazmadı.	Dikkat edilmesi gerekenlere hiçbir örnek yazmadı.	
7	Hedef kitle, çalışma alanı, zaman vb. ölçütleri dikkate alarak bir sahne aktivitesi belirleyebilme.	Tüm ölçütlere uygun olarak sahne aktivitesini belirledi.	Ölçütlerden ikisine uygun olarak sahne aktivitesi belirledi.	Ölçütlerden birine uygun olarak sahne aktivitesi belirledi.	Ölçütlere uymadan sahne aktivitesi belirledi.	Sahne aktivitesi belirlemedi.	
8	Belirlenen sahne aktivitesinde giyilmek üzere daha önce yapılmamış bir kostüm planlanabilme.	Belirlenen sahne aktivitesine uygun, daha önce yapılmamış bir kostüm planladı.	Belirlenen sahne aktivitesine ya da kendine uygun, daha önce yapılmamış bir kostüm planladı.	Belirlenen sahne aktivitesine ya da kendine uygun olmayan, daha önce yapılmamış bir kostüm planladı.	Daha önce yapılmış bir kostüm planladı.	Kostüm planlamadı.	
ÖLÇÜT		KONUNUN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ					PUAN
		20 PUAN	16 PUAN	12 PUAN	8 PUAN	4 PUAN	
9	Planlanan kostümü bedenine uygun bir şekilde ve İSG önlemlerine uyarak oluşturabilme.	Kostümü bedenine uygun bir şekilde oluşturdu.	Kostümü bedeninin en fazla bir bölümüne uygun olmayan biçimde oluşturdu.	Kostümü bedeninin en fazla üç bölümüne uygun olmayan biçimde oluşturdu.	Kostümü bedenine uygun olmayacak biçimde oluşturdu.	Kostüm oluşturmadı.	
Öğretmenin Adı ve Soyadı		Öğrencinin Adı ve Soyadı	Öğrencinin Sınıfı ve Numarası	Sınav Tarihi ve Yer		Sınav Notu	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara uygun ifadeleri yazınız.

1. Aksesuar, saç ve makyajla birlikte, oyuncular tarafından sahnede veya herhangi bir mekanda rol gereği giyilen giysilere..... denir.
2. Aksesuarlar sembolik işlev açısından bir düşünce, ideoloji ya da dünya görüşünü yansıtabilirler. Bu aksesuarlardan taç ..... simgeler.
3. Masal, çizgi roman ve sinema gibi dallarda rol alan karakterlerin giysilerine hayali ..... kostümü denir.
4. Kostümün bir parçası olarak kostümü tamamlayarak gösterinin ve sanatçının performansını artıran eşyalara ..... denir.
5. Kostümün termal konfor, hareket serbestliği ve vücut ölçülerine uygun olması gibi özellikler onun ..... belirler.
6. Nasreddin Hoca, Fatih Sultan Mehmet ve Kleopatra gibi kişileri yansıtan kostümlere etnik ve ..... kostüm denir.
7. Kostümün seyircilerin yaş, milliyet ve kültürel özelliklerine göre hazırlanması, ... kitleye uygun olduğunu gösterir.
8. Sinema ve tiyatrodaki kullanılmak üzere özel kumaş, malzeme ve tasarım kullanılarak üretilen kostümlere ..... tasarım kostümler denir.
9. Konularını gerçek hayattan alan sahne gösterilerinde kullanılan ....., aynı işi yapan insanları giydiği giysilerdir.
10. Kraliçe, hayvan, bitki ve maskot gibi kostümlerin ..... ile temizlenmesi gerekir.

Aşağıdaki soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

11. Aşağıdaki kostüm ve aksesuar eşleşmelerinin hangisi yanlıştır?

- A) Kral – Taç
- B) Süper kahraman – Asa
- C) Sihirbaz – Şapka
- D) Cadı – Süpürge
- E) Doktor – Stetoskop

12. Aşağıdaki aksesuarlardan hangisi tek başına kullanıldığında istenen rol yansıtılabilir?

- A) Çanta
- B) Kemer
- C) Stetoskop
- D) Toka
- E) Yelek

13. Aşağıdakilerden hangisi hayvan ve bitki kostümlerinde kullanılan kumaş türlerinin özellikleri arasında yer almaz?

- A) Dayanıklı   B) Esnek   C) Kaygan   D) Tüylü   E) Yumuşak

14. Aşağıdaki kostümlerden hangisinin çocuklara yönelik bir etkinlikte kullanılması uygun değildir?

- A) Cadı   B) Peri   C) Süper Kahraman   D) Tavşan   E) Vampir

15. Aşağıdaki kostümlerden hangisi en az bütçe ile hazırlanabilir?

- A) Astronot   B) Dinozor   C) Kraliçe   D) Noel Baba   E) Öğretmen

16. Aşağıda kostümler ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Aksesuarlar ile uyum içinde olmalı.
B) Naylon ve polyester kumaş kullanılmalı.
C) Hedef kitleye uygun olmalı.
D) İzleyicilerin dikkatini çekmeli.
E) Kullanışlı ve kolay giyilebilir olmalı.

17. Aksesuarlar ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Kemer süs eşyası olarak kullanılır.
B) Mızrak şövalye kostümünün bir parçasıdır.
C) Cadı şapkası dönem belirten bir aksesuardır.
D) Postacı kostümünde çanta olmalıdır.
E) Kovboy şapkası farklı tarz kostümlerde de kullanılır.

18. Aşağıdakilerden hangisi bir aksesuar değildir?

- A) Eşarp   B) Kalkan   C) Saat   D) Şeytan Yabası   E) Yelek

19. I. Süper Kahraman

- II. Kovboy
III. Sihirbaz
IV. Vampir
V. Noel baba

Pelerin aksesuar olarak aşağıdaki kostümlerden hangilerinde kullanılabilir?

- A) Yalnız I   B) I,II ve IV   C) I ve V   D) I,III ve IV   E) I,III

20. Aşağıdakilerden hangisi korsan kostümünün aksesuarlarından değildir?

- A) Çanta   B) Dürbün   C) Kanca   D) Kılıç   E) Tek göz bant

21. I. Okçuluk aktivitesi

II. Türk gecesi

III. Kızılderili temalı drama çalışması

Aşağıdakilerden hangisi, elinde ok ve yay tutarak misafirlerini davet eden bir animatörün gerçekleştirebileceği aktivitelerdendir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

E) II ve III

Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

22. Kostüm ve aksesuar arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

23. Sahne aktivitesinde kullanılan kostümler eğer misafirlerin yaş, milliyet veya kültürel durumlarına uygun olmazsa ne gibi sonuçlar doğurabilir?

.....
.....
.....
.....

24. Aktivite sırasında kostüm zarar gördüğünde (yırtılma, yanma, kopma vb.) hangi çözüm yollarına başvurulabilir?

.....
.....
.....
.....

25. Bir animatör kostüm ve aksesuarların bakım ve saklanması hakkında bilgi sahibi olmalı mıdır?

Neden?

.....
.....
.....
.....

26. Misafirlerinize Türk kültürünü tanıtmak istediğiniz bir aktivite planladığınızı düşününüz. Bu aktivite için hangi kostüm ve aksesuarları kullanırsınız?

.....
.....
.....
.....

2.

Öğrenme Birimi

DEKOR

KAVRAMLAR

- Fon
- Mobilya
- Dekor aksesuarı

BÖLÜMLER

- Dekor Kavramı
- Animasyonda Dekor Kullanımı

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Dekor ve aksesuar hakkında bildiklerinizi sınıfla paylaşınız.
2. Animasyon hizmetlerinde dekor ve aksesuar ne amaçla kullanılabilir. Açıklayınız.

6. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

İki gruba ayrılıңыз. Çevrenizdeki nesne ve grup üyelerini dekor olarak kullanıp kısa ve ilginç bir olayı tahta önünde grup olarak sırayla canlandırınız. Gönüllü olan öğrencilerin canlandırmalara yönelik görüşlerini paylaşması ile çalışmayı sonlandırınız.

2. DEKOR

Bir yere süsleme amacıyla verilen düzen, manzara ve görünüş gibi farklı anlamlara gelmekle birlikte **dekor**; tiyatro, sinema ve televizyonda sahneye koyulan eserin yazıldığı yer ve geçtiği çağın özelliklerini belirleyen perde, aksesuar vb. öğelerin bütünüdür.

Dekore etmek, dekoratif ve dekoratör gibi dekorla ilgili kavramlar gündelik yaşamda karşımıza fazlaca çıkmaktadır. Dükkân, mağaza ya da evde bulunan vitrinlerdeki nesnelere belli bir düzen içinde yerleştirilerek bu alanlar dekore edilmiş olur. Bir manav ya da bakkalda bulunan tezgâh, raf vb. sergi alanları satılık olmayan dekoratif nesnelere ile süslenerek daha ilgi çekici hâle getirilebilir. Ev ve iş yeri gibi alanlar, dekoratör (iç mimar) tarafından kullanım bakımından ve estetik bakımdan ele alınıp insanın fiziksel ve ruhsal özelliklerine uygun olarak tasarlanır.

Tiyatro, film ve televizyon programı gibi yerlerde kullanılan dekor; sahne olarak kullanılan alanda oturan, yemek yenilen, çalışılan ve yatılan yerlerin, taşınabilir eşyalar (mobilya) ile döşenmesiyle oluşturulur. Bu mobilyalar, bazı etkinliklerde sade ve az olurken bazısında ise detaylı ve çok olmaktadır. Dans, hokkabazlık ve bale gibi çeşitli sahne sanatlarında dekor olarak sıklıkla sadece ‘fon’ tercih edilir. Fon; çizim, fotoğraf veya çeşitli plastik öğeler kullanılarak oluşturulur. Tiyatro oyunu, film seti ve televizyon programlarında fona ek olarak koltuk, sandalye, sehpa, pencere, halı, dolap gibi eşyalar kullanılarak dekorun zenginleştirildiği görülebilir.

Dekor, ortaya konan başarımda (performans) etkili ve tamamlayıcı bir öğedir. Kullanışlılık ve içeriğe uygunluk gibi özellikler dikkate alınarak oluşturulan dekor, oyuncu veya sanatçıyı olumlu etkiler. Rahat kullanılabilen, sağlam, işlevsel ve kaliteli malzeme ile oluşturulan dekor sanatçıyı güdüleyecektir.

Dekor, seyircinin memnuniyetini sağlamada da önemlidir. Göz yormayan, içeriğe uygun, doğru konumlandırılmış dekor, gösteri ile bütünleşerek seyir zevkini artırır. Dekor, seyirci ile iletişim kurup icra edilen sanat dalını destekler. Bu, dekorun ana işlevlerindedir. Dekorun seyirci üzerinde çeşitli etkileri bulunur:

- Seyircinin oyun, film veya gösterinin konusunu anlamasına yardımcı olur.
- Seyircinin göz zevkine hitap ederek izlediğinden etkilenmesini sağlar.
- Seyirci ile duygusal bağ kurulmasını sağlar (Örneğin dekor olarak kullanılan bir odun sobası, izleyiciyi çocukluğuna veya anılarına götürebilir.).
- İzleyiciyi bilişsel olarak etkiler. İzleyici, gördüğü dekorun ne amaçla orada olduğunu kavramak için zihnini kullanır.
- Kostüm, aksesuar, ışık ve oyuncu ile bütünlük sağlayarak sahnenin gerçekçi ve anlaşılır olmasını sağlar.

Dekoru oluşturan mobilyaların özelliklerinden de anlaşılacağı üzere dekor, taşınıp hareket ettirilebilir ancak tarihte dekor olarak kullanılan ilk nesnelere belki de üzerine resim çizilen mağara duvarlarıdır. Taklit yaparak bir olayı canlandırma, ilk olarak insanın avının kılığına girmesi ve avlanma öyküsünü anlatma çabası ile ortaya çıkmıştır.

Bu anlatımı zenginleştirmek için, mağara duvarına çizilen resim ve mağaraya yerleştirilen çeşitli nesne ve ağaç üzerine yapılan şekillerden yararlanılmıştır. Başından geçen ve onu çok etkileyen olayları resmeden insan, ilerleyen yıllarda bu anıyı hatırlamak ve belki de bilmeyenlere anlatmak için bu resim önünde canlandırma yapmış olmalıdır. Bir dekor ögesi olan fon ortaya böylece çıkmıştır.

Açık bir alan ya da bir yapının içinde düzenlenen dinî ayin, anlatı ya da sahnelenen bir oyunda görev alan kişilerin arkasında duran dekor, sahneyi sınırlayarak seyircinin dikkatini belli bir alanda toplamaya yardımcı olmuştur. Bu işleviyle dekor, sonraki dönemlerde yapılan tiyatro binalarında oturma sıralarının karşısında yükselen sahne binasına (skene) örnek olmuştur (Görsel 2.1). Bunun üzerine yerleştirilen eşya, tablo ya da irili ufaklı nesnelere ile bina duvarı dekor olarak kullanılmıştır.

İnşaat tekniklerinin gelişmesiyle birlikte ayakta duran, taşınabilir ve geniş yüzeye sahip ahşap panolar yapılarak fon, dekor olarak kullanılmaya başlanmıştır. Etkinliğin içeriğine göre değiştirilebilen, kullanışlı panolar günümüze kadar ulaşmış ve dekorun başlı başına farklı bir işleve sahip bir öge olarak ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Görsel 2.1: Pamukkale Hierapolis Antik Tiyatrosu

Antik tiyatro binalarının yapılması ile birlikte çeşitli düzenekler kurularak dekor çeşitlendirilmiştir. Oyuncular, yükseltilebilir sahne zeminini kullanmaya başlamış; makara, tekerlek ve vinç kullanılarak gösteri anında değişebilen ya da sonradan sahneye gelen dekorlar yapılmıştır. Örneğin bir düzenek yardımı ile yukarıdan indirilen dağ dekoru, oyuncunun dağa tırmanıyormuş gibi görünmesini sağlamıştır. Bu ve benzeri çeşitlemelerle seyir zevki ve dekora verilen önem artmıştır.

19. yy. gelindiğinde, günümüzde reklam panolarında kullanıldığı gibi iki silindirik boru arasından üzerine resimler çizilen bezler, döngüsel olarak hareket ettirilerek, dekor olarak kullanılmıştır. Teknolojinin gelişmesi ile hareket eden sahne, yansı vb. yenilikler dekor kullanımını zenginleştirmiştir.

Profesyonel dekor tasarımı; oyun, film ya da gösterinin istekleri doğrultusunda canlandırılan konunun gereksinimleri ve yaşanan anların mekânını tasarlama sanatı olarak kabul görmektedir. Resim, yontu ve mimarlık gibi plastik sanatlar ile çeşitli teknik ve malzeme kullanılarak üç boyutlu mekânlar düzenlenir (Görsel 2.2).

Görsel 2.2: Sahne dekoru tasarımı

Tasarımcı, araştırma ve inceleme yapıp sahne üzerinde görev alacak kişilerle iş birliği içinde fikir alışverişinde bulunarak eskizleri geliştirir ve daha sonra maketlere dönüştürür. Dönüştürülen maketlere resimler, teknik çizimler ve detaylar eklenerek dekor tamamlanır. Gereken onay alındıktan sonra yapım aşamasına geçilir. Sahne tasarımı iyi yapılmışsa gösteri veya oyun başlar başlamaz dekor, gözden kaybolur ve yerini sahnedekilere bırakır. Dekor, gösteri ile bütünlük sağlar ve göze batmaz.

Üniversitede “sahne ve dekor tasarımı” adında ön lisans bölümü bulunmaktadır. Bu bölümü okuyan öğrenciler; görsel algı, tasarım ilkeleri, malzeme ve desen bilgisi, perspektif, fuar tasarımı, spor kültürü, vitrin tasarımı vb. derslerden eğitim almaktadır. Özellikle ekonomik değeri çok yüksek olan film sektörü ile tiyatro oyunlarında profesyonel tasarımcılara ihtiyaç duyulmaktadır.

SIRA SİZDE

“2. Dekor” konusuna dair bir soru hazırlayıp sorunun cevabını kâğıdın arkasına yazınız. Hazırlanan kâğıtları sınıfça katlayıp bir poşete ya da masanın üzerine koyunuz. Kâğıtları gönüllü bir animatör olarak tek tek çekip sınıfa okuyunuz. Doğru cevap veren kişilere birer puan veriniz. Tüm sorular bittiğinde en çok doğru cevap verenin elini kaldırarak onu kazanan ilan edip sınıfa alkışlatınız.

2.1. UYGULAMA: BASİT DEKOR ÖGESİ YAPIMI

Amaç: Basit dekor ögesi yapmak (Görsel 2.3 ve 2.4).

Yer: Sınıf

Süre: 30 dakika

İşlem Basamakları

1. Sınıfı dört gruba ayırınız. Aşağıdaki dekorları gruplar olarak aranızda paylaşınız.
2. Araç gerecinizi hazırlayınız.
3. İş sağlığı ve güvenliği önlemini alınız.
4. Tüm adımları grupça inceleyip görev paylaşımı yapınız.

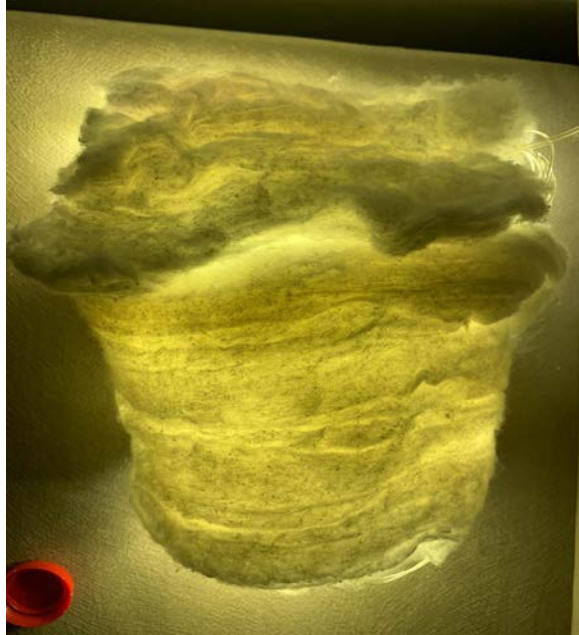
Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarınız” bölümüne yazabilirsiniz.

Gitarı için 61. Sayfaya gidiniz.

Görsel 2.3: Gitar

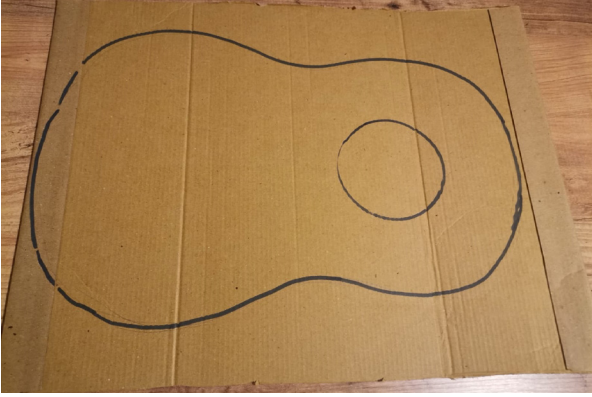
Bulut için 65. Sayfaya gidiniz.

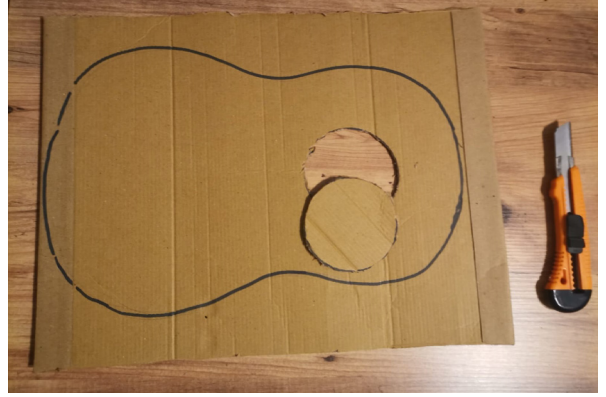
Görsel 2.4: Bulut

GİTAR

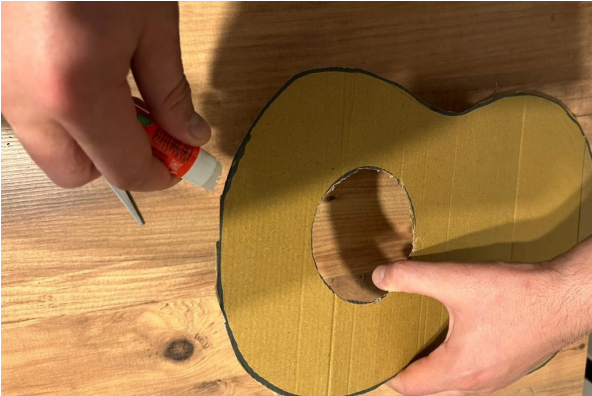
Araç gereç: Oluklu mukavva, kalem, ince tel, silikon tabancası, Japon yapıştırıcısı, makas, maket bıçağı, istediğiniz renkte boya, kürdan ve siyah tahta kalemi.

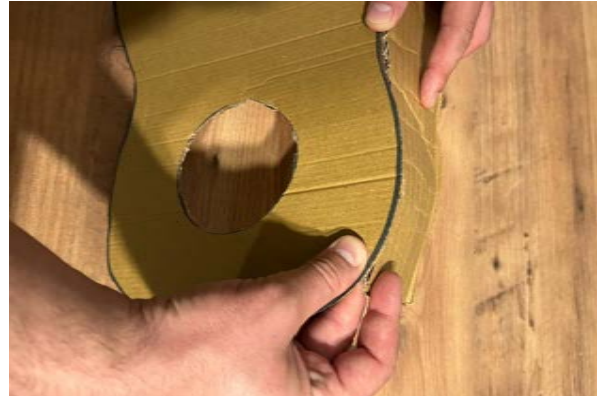
Gitar 1: 40x30 cm boyutlarındaki iki adet oluklu mukavvaya gitar şekli veriniz. Birini sonra kullanmak için ayırınız. Diğerinin üst tarafına kalıpla yuvarlak çiziniz.

Gitar 2: Maket bıçağı yardımı ile çizgilerden kesiniz.

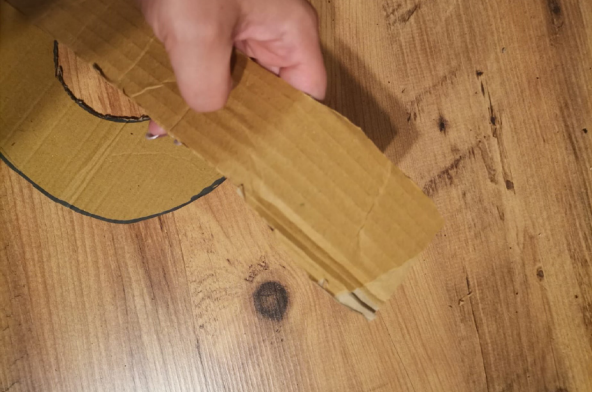
Gitar 3: Mukavvanın kenarlarını silikon ile geçiniz.

Gitar 4: 10 cm kalınlığında kestiğiniz mukavvalar ile gitar şeklinin etrafını kaplayınız.

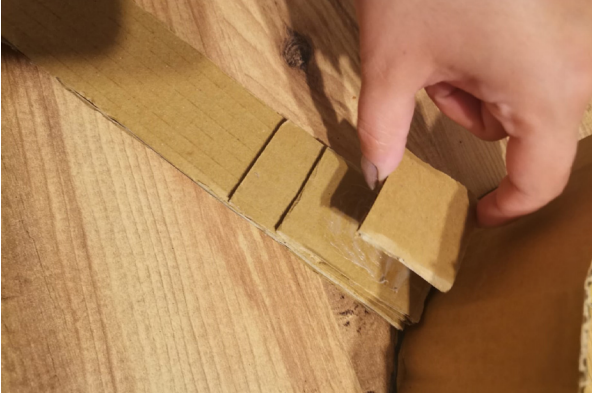
Gitar 5: Gitarın sapını oluşturmak için mukavvayı görselde gördüğümüz şekilde kesip oyuğun üstüne gelecek şekilde yapıştırınız. Bu kalıptan üç adet çıkarınız.

Gitar 6: Geniş olarak kestiğiniz uç kısmı hafifçe aşağı doğru bükünüz.

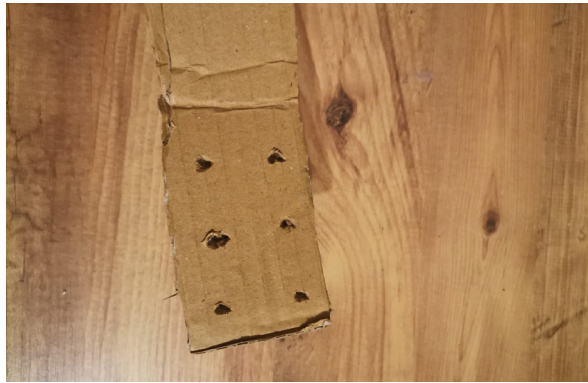
Gitar 7: Oluşturulan gitar maketini ters çeviriniz. Beşinci adımda, kestiğiniz diğer iki kalıbın alt kısmını yeterli şekilde kısaltarak üst üste yapıştırınız.

Gitar 8: Giderek kısalan boylarda üç adet mukavva keserek sapın arka kısmına üst üste yapıştırınız.

Gitar 9: Birinci adımda kestiğiniz kalıbı gitarın arka kısmını kapatacak şekilde yapıştırınız.

Gitar 10: Gitar sapının uç kısmına altı delik açınız.

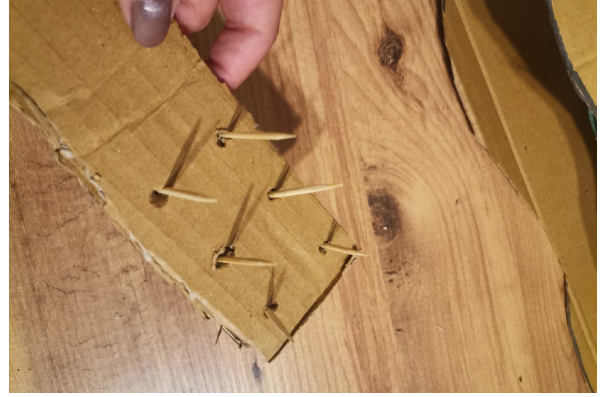
Gitar 11: Kestiğiniz oyuğun 10 cm altına da altı delik açınız.

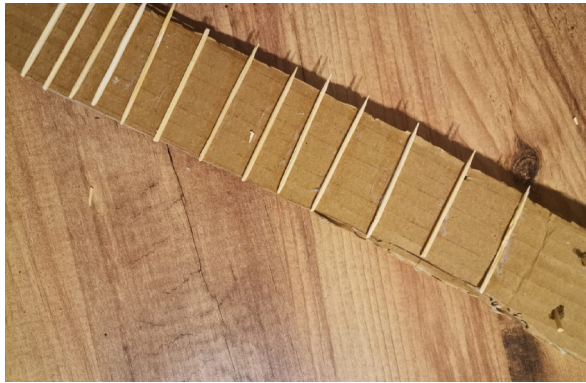
Gitar 12: Bir mukavva parçasını şekilde gözüktüğü gibi kesip parçaya altı delik açarak gitar üzerinde yer alan deliklere denk gelecek şekilde parçayı yapıştırınız.

Gitar 13: Açılmış olan deliklere kürdanları yerleştirip bir yapıştırıcı ile sabitleyiniz. Kurduğunda sivri uçlarını makas yardımı ile kesiniz.

Gitar 14: Aynı işlemi gitar sapının ucuna açmış olduğunuz delikler için tekrarlayınız.

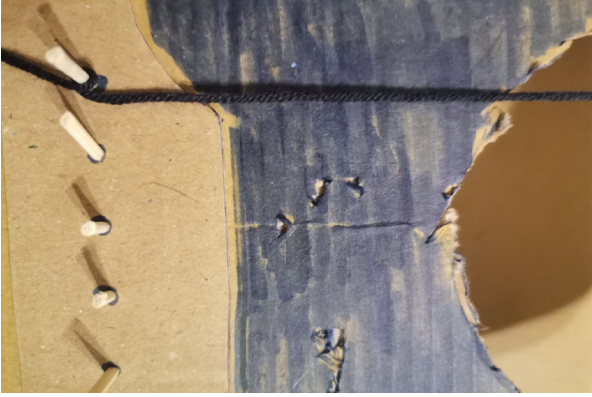
Gitar 15: Gitar sapının kalınlığında kesmiş olduğunuz kürdanları, giderek kısalan aralıklar ile sapa yapıştırınız.

Gitar 16: Gitarımızın gövdesini istediğiniz renge boyayınız.

Gitar 17: Telleri kürdanlara dolayarak üstte ve altta yer alan kürdanları birbiri ile eşleşecek şekilde birleştiriniz.

Gitar 18: Her kürdan tel ile eşleştirildiğinde altı gitar teli elde ediniz.

Gitar 19: Siyah tahta kalem ile saptaki kürdanların aralarına, görselde görünen şekilde noktalar koyunuz.

Gitar 20: Gitarımız hazır.

BULUT

Araç gereç: Pet şişe, led ışık, bir paket pamuk, yapıştırıcı, misina ipi, bant, silikon ve silikon tabancası.

Bulut 1: Boş bir pet şişe ediniz.

Bulut 2: Led ışığı pet şişenin içine geçiriniz.

Bulut 3: Led ışığın bataryasını bant yardımı ile şişeye sabitleyiniz.

Bulut 4: Yeterli miktarda pamuğu yanınıza alınız.

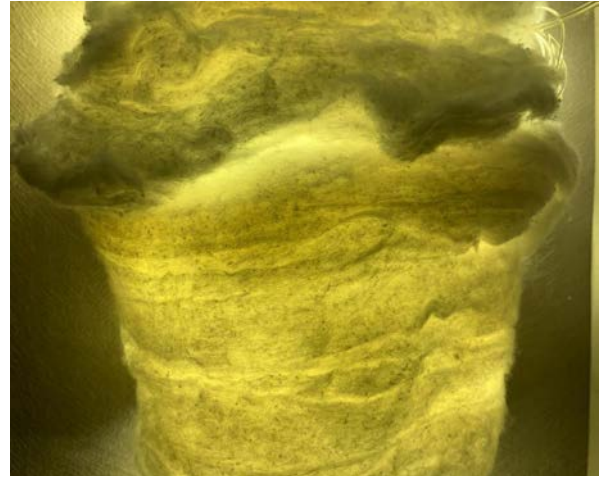
Bulut 5: Silikon tabancası yardımı ile pamukları pet şişeye yapıştırırız.

Bulut 6: Silikonun bataryanın üzerine gelmemesine özen gösteriniz.

Bulut 7: Pamuk ile tüm şişeyi kaplayınız. İstedığınız yerden misina ipini asmak için bağlayınız.

Bulut 8: Ledi çalıştırınız.

Not: İstenilen boyutta pet şişe ile çalışılabilir, led ışık-sız dekor olarak kullanılabilir.

7. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

İkişerli olarak tahtaya çıkınız. Ortaya koyacağınız iki sandalye ya da bir sırayı esas kullanım amacının dışında farklı bir dekor ögesi olarak kullanıp kısa bir doğaçlama yapınız. Hayal gücünüzü ve yaratıcılığınızı kullanarak sandalyenin yeri ve yönünü değiştirebilir, doğaçlamaınıza uygun bir dekor hâline getirebilirsiniz.

2.1. DEKOR ARAÇ GEREÇİ

Dekor, sahne alanını ve görüntüyü oluşturan unsurlardır. Bu görüntü, çok çeşitli nesnelere oluşabilir. Sahnede duran bir koltuk, fona yansıtılan bir görüntü, maket bir uçak ya da araba, bazen de iki sandalyeyle dekor olarak karşılaşılabılır.

Bazen de dekor hiçbir öge içermeyebilir. Özellikle sözsüz oyun, stand up (ayakta komedi) ve dans gösterilerinde zemin üzerinde hiçbir şey bulunmayabilir. Sahneyi arkadan sınırlandıran duvar, ışıklandırılmayıp karanlıkta bırakılabilir ya da perde ile duvar örtülebilir. Sözsüz oyun ve stand up gösterileri; konuşmaya ve çoğunlukla jest, mi-miğe dayalı olduğundan sanatçının giyimi de genellikle dikkat çekmeyecek şekilde, sahne arka perdesi ya da duvar ile aynı renkte (genelde siyah) olmaktadır. Böylece seyircinin tüm odağı anlatıcının yüzüne yönlendirilmiş olur.

Öte yandan gerçek bir ev salonu ya da mutfağından ayırt edilemeyecek şekilde kurulan dekorlar da bulunur. Tiyatro sahneleri ile film setlerinde bu detaylı dekorlar sıklıkla görülür.

Dekoru oluşturan nesnelere özel yapım olabileceği gibi günlük hayatta başka amaçlarla kullanılan eşyalardan da oluşabilir. Görüntüyü oluşturmak için projeksiyon cihazı da kullanılabilir. Bu cihazla yansıtılan dijital içerik de bir dekor olarak kullanılabilir.

Sahne zemini kimilerince dekorun bir parçası olarak ele alınsa da yan ve arka sahne duvarları ile birlikte sahnenin bir parçasıdır. Yan ve arka duvarlara asılacak perde de yine sahnenin bir parçasıdır ve sahne perdesi olarak adlandırılır. Özellikle tiyatro oyunları başlamadan önce kapalı olan perde, sahne önü perdesidir (Görsel 2.5). Ön, yan ve arka perdeler zaman zaman bir dekor ögesi olarak da kullanılabilir.

Dekor araç gereci; fon, mobilya ve aksesuar olarak sınıflandırılabilir.

Görsel 2.5: Sahne önü ve arka perdesi

Fon: Sahne üzerinde dekor olarak en çok kullanılan öge fondur. Sahnenin arkasını sınırlandıran fonun zemini; bir duvar, pano ya da çeşitli kumaşlar olabilir. Sahnede kullanılan ön ve yan perdeler fon oluşturduğu için fon perdesi olarak da adlandırılır. Fonda sergilenen görüntü, bir projeksiyon cihazından yansıtılmış olabilir. Dijital olarak hazırlanmış bir görselin bastırılıp yapıştırılması, bezin üzerine resim çizilmesi ya da kapı, pencere gibi çeşitli yapı elemanlarının yerleştirilmesiyle fondaki görüntü oluşturulabilir. Sahnenin arka duvarını oluşturan fonun çoğunun, sahne aktivitesinde tek başına kullanıldığı görülebilir.

Pano, fon olarak oluşturulan en temel dekor öğesidir. Taşınabilir, çift yönlü kullanımı ile işlevsel oluşu, kurulum gerektirmeden sağlamca durabilmesiyle panolar genellikle ahşap, metal ve çeşitli kumaşlardan meydana gelir. Ahşap ya da metal iskelet üzerine ince, esnek tahta (kontrplak) eklenerek ya da bez gerdirilerek oluşturulur.

Kolay taşınabilmesi için kapı ebatlarında olan panolar, menteşe ve sabitleyiciler ile birbirlerine tutturularak iki ya da üç kanatlı paravan olarak yapılabilir. Sahnenin büyüklüğüne göre kullanılacak pano sayısı azaltılıp artırılabilir (Görsel 2.6). Panoların sabit ya da takılıp çıkarılabilen ayakları olabilir. Menteşe ile birbirine tutturulmuş panolar, ayağa ihtiyaç duymadan da belli açılarda yerleştirilerek ayakta durabilir.

Görsel 2.6: Dekor panosu

Panonun yüzeyi kumaşla kaplanıp üzerine resim yapılabilir. Bu yüzeye dijital baskı konulabilir. Üzerine tablo, saat ya da çeşitli süsler asılabilir. Çıta ve perde ile pencere görüntüsü oluşturulabilir. Gerekli dekoru oluşturmak için pano, çok çeşitli şekillerde kullanılabilir. Dekorü bölümlere ayırmak, sahne giriş çıkışlarını yapmak için farklı şekillerde yerleştirilmiş panolardan faydalanılabilir.

Farklı renk ve desendeki kumaşlar, birbirlerine dikilip eklenerek fonu oluşturabilir. Opera ve dans gösterilerinin sergilendiği büyük sahnelerde devasa ebatlardaki kumaşların fon olarak kullanıldığı görülebilir.

Fon, düz bir hattan meydana gelmeyebilir. Balkon, ikinci kat, basamak vb. oluşturmak için çeşitli yükseltmeler kullanılabilir. Genellikle ahşaptan yapılan yükseltmeler fon oluşturmanın haricinde, oyun düzenine yardımcı olacak yerler ortaya çıkarmak, sahneyi bölümlere ayırmak, daraltmak, öne çıkarmak ya da sınırlandırmak için de kullanılır. Bu işlevleriyle dekor araç gerecinden mobilyanın işlevini yerine getirir.

SIRA SİZDE

Sınıf tahtasını fonu oluşturan pano olarak düşününüz. Üzerine resim çizerek tahtada dekor oluşturunuz. Sahne aktivitesi, gerçek bir ev oturma odasında geçmektedir. Herkesin küçük de olsa resme bir katkısının olmasını sağlayınız. Ev dekorunun gerçeğe uygunluğunu gönüllü olarak söz alıp değerlendiriniz. Gönüllü olan arkadaşlarınızla ev dekoru önünde kısa bir doğaçlama yapınız.

2. ÖĞRENME BİRİMİ

Mobilya: Taşınabilir ancak yerleştirildikten sonra etkinlik boyunca genellikle sabit duran eşyalar dekorun önemli bir parçasıdır. Ev, mutfak, sokak, koridor, hastane vb. alanları oluşturmak için koltuk, masa, sandalye, dolap, duvar saati, yatak, mutfak tezgâhı vb. eşyalar sahneye yerleştirilerek dekor kurulur. Dekorda kullanılan mobilyaların çoğu, gündelik yaşamda var olan eşyadır ancak sadece dekor olarak kullanılmak üzere kolay taşıyıp kurulabilir, kullanışlı ve içeriğe uygun eşyalar da yapılabilir.

Mobilyaların seçilmesi, yerleştirilmesi ve aralarındaki uyuma önem verilmesi gerekir (Görsel 2.7). Sahne tasarımcısı, sergilenecek eser ya da etkinliğe uygun olarak gerekli mobilyaları belirlemekle sorumludur. Oyun ya da filmin hangi dönemde geçtiği, oyuncuların sosyoekonomik durumları ve oyunun konusu vb. hususlar kullanılan mobilyalardan anlaşılabilir.

Görsel 2.7: Renk olarak fon ile uyum içinde olan mobilyalar

Dekor Aksesuarı: Konunun gerektirdiği ölçüde kullanılan, bir sahne içinde yer alan veya oyuncunun dekor gereği kullandığı çeşitli eşyalar dekor aksesuarıdır. Bavul, şemsiye, yastık, baston, yelpaze, vazo, çiçek vb. örnek verilebilir. Bu aksesuarlar, oyun içinde taşınabilir ve aksesuarların yerleri sürekli değişebilir.

Fon, mobilya ve dekor aksesuarı dışında dekor olarak kullanılan fakat bu başlıklar içinde değerlendirilemeyecek nesnelere de olabilir. Örneğin sahneye kurulan bir salıncak, ağaç ya da köprünün bu başlıklar altında değerlendirilmesi zordur. Oturulan, yemek yenilen, çalışılan ve yatılan yerler gibi iç mekânların dışında park, otobüs durağı, sokak gibi dış mekânlarda bulunan elektrik direği, yangın musluğu, bank gibi nesnelere de dekor olarak sahnede kullanılabilir. Yönetmen ve sahne tasarımcısının iş birliğiyle dekor olarak kullanılacak nesnelere çeşitlendirilebilir.

2.2. UYGULAMA: DEKOR TASARIMI YAPMA

Amaç: Etkinliğe uygun dekor tasarımı yapmak

Yer: Sınıf

Süre: 30 dakika

Araç Gereç: A4, A3 kâğıt ve kalem.

İşlem Basamakları:

1. Sınıfça ikişer kişilik gruplara ayrılıyoruz.
2. Otel resepsiyonu, kreş, evin salonu ve mutfak alanlardan birini arkadaşınız ile seçiniz.
3. Tek başınıza yazarak ya da çizerek ilgili yerde geçen sahne dekorunu oluşturmak üzere fon, mobilya, aksesuar vb. öğeleri belirleyiniz.
4. Yaptığınızı çalışmayı arkadaşınıza verip birbirinizi değerlendiriniz.
5. Bireysel çalışmalarınızdan faydalanıp, yazarak ya da çizerek birlikte sahne dekorunu oluşturunuz.
6. Sınıf tahtasını grup sayısına göre eşit şekilde bölümlere ayırınız.
7. Tasarımınızı sınıf tahtasına sırayla çizerek arkadaşlarınıza anlatınız.
8. Tüm dekor tasarımları bittikten sonra çalışmalarını gönüllü olarak değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen denetleme listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

Denetleme Listesi

Ölçütlerin karşısında bulunan Evet “E” ve Hayır “H” seçeneklerinden uygun olanlarının hizasındaki kutucuğu işaretleyiniz.			
SIRA	ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
1	Uygulama süresince iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.		
2	Çalışma alanını ve araç gerecini hazırladı.		
3	İş birliği içinde işlem basamaklarını tamamladı.		
4	Zamanı verimli ve etkili kullandı.		
5	Uygulama sonrası çalışma alanını eski hâline getirdi.		
“H” olarak işaretlenenlere dair “Farklı ne yapılırdı daha iyi olurdu?” sorusunu sorunuz ve arkadaşlarınızla bu soruya yanıtlar arayınız.			

8. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

Bir şeyin benzerleri veya başka şeylerden ayrılmasını sağlayan nitelik anlamına gelen “özellik” kavramını çevrenizdeki bir nesne üzerinden sırayla söz alarak anlatınız. Bu nesneyi benzerleri veya başka şeylerden ayıran bir özelliğini söyleyiniz.

2.2. DEKORLARIN ÖZELLİKLERİ

Dekorun taşınması gereken bazı özellikler vardır. İçeriğe uygunluk, kullanılabilirlik, dayanıklılık, kolay taşınabilirlik ve çok yönlülük başlıkları altında incelenebilecek bu özellikler sahnelenen oyun ya da etkinliğin başarısını doğrudan etkileyecektir.

İçeriğe Uygunluk: Oyun, film, televizyon programı ya da farklı bir sahne gösterisi için kurulacak dekorun etkinlik içeriğini yansıtması ve onunla uyum içinde olması gerekir. Dekor, seyirci ve oyuncuyu rahat ettirmek için göze batmayacak şekilde oluşturulmalıdır.

İçeriğe uygun kurulan dekorda gereksiz ve anlamsız detaylar bulunmaz. Tüm detaylar içerikle örtüşür. Yoksul insanların evlerini yansıtan dekorda kullanılan eşyalar, bu yoksulluğu taşınabilir ve yansıtmalıdır. Aksi takdirde seyirci; kostüm, dekor, oyun ve oyuncu arasındaki bütünlüğü kurmakta zorlanır ve oyuna olan ilgisini kaybedebilir.

Sahnede sergilenecek içerik, bir hedef kitle gözetilerek oluşturulmuştur. O nedenle bu kitlenin özellikleri göz önünde bulundurularak dekor hazırlanmalıdır. Küçük çocuklara yönelik yapılacak bir sahne gösterisinde, koyu renkli ve iç karartıcı dekor öğeleri yerine canlı renklere sahip ferah ve neşe veren, çocukların ilgisini çekecek öğeler kullanılmalıdır. Aynı şekilde, gizemli bir hava yaratacak şekilde dekor hazırlanmalıdır (Görsel 2.8).

Görsel 2.8: Tiyatro dekoru

Kullanılabilirlik: Kullandığımız her şeyin taşınması gereken bu özellik, dekor için de gerekli ve önemlidir. Kısacası, işe yarar olma ve rahatça kullanılabilme anlamına gelen kullanılabilirlik, işlevsellik olarak da ele alınabilir. Dekorda kullanılan nesnelere görevlerini yerine getirmeli ve işe yarar olmalıdır. Bir kapı zorlanmadan açılıp kapanmalı, bir sehpa, üstüne konan nesnelere taşıyabilmeli, tüm dekor öğeleri rahatça kullanılabilir olmalıdır. Bu noktada, sağlamlık ön plana çıkmaktadır. Dekor öğelerinin sağlamlıkları, her kullanım öncesi ve sonrasında kontrol edilmeli ve problem varsa gereği yapılmalıdır.

Dayanıklılık: Eşyaların zarar görmeden uzunca bir süre kullanılabilmesi anlamına gelir. Malzemenin kalitesi, işçilik ve kullanım şekli dekorun uzun süre kullanılabilmesine imkân tanır. Her kullanımda zarar gören dekor, ek masraf ve iş gücü ortaya çıkaracaktır. Dekor öğeleri belirlenirken bu öğelerin uzun süre kullanılabilir olması göz önüne alınmalıdır. Uzun süre kullanılabilme ve dayanıklı olma hususu, dekor öğelerinin bakım ve saklanmasıyla da ilintilidir.

Kolay Taşınabilirlik: Özellikle sahne dekorları için önemli bir özelliktir. Bu, dekorun hafif olması gerektiği anlamına gelmez. Bazı dekorlar büyük ve ağır olur. Devrilmemesi ve sabit durması için ağır olmasına ihtiyaç duyulabilir. Büyük ve ağır dekorların parçalı şekilde yapılması kolay taşınmasını sağlar. Bu dekor parçaları, sahnede yerlerine takılıp, kurularak hazır hâle getirilir. Sürekli değiştirilmeyen ve belli bir yerde sabit kalacak dekorların çıkarılması ya da parçalara ayrılması zor olabilir. Sabit kalacağı için bu şekilde kurulumu tercih edilebilen dekorun sökülüp taşınabilir şekilde kurulması, ihtiyaç hâlinde kolaylık sağlayacaktır.

Özellikle skeç, parodi ve tiyatro gibi sahne aktivitelerinde, farklı sahneler için farklı dekorlar kullanılabilir. Bu tür dekorlar, hızlıca yer değiştirip kurulabilecek şekilde (örneğin tekerlekli olarak) tasarlanmalıdır (Görsel 2.9).

Çok Yönlülük: Aynı dekor öğesinin farklı amaçlarla kullanılabilmesi anlamına gelir. Özellikle fonu oluşturan panolar çift yüzeyle oldukları için panoların ön ve arkaları, farklı sahne etkinliklerine göre hazırlanabilir. Yatak olabilen kanepe, merdiven olabilen sandalye ve paravan, isteğe göre farklı amaçlarla kullanılabilir. Dekorun çok yönlü olması maliyet açısından da onu kullanacaklara destek olacaktır.

Görsel 2.9: Tekerlekli dekor

Dekorun kullanışlı olması oyuncuların başarımlarını etkileyen ve hatta artıran önemli bir husustur. Bir kapının kolay açılması, nesnelerin işlevlerini yerine getirmesi onları kullanan kişilerin işlerini kolaylaştırır ve kendi sorumluluklarına daha fazla yönelmelerine olanak sağlar.

**SIRA
SİZDE**

Giymiş olduğunuz, üzerinizde taşıdığınız ya da çevrenizde bulunan, kullandığınız herhangi bir nesneyi kullanışlılık, dayanıklılık, çok yönlülük vb. özelliklerine göre sırayla söz alıp değerlendiriniz.

2.3. DEKORLARIN KULLANIM ALANLARI

Tiyatro oyunu, film seti, televizyon programı, düğün, açılış, sahil partisi gibi çok çeşitli etkinlikte dekor kullanılır. Birbirinden farklı bu alanlarda kullanılan dekorlar özellik, tür vb. şekillerde değişiklik gösterir.

Tiyatro; bir sahne üzerinde gerçekleşir ve sergilenecek eserin geçtiği çağın özellikleri, eserin yazıldığı şekliyle uyumlu olarak sahnede yansıtılır. Tiyatro sahneleri, genelde üç duvara sahiptir ve arka ile yanlar çeşitli öğeler ile fon oluşturacak şekilde kapanır. Arka ve yanlardan sınırlanan sahne alanı, eserin içeriğiyle uyumlu olacak şekilde çeşitli mobilya ve aksesuar ile döşenir. Sahne dekorunun kurulmasında ışıktan da yararlanılır.

Bazı tiyatro sahneleri dairesel yapıda olur ve seyirci, sahneyi tamamen çevreler. Bu sahnelerde dekor, tek bir yöne bakmaz ve tüm seyircilere hitap edecek şekilde değişik öğeler kullanılır. Örneğin yuvarlak bir sahnenin ortasına yerleştirilen vinç, bir oyunda dekoru oluşturabilir. Oyuncu, vincin üzerinde hareket edip, zaman zaman yere inerek ya da en tepeye tırmanarak oyunu sahneler.

2. ÖĞRENME BİRİMİ

Tiyatro sahnesinde gerçekleştirilen gölge ve kukla gösterileri için farklı dekor öğeleri kullanılabilir. Karagöz sahnesinden aşına olduğumuz gölge oyunu ile çeşitli kukla gösterileri için başlı başına bir sahneyi andıran dekorlar kurulabilir (Görsel 2.10).

Tiyatro oyunları ile genellikle aynı sahnede gerçekleştirilen opera, bale, skeç ve parodi gibi çeşitli dramatik aktivitelerde de dekor kullanımını yaygındır ve tiyatro oyunlarındakine benzer bir kullanım vardır.

Görsel 2.10: Özel kukla dekoru ve sahnesi

Film setlerindeki sahneleri oluşturmak için çeşitli dekor öğelerinden faydalanılır. Bir film, çok farklı fiziksel mekânda geçebilir. Buralar, filmin konusuna uygun şekilde dekore edilir. Açık alanlardaki sahnelerde sokak, park, deniz, orman, sahil gibi mekânlar kullanılabilirken kapalı alanlar, içeriğe uygun hâle gelecek şekilde dekore edilir. Film çekilen ve ses alınan stüdyo (Görsel 2.11), film çekimleri için özel olarak inşa edilmiştir. Bu alanlarda, her türlü sahne ve içerik için kişinin hayal gücüyle sınırlı şekilde dekor kurulabilir. Stüdyo dışında, film seti hâline getirilen çeşitli mekânlar da kullanılabilir.

Bazı malzemeler ışığı yansıtırken bazıları ışığı içine çeker, soğurur. Film ya da tiyatro oyunlarında istenen görüntüyü elde etmek için dekorun ışıkla kurduğu ilişki üzerinde durulmalıdır. Film çekimi bittikten sonra yapım sonrası aşamasında (post prodüksiyon) dijital filtreler kullanılarak dekor ve görüntü farklılaştırılabilir.

Televizyon programları, genellikle film çekme ve ses almanın dışında yayın da yapılabilen her türlü değişkenin kontrol edilebildiği stüdyolarda gerçekleştirilir. Haber, yarışma, açık oturum, söyleşi gibi çeşitli programlar için alan dekore edilir ve içeriğe uygun hâle getirilir.

Bu programlar, genellikle içinde çalışma ofisleri ile çeşitli stüdyoların bulunduğu büyük televizyon binalarında yapılır.

Görsel 2.11: Stüdyoda film çekimi

Televizyon kurumlarının binalarındaki stüdyolar, her program için farklı şekilde dekore edilir. Haber ve söyleşi gibi, gün içinde sürekli yer alan programlar için ise sabit stüdyo ve dekor kullanılır. Televizyon programlarında genellikle fonu oluşturan bir pano ile masa, sandalye ya da koltuk gibi mobilyalar kullanılarak dekor hazırlanır.

Dekor; tiyatro, opera, bale, film ve televizyon programı yanında konser alanı, açık hava tiyatrosu, fuar, festival ve eğlence mekânı gibi yerlerdeki sahnelerde de kullanılır. Buralardaki sahne aktivitelerinin hepsi, animasyon hizmetleri kapsamında ele alınabilir. Konaklama işletmeleri, kültür, sanat ve spor organizasyonları ile özel organizasyonlar kapsamında gerçekleştirilen sahne aktiviteleri birer animasyon aktivitesidir.

Sahne aktiviteleri dışında, dekorun mekân süslemesi olarak da kullanıldığı görülür. Düğün ya da nikâh masası, hatıra fotoğraf çekim alanı, etkinlik alanı, karşılama alanı gibi yerlerde çeşitli dekor öğeleri ile mekân, içeriğe uygun olarak hazırlanır (Görsel 2.12). Alışveriş merkezleri ve fuarlarda; taşıt, yeme içme ürünleri ve benzeri mal ve hizmetlerin tanıtım ve satışları için kurulan alanlarda sergilik (stant) benzeri dekorlar kullanılır.

Görsel 2.12: Dekore edilmiş düğün masası ya da hatıra fotoğraf alanı

2.3. UYGULAMA: DOĞUM GÜNÜ ORGANİZASYONU İÇİN MEKÂN DEKORU HAZIRLAMA

Amaç: Mekân dekoru hazırlayabilmek (Görsel 2.13 ve 2.14).

Süre: 40 dakika

İşlem Basamakları:

1. Sınıf olarak 3 gruba ayrılınız. Aşağıda verilen mekân dekorlarından birini grup olarak seçiniz Araç gerecinizi hazırlayınız.
2. İş sağlığı ve güvenliği önlemini alınız.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarınız” bölümüne yazabilirsiniz.

Konfeti hazırlamak için 76. Sayfaya gidiniz.

Görsel 2.13: Konfeti

Çeşitli süslemeler hazırlamak için 78. Sayfaya gidiniz.

Görsel 2.14: Çeşitli süslemeler

KONFETİ HAZIRLAMA

Araç gereç: Gruptaki öğrenci sayısı kadar tuvalet kâğıdı rulosu, balon, makas ve renkli kâğıtlar.

Konfeti hazırlama 1: Malzemelerinizi kendi sıranızın üzerine hazırlayınız.

Konfeti hazırlama 2: Balonun şişkin kısmını ikiye katlayarak ucunu 1 cm kadar kesiniz.

Konfeti hazırlama 3: Kestiğiniz kısmı rulonun yarısına kadar geçiriniz.

Konfeti hazırlama 4: Balonun ağız kısmını sıkıca bağlayınız ve rulodan kolayca çıkıp çıkmadığını kontrol ediniz.

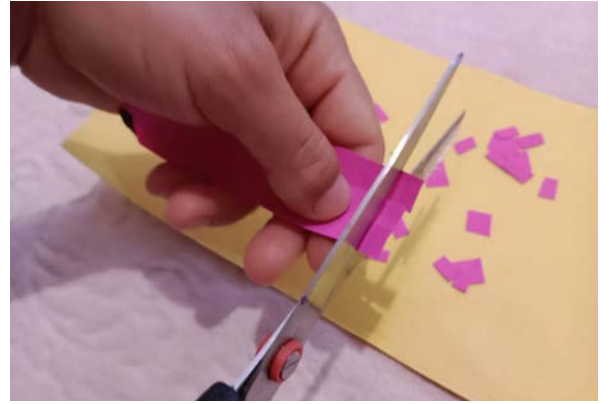
Konfeti hazırlama 5: Bir tarafı renkli kâğıdı veya istediğiniz renk bir kâğıdı rulonun boyunda ve tüm etrafını saracak ölçüde kesiniz.

Konfeti hazırlama 6: Kestiğiniz kâğıdın arka yüzüne yapıştırıcı sürünüz.

Konfeti Hazırlama 7: Yapıştırıcı sürdüğünüz kâğıdı rulonun etrafına görseldeki gibi yapıştırırız.

Konfeti hazırlama 8: Çeşit çeşit renkteki kâğıtlardan minik kare, daire vs. parçalar kesiniz.

Konfeti Hazırlama 9: Kestiğiniz minik kâğıtları konfetin içine koyunuz.

Konfeti Hazırlama 10: Konfetiye yan tutarak, balonun ucundan çekerek bırakınız ve konfetin çalışıp çalışmadığını kontrol ediniz.

ÇEŞİTLİ SÜSLER HAZIRLAMA

Araç gereç: Çeşitli renklerde balon, balon ipi veya kurdele, çeşitli renklerde kâğıtlar, makas ve yapıştırıcı.

Çeşitli süsler hazırlama 1: Çeşitli renklerde balon ve kâğıtları hazırlayınız.

Çeşitli süsler hazırlama 2: Balonları ağızla veya pompa ile tek tek şişiriniz.

Çeşitli süsler hazırlama 3: Şişirdiğiniz balonlardan bazılarını istediğiniz renk ip bağlayınız.

Çeşitli süsler hazırlama 4: Balonlarınızı süslemek istediğiniz alanda kimisini yere, kimisini duvara ve tavana yapıştırarak yerleştiriniz.

Çeşitli süsler hazırlama 5: İstedğiniz renk kâğıtlara çiçek, kalp, kelebek gibi şekilleri çizip keserek sıra, masa, duvar gibi yerlere bunları yapıştırıcı ile yapıştırınız.

Çeşitli süsler hazırlama 6: Başka istediğiniz renk kâğıtlardan görseldeki gibi daire çizip daireleri kesiniz. Kestiğiniz daireyi bir ucundan yelpaze yapar gibi birer cm katlayınız.

Çeşitli süsler hazırlama 7: Son katladığınız kısma yapıştırıcı sürerek birbirine yapıştırınız. Yaptığınız süsleri istediğiniz yerlere bant veya yapıştırıcı ile yapıştırabilir ya da tavandan iple sarkacak şekilde oluşturabilirsiniz.

9. HAFTA

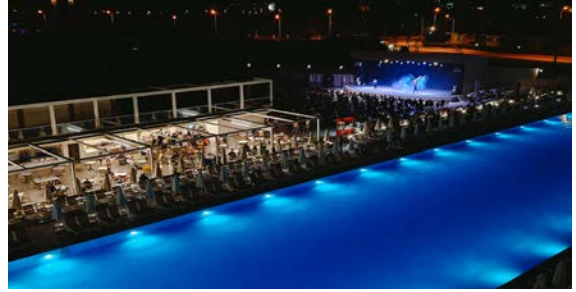
HAFTANIN ETKİNLİĞİ

Animasyon hizmetlerinde dekorların hangi alanlarda ve ne amaçla kullanıldığını yazınız. Her aktiviteye özgü farklı dekorların olup olamayacağı hakkında düşüncelerinizi not ediniz. Yazdığımız, not ettiğiniz düşüncelerinizi birbirinizle sınıf ortamında paylaşınız.

2.3.1 Animasyon Hizmetlerinde Dekor Kullanımı

İnsanların tatil ya da çeşitli organizasyonlarda hoşça vakit geçirmeleri için animasyon aktiviteleri düzenlenir. Bu aktivitelerin önemli bir kısmını sahne aktiviteleri oluşturur. Şüphesiz ki tüm sahne aktiviteleri, dekor kullanımı için ana alanlardır. Bu alanlar dışında etkinlik ya da organizasyonun yapıldığı mekânların süslenmesi ve düzenlenmesinde de dekor kullanılır.

Konaklama işletmeleri, animasyon hizmetinin en çok verildiği yerdir (Görsel 2.15). Özellikle Ege ve Akdeniz sahil bölgesinde geniş alana sahip dört, beş yıldızlı otel ve tatil köyleri aktiviteler için özel bir sahne yer alır. Basamaklı tiyatro (amfiteatr) olarak adlandırılan bu yapıların sahnelerinde her akşam birbirinden değişik yarışma, skeç, müzikal, özel yetenek gösterisi gibi aktivitelere yer verilir. Sahne üzerinde gerçekleşen bu aktiviteler için çeşitli dekor öğeleri kullanılır.

Görsel 2.15: Tatil köyünde sahne aktivitesi

Konaklama işletmelerindeki sahne dekorları, genellikle tüm aktivitelere kullanılacak türden seçilir. Büyük tek parça ya da giriş ve çıkışı da içeren parçalı sabit pano üzerine resim yapılarak, çeşitli nesnelere yerleştirilerek ya da dijital baskı ile alınan çıktılar yapıştırılarak fon oluşturulur. Bu fon tüm sahne aktivitelerinde kullanılacak şekilde tasarlanır.

Aktivitenin içeriğine göre ek pano, mobilya veya aksesuar kullanarak da dekor çeşitlendirilebilir. Bu eşyalar ile sahne, aktiviteye özgü hâle getirilir ve farklılaştırılır. Bir gecede 4-5 farklı sahne aktivitesi düzenlenebileceğinden aktiviteye özgü dekorların kolay taşınabilir ve kurulabilir olması önem taşır.

Basamaklı tiyatrolardaki sahnenin dışında, havuz kenarı ve sahilde de sabit ya da geçici sahne kurulabilir. Özellikle bir ya da iki kişinin gerçekleştirdiği müzik dinletisi için havuz kenarı sahnesi tercih edilebilir. Misafirler açık alanda içeceklerini yudumlarırken bir yandan da dinletinin keyfini çıkarabilir. Bu sahnelerde genellikle panolar ile sabit dekorlar oluşturulur.

Özel sahili olan işletmeler ise plaj partisi düzenlerken portatif sahne plaja kurabilir. Ses ve ışık sistemlerinin yer aldığı bu sahnede DJ performansına yer verilebilir. Kullanılacak dekor, içeriğe uygun olarak belirlenir.

Sahnenin yanı sıra çocuk kulübünde giriş yeri, iç mekân gibi alanlar dekore edilerek ilgi çekici hâle getirilir. Çocuk kulübü ve işletmenin diğer alanlarında, doğum günü kutlamak ve çeşitli aktiviteler yapmak, hatıra fotoğrafı alanı oluşturmak, misafirlerin yaptıkları ürünleri sergilemek, karşılama ve uğurlama gibi amaçlarla özel alanlar dekore edilebilir. Spor aktiviteleri sonrası, kazananın takdimi ve madalya töreni için kürsü oluşturulabilir. Animasyon aktiviteleri için sürekli kullanılan kapalı ya da yarı açık alanlar göze hoş gelecek şekilde dekore edilebilir.

2. ÖĞRENME BİRİMİ

Konaklama işletmelerinin animasyon hizmetine verdiği önem değişkenlik gösterir. Bir ya da iki animatörün tüm aktivitelerden sorumlu olduğu işletmeler olduğu gibi içinde işi sadece dekor tasarım, üretimi yapmak olan kişilerin bulunduğu 30-40 kişilik kadroya sahip işletmeler de vardır.

Kültür, sanat ve spor organizasyonlarında, çeşitli sahne aktivitelerine yer verilebilir. Bu aktiviteler yükselteli, özel sahnelerde (Görsel 2.16) ya da basketbol ya da futbol sahası üzerinde gerçekleştirilebilir. Bu aktivitelerde ve organizasyon mekânlarının süslenmesinde dekor öğelerinden faydalanılabilir.

Kültür ve sanat organizasyonlarında karşılama, bilgilendirme, hatıra fotoğraf ya da etkinlik alanları oluşturulabilir. Bu alanlar çeşitli nesnelere ile dekore edilir. Organizasyon alanının tamamı görsel çekiciliği ön plana çıkarmak için dekore edilebilir.

Görsel 2.16: Konser sahnesi

Fuar organizasyonlarında katılımcıların ilgisini çekmek, onları ağırlamak, ürün tanıtımı ve satışını onlara başarıyla yapmak için birbirinden güzel, şık sergiler kurulur. Bu alanlara kurulan dekor, bir şehrin turistik değerinin marketi olabileceği gibi işletmenin faaliyet alanını destekleyecek eşya ve aletlerden de oluşabilir. Teknoloji destekli, ziyaretçilerin etkileşimli olarak kullanabilecekleri alanlar da hazırlanabilir.

Sergi gibi sanatsal etkinliklerde tüm sergi alanı, içeriği yansıtacak şekilde dekore edilebilir. Serginin en özel eserinin bulunduğu yer ile sunum veya takdim yapılan alanda çeşitli dekor öğelerine yer verilebilir.

Festival ve spor müsabakaları gibi organizasyonlarda tüm alan görsel bir şölen sunacak şekilde küçük, büyük bayrak, görsel, yazı ve çeşitli süslerle dekore edilebilir. Özellikle kapalı alanlarda ışık kullanılarak görsel şölen sunma etkisi artırılabilir.

Spor maçlarının devre aralarında çeşitli sahne aktivitesine yer verilebilir. Konser ve dans gösterisi gibi aktiviteler için özel olarak sahne kurulabileceği gibi saha zeminine serilen büyükçe bir kumaş ya da özel malzeme ile sahne belirgin hale getirilebilir.

Özel organizasyonlarda da dekor kullanımı yaygındır. Düğün, açılış, mezuniyet gibi etkinliklerde alanın giriş, karşılama ve genel alanları dekore edilir. Sahne, dans pisti, kürsü gibi etkinliğin önemli alanları özenli bir şekilde hazırlanır. Bu tür organizasyonlarda genellikle mekân süsleme ve düzenlemesi yapılır. Pasta kesme, kep atma gibi kutlama anları için özel hazırlıklar yapılır ve uygulanır. Nikâh ve gelin-damat masası düğünlerde özel olarak dekore edilir. Bu organizasyonlarda sahnede gerçekleşecek hokkabazlık, özel yetenek gösterisi, müzik dinletisi gibi etkinliklerde dekora yer verilebilir.

Animasyon hizmetinin misafir memnuniyetini etkileyen önemli konu başlıklarından biri olduğunu bilen işletme sahipleri özgün, hedef kitlenin özelliklerine göre sürekli değişen ve gelişen aktivitelere yer vermek isteyebilir. Özellikle sahne aktiviteleri için hizmet alımına da gidilebilir. Sahne aktiviteleri profesyonellik gerektirir ve bu nedenle özel animasyon ya da organizasyon firmalarından çeşitli sahne aktivite grupları kiralanabilir. Bu hizmet alımlarında sergilenen aktivitenin başarısını belirleyen önemli başlıklardan biri de dekordur.

2.3.1.1. Animasyon Hizmetlerinde Dekor Çeşitleri

Animasyon hizmetinin sunulduğu tüm alanlar dikkate alındığında üç dekor çeşidinin varlığından bahsedilebilir:

Mekân Dekor: Animasyon, aktivite çeşidinden bağımsız olarak animasyon hizmetinin sunulduğu alanın ve özel alanların hazırlanmasına yönelik dekor çalışmalarını içerir. Konaklama işletmelerinde çocuk kulübü, animasyon masası, bilgi panosu, basamaklı tiyatro gibi alanlar tüm aktivitelerde kullanılmak üzere dekore edilir ve değişikliğe sıklıkla uğramaz. Mekânın dekore edilmesinde, kullanım amacı ve bu alanda yapılan aktiviteler gözetilmeli ve gereken işlemler bu doğrultuda yapılmalıdır. Düğün salonu, festival, fuar alanı, spor salonu veya stadyum gibi mekânların çeşitli süs, bayrak, flama ve öğelerle süslenmesi mekân dekoru başlığı altında ele alınabilir. Ayrıca hatıra fotoğraf ve gelin damat oturma alanı (Görsel 2.17) gibi daha sınırlı alanların dekore edilmesi de bu başlık altında ele alınabilir.

Görsel 2.17: Gelin ve damat oturma alanı

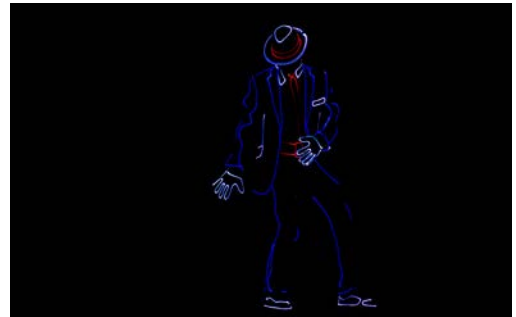
Mekânın dekore edilmesinde gözü yormayacak, kalabalık oluşturmayacak, alanda kullanılan diğer nesnelere renk ve şekilleriyle uyumlu gereçlerin kullanılması esastır. Mekânın dekore edilmesinde ana amaç, tüm dikkati çekmek değil alanın güzel ve etkileyici görünmesini sağlamak, kötü görünen alanları engellemek, misafirlerin ahenk içinde, özenle hazırlanmış bir etkinlik alanında bulduklarını hissetmelerini sağlamaktır.

Standart Dekor: Kullanıldığı alanda sabit olan ve birden çok animasyon aktivitesinde kullanılacak dekorlardır. Özellikle konaklama işletmelerinin basamaklı tiyatro sahnelerinde, gülen-ağlayan yüz, maske, nota, palyaço, dansçı resimleri ve “Gösteri zamanı, eğlenmeye hazır mısın?” gibi yazılar barındıran fon dekorlardır. Mini disko, dans, skeç, müzik dinletisi, hokkabazlık, sözsüz oyun (pantomim), yarışma gibi tüm sahne aktivite çeşitlerinde kullanılabilen bu dekorlara ek olarak pano, mobilya veya aksesuar kullanılabilir.

Standart dekor kullanımına, düğün salonlarının dans pisti, sünnet yatağı ya da gelin-damat masasının bulunduğu alanlarda da rastlanabilir. Aktivite alanında sabit bulunan ve genel bir anlatımı olan standart dekor, en çok tercih edilen dekor çeşididir.

Aktiviteye Özgü Dekor: Animasyon hizmetinin esas olarak sunulduğu konaklama işletmelerinde sahne aktiviteleri çok çeşitlidir ve bu aktivitelerin bir kısmı içeriği yansıtan özel dekora ihtiyaç duyar. *Matrix*, *Alice Harikalar Diyarında*, *Hansel ve Gratel*, *Kırmızı Başlıklı Kız* gibi belirli bir konusu ve olay örgüsü olan kısa oyunlarda görsel olarak seyirciye içeriği aktaran dekor öğelerine ihtiyaç duyulur. Bu ihtiyaç; standart dekor üzerine geçici ve taşınabilir dekorların yerleştirilmesi, ek dekorlarla sahenin yeniden kurgulanması ya da standart dekora ek olarak araç gereç kullanılması ile giderilir.

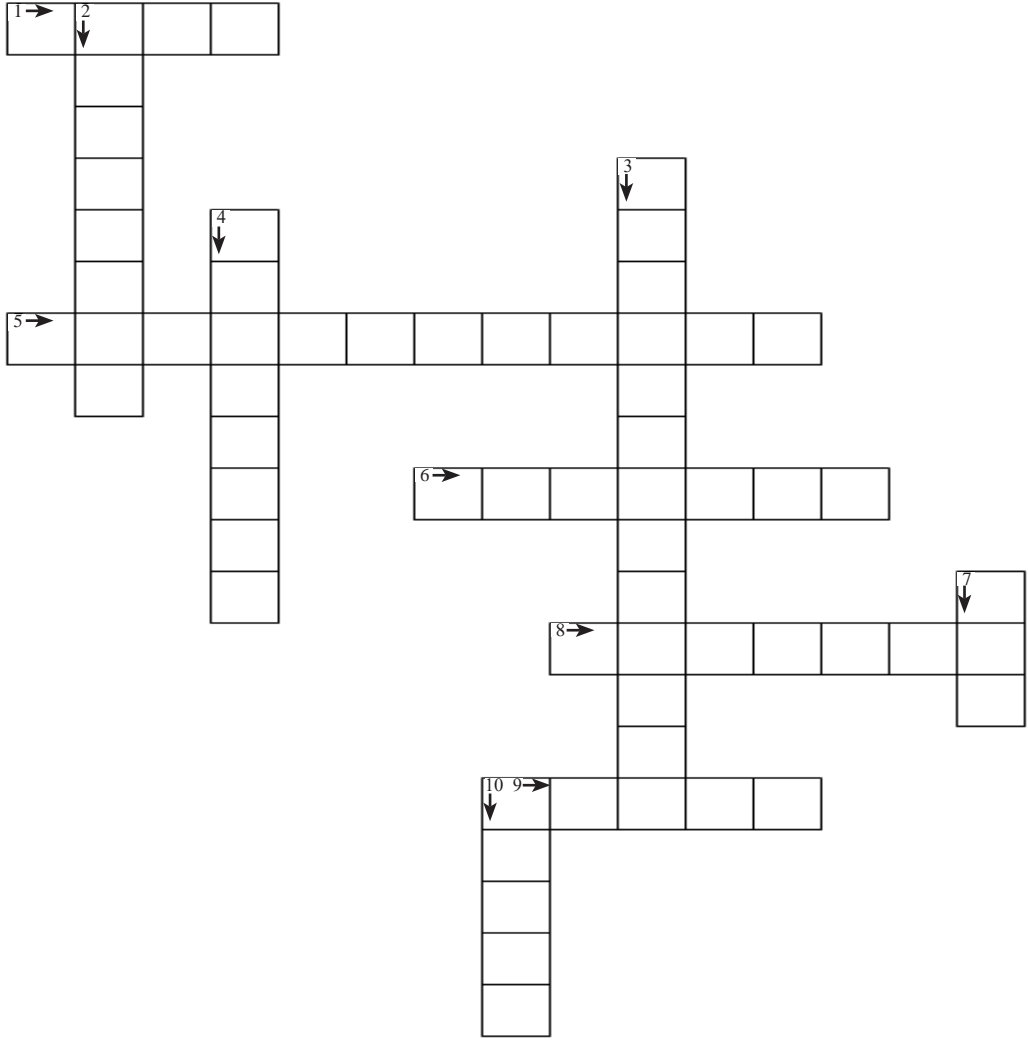
Michael Jackson dans aktivitesinde Michael Jackson’ın resminin olduğu bir pano kullanılabilir. Bu dekor, ışıklı ledlerin yerleştirilmesiyle de elde edilebilir (Görsel 2.18). Yalnız bu dekor öğesi sadece bu aktivitede kullanılmaya uygundur. Farklı bir sahne aktivitesinde buna yer vermek dekor ile içeriğin uyumsuzluğuna neden olabilir. Aktiviteye özgü dekor kullanımı misafir memnuniyetini olumlu destekler. Farklı dekor kullanımı ile monotonluktan uzaklaşmak misafirlerin talep edeceği bir durumdur.

Görsel 2.18: Led ile oluşturulabilecek dekor örneği

2. ÖĞRENME BİRİMİ

SIRA
SİZDE

Bulmaca Soruları

1. Fon olarak oluşturulan en temel dekor ögesi.
2. Sahnede kullanılan dekoru tamamlayıcı bavu, vazo, şemsiye gibi eşyalar.
3. İşe yarar olabilme, rahatça kullanabilme durumu.
4. Kullanıldığı alanda sabit duran dekor.
5. Eşyaların zarar görmeden uzun süre kullanılabilmesi.
6. Gündelik yaşamda da sık sık kullanılan eşyalar.
7. Sahnede dekor olarak en çok kullanılan öge.
8. Dekorun kullanım alanlarından biri.
9. Sahne alanını ve görüntüyü oluşturan unsurlar.
10. Mekanın dekore edildiği bir özel organizasyon.

2.4. UYGULAMA: ÇEŞİTLİ MEKÂN DEKORLARI HAZIRLAMA

Amaç: Mekânı dekore etmek (Görsel 2.19, 2.20, ve 2.21).

Süre: 40 dakika

İşlem Basamakları:

1. Sınıf olarak 4 gruba ayrılınız. Aşağıda verilen mekân dekorunu hazırlamak için oluşturulan temaları gruplar arasında paylaşınız.
2. Sınıfı 4 bölgeye ayırıp çalışma alanınızı grupça oluşturunuz.
3. Araç gerecinizi hazırlayınız.
4. İş sağlığı ve güvenliği önlemini alınız.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarınız” bölümüne yazabilirsiniz.

Çocuk kulübü dekore etmek için 86. Sayfaya gidiniz.

Görsel 2.19: Çocuk kulübü

Konser tanıtım alanı dekorasyonu için 87. Sayfaya gidiniz.

Görsel 2.20: Tanıtım alanı

Hatıra fotoğraf alanı için 88. Sayfaya gidiniz.

Görsel 2.21: Doğum günü temalı hatıra fotoğraf alanı

ÇOCUK KULÜBÜNÜ DEKORE ETME

Araç gereç: : Önceki uygulamalarda yaptığınız ağaç, bulut ve süsleme dekorları, boya kalemleri, A4 kâğıtları, çeşitli renklerde balonlar, minderler, makas, silikon tabancası, renkli fon kartonları, kraft kâğıdı, mukavva kutular, sehpa, çift taraflı bant ve selobant.

Çocuk kulübü dekore etme 1: Çocuk kulübünün çocukların dikkatini çekmesi için rengârenk ve göz alıcı olması gerekir. Çeşitli renklerdeki balonları büyüklü küçüklü şişirerek yere karışık olarak dağıtınız. Bazılarını tavandan misina ipi ile sarkıtabilirsiniz.

Çocuk kulübü dekore etme 2: Daha önceden hazırlamış olduğunuz ağaç dekorunu isteğe göre artırıp duvarınızın farklı yerlerine çift taraflı bant veya selobant ile sabitleyiniz.

Çocuk kulübü dekore etme 3: Evinizden veya çevrenizden bulduğunuz çeşitli minderleri duvar kenarlarına yerleştiriniz.

Çocuk kulübü dekore etme 4: Karton bir kutunun içine kraft kâğıtlarından uzun bir rulo yaparak görselde gözüktüğü gibi silikon tabancası ile ruloyu sabitleyiniz. Yeterli büyüklükte kraft kâğıdının iki tarafına delik açarak kâğıdı ruloya geçiriniz. Oluşturulan yelkenli gemi dekorunu renklendirebilirsiniz.

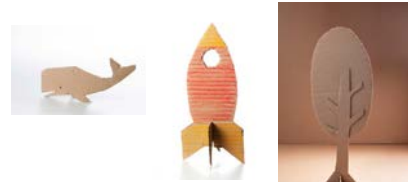
Çocuk kulübü dekore etme 5: Yeşil kartonları 15 cm boyunda ve yeterli uzunlukta keserek, üzerine görselde görünen şekilde kesikler atarak çimen dekoru oluşturunuz. Duvara sabitlemek için çift taraflı bant veya sele bant kullanınız. Daha önceki dekor uygulamalarında hazırlanan ağaç ve bulut dekorlarınızı kullanınız.

Çocuk kulübü dekore etme 6: Evinizden veya çevrenizden bulduğunuz çeşitli boya kalemlerini ve A4 kâğıtlarını okulunuzdan temin edebileceğiniz küçük bir sehpa üzerinde, görselde gözükene benzer şekilde yerleştiriniz.

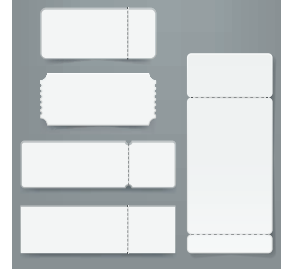
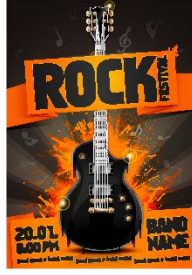
Çocuk kulübü dekore etme 7: Büyük bir karton kutuyu görselde gözüktüğü gibi basit bir biçimde şekillendirerek oyun evi oluşturabilirsiniz.

Çocuk kulübü dekore etme 8: Oluklu mukavvalardan çeşitli hayvan, bitki, roket gibi, çocukların ilgilerini çeken görselleri hazırlayıp boyayarak duvarlarınızı zenginleştirebilirsiniz.

KONSER TANITIM ALANI DEKORASYONU

Araç gereç: Kraft kâğıdı, A4 kâğıtları, makas, boyalar, tahta kalem, sınıf sıraları ve masa örtüsü.

Konser tanıtım alanı dekorasyonu 1: Tanıtımını yapacağınız konserin detaylarını belirleyiniz (grup veya sanatçı ismi, zamanı, yeri, bilet fiyatları vb.). Görseldeki konser afişine benzer bir afiş oluşturunuz. Bunun için çıktılarından yararlanabilir veya büyük bir kraft kâğıdına çizerek basit bir afiş oluşturabilirsiniz.

Konser tanıtım alanı dekorasyonu 2: Görselde yer alan boş bilet şablonlarından yararlanarak A4 kâğıtlarından sınıf mevcudu kadar bilet oluşturunuz. Bilette konser sahibinin ismi, konserin zamanı, yeri, biletin konser salonunun hangi kısmı için geçerli olduğu, kol-tuk numarası, bilet sahibinin ismi ve biletin fiyatları ile alakalı bilgiler yer almalıdır. Konser ile alakalı küçük bir görsel ekleyebilirsiniz.

Konser tanıtım alanı dekorasyonu 3: Sınıfınızdaki sıraları birleştirerek büyük bir masa oluşturunuz. Masanın üzerine, belirlediğiniz konser temasına uygun bir masa örtüsü örtünüz.

Konser tanıtım alanı dekorasyonu 4: Önceki uygulamalarda yaptığınız gitar maketi veya konser temanızı uygun olarak yapabileceğiniz basit enstrüman maketleri ile masanızı süsleyiniz. Oluşturduğunuz biletleri masanın üzerine düzenli bir şekilde diziniz.

Konser tanıtım alanı dekorasyonu 5: Masa üstünde, kullandığınız gitar maketinin yanına karton veya köpüklerle nota, sol anahtarını çizip keserek bunları yerleştirebilirsiniz.

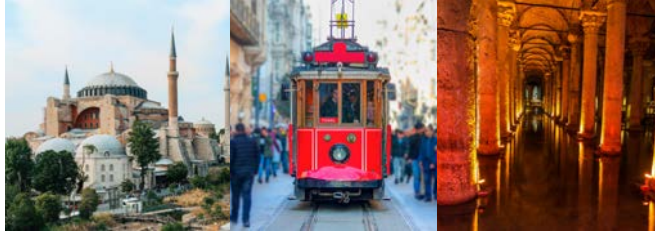
HATIRA FOTOĞRAF ALANI

Araç gereç: Perde veya kumaş, çeşitli maketler, fotoğraf çıktıları, A4 kâğıdı, çöp şişler, yapıştırıcı ve misina ipi.

Hatıra fotoğraf alanı 1: Bir fuar alanında İstanbul temalı hatıra fotoğrafı çekim alanı tasarlayacağınızı düşününüz. Fotoğraf çekim alanını dikkat çekici hâle getirebilmek için İstanbul'u temsil eden mekânları, yapıları, yiyecekleri vb. düşünüp listeleyiniz.

Hatıra fotoğraf alanı 2: Fotoğraf çekimi için kullanacağınız duvara istediğiniz renkte bir perde veya kumaş, görselde gözüktüğü gibi sabitleyiniz.

Hatıra fotoğraf alanı 3: Perde üstüne İstanbul'un çeşitli ünlü mekânlarının (Kız Kulesi, Ayasofya Camii, Boğaz Köprüsü, İstiklal Caddesi, Yerebatan Sarnıcı vb.) fotoğraflarının çıktılarını alınız. Yapıştırarak veya misina ipi kullanarak fona asınız.

Hatıra fotoğraf alanı 4: "İstanbul Hatırası" yazısını, fonunuzun genişliğine ve uzunluğuna göre ister fon üstüne boyayarak ister renkli kartonlara yazıp keserek fon üzerinde yazıyı oluşturunuz.

Hatıra fotoğraf alanı 5: Fotoğraf çekim alanınıza belirleyeceğiniz bir fuar ismi, İstanbul'u ve Türkleri temsil eden, fotoğraf çekiminde kullanılabilecek çeşitli eğlenceli süsler ekleyebilirsiniz. Siyah eva veya kartonlara çizdiğiniz bıyık, fes gibi şekilleri kesip, bunları çöp şişlere yapıştırarak bu süsleri oluşturabilirsiniz.

10. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

Animasyon hizmetlerinde sahne, havuz kenarı veya mini kulüpte yapılmak üzere bir yarışma aktivitesi düşününüz. Bu yarışma aktivitesi için panoya asılmak üzere yazacağınız yazı ve görselleri belirleyiniz ve fikir ve düşüncelerinizi sınıf ortamında paylaşınız.

2.3.2.2. Animasyon Aktivitelerinde Dekor Kullanımı

Animasyon hizmetlerinde dekor kullanımı konusunda dekorun; aktivite içeriği, alanı, araç gereç vb. ile kurduğu ilişkinin önemi çoktur. Dekor kullanımına aktivite uygulama aşamalarının çoğunda dikkat etmek gerekir.

Dekor ile Aktivite İlişkisi: Aktivitenin katılımcı ya da seyirci üzerinde bıraktığı etkinin artırılmasında dekorun payı vardır. Sahne aktiviteleri, özellikle dekorun çokça kullanıldığı ve kullanımına ihtiyaç duyulduğu aktivitelerdir. Buradaki dekorun yapımında kullanılan araç gereç, insan gücü, bu dekorun aktiviteyi destekleyecek şekilde alana konumlandırılması gibi ölçütler aktivitenin başarısını etkiler.

“Her aktivitede dekor kullanılmaz.” şeklinde ön yargılı bir yaklaşım, animatörün yaratıcılığını sınırlar. Spor aktivitelerinde kullanılan nesnelerin devasa maketleri yapılarak hem izleyicilerin dikkati aktiviteye çekilebilir hem de aktivite sonrası hatıra fotoğrafı çekiminde dekorun bulunduğu alan kullanılabilir. Açık alan ya da havuzda yapılan yarışmalar sonrasında kazananların sıralanabileceği yüksekçe yer (platform) yapılabilir.

Dekor ile Aktivite Alanının İlişkisi: Dekor; aktivitenin yapıldığı alanın görünür kılınmasını, fark edilmesini sağlar. Animasyon aktiviteleri, dikkat çektiği ve katılımın fazla olduğu ölçüde başarılı kabul edilir. Katılımı az olan aktiviteler, dekor ile zenginleştirilmiş alanlarda yapılarak aktivitelere katılımcı sayısı artırılmaya çalışılabilir.

Dekorun en çok kullanıldığı aktivite alanı sahnedir. Dekor, sahnenin sınırlarını belirleyip ilgi ve odağı belli noktalarda toplamaya yardımcı olur. Farklı amaçlarla kullanılan bir alanın aktiviteye hazır hâle getirilmesi, dekore edilmesi anlamını taşır. Gündüz güneşlenmek için kullanılan kumsal, akşam “kumsal parti” aktivitesi için çeşitli araç gereç ile dekore edilebilir.

Dekor ile Aktivite Araç Gerecinin İlişkisi: Dekorun aktivite araç gereci ile uyum içinde olması gerekir. Kostüm, ışık ve aktiviteye özgü araç gereç ile dekor, birbirlerini desteklemeli; hep birlikte bir bütünü oluşturmalıdır.

Dekor ile Tanıtım ve Değerlendirme Yönteminin İlişkisi: Aktivite hakkında bilgilerin yer aldığı pano, animasyon masası ve aktivite alanlarının dekore edilmesi misafirle kurulan iletişimi artırabilir. Özenle hazırlanmış aktivite panosu, katılım konusunda misafiri teşvik edebilir. Misafirlerle iletişim kurularak yapılan aktivite tanıtımı esnasında, dekor aksesuarı taşınarak dikkat çekilebilir.

Aktivitelerin değerlendirilmesi yapılırken dekorun önemi ve misafirin dekor hakkında düşündüklerini öğrenmek için çeşitli sorular değerlendirme anketi içinde yer alabilir.

Dekor ile Aktivite Alanının Hazırlanması Arasındaki İlişki: Aktivite alanının hazırlanması bir nevi alanın dekore edilmesidir. Karşılama, aktiviteyi yönetme, alanın sınırlarını belirleme vb. tüm işlemler için kullanılan araç gereç bir çeşit dekordur. Alanın dekoru, görüntüsü hazır hâle getirilerek aktivite zamanı beklenmeye başlanır.

Dekor ile Misafirin Aktiviteye Kaydedilmesi Arasındaki İlişki: Misafirin aktiviteye kaydının yapılması, animasyon masasında ya da aktiviteye katılımcı çekmek için yapılan misafir görüşmelerinde gerçekleşir. Animasyon masasında kaydı yapılan aktiviteyle ilgili bulundurulacak dekor ögesi ilgi çekici olabilir. Misafirlere tanıtımın yapılıp devamında da onların kayıtlarının alındığı bire bir görüşmelerde de kostüm ve uygun dekor araç gereci kullanılarak talep artırılmaya çalışılabilir.

Dekor ile Misafirin Karşılanması Arasındaki İlişki: Misafirin animatör tarafından karşılandığı alan önü, arkası, sağ ve solu boş bir alan olmamalı; alanda mümkün olduğu hâliyle aktiviteyi çağrıştıran dekoratif bir nesnenin bulunması sağlanmalıdır. Bu şekilde yapılacak bir karşılama, misafirin olumlu duygular barındırmasını ve animasyon ekibiyle iletişime gönüllü olmasını sağlayabilir.

Dekor ile Aktivite Uygulanması İlişkisi: Aktivitenin uygulanması esnasında yardımcı öge olarak kullanılan dekorun (Görsel 2.22) olumsuz bir etkisinin olması önlenmelidir. Dekorun düşmesi, yer ve biçim değiştirmesi gibi olumsuz durumlar için gerekli önlemler alınmalıdır. Dekorun oluşturan araç gerecin dış etkenlere karşı dayanıklılığı hesaplanmalı ve dekor; zarar görecektir şekilde güneş, su vb. etkilere maruz bırakılmamalıdır.

Görsel 2.22: Tiyatro aktivitesinde kullanılan dekor ve aksesuar

2.3.2.3. Dekorun Bakımı ve Saklanması

Dekorun taşınması gereken özelliklerden biri de kullanışlı ve dayanıklı olmasıdır. Uzun süreler kullanılabilmesi için uygun şartlarda saklanmalı ve tamir, tadilat gibi gerekli bakımları yapılmalıdır. Dekorun doğru şekilde taşınmadığında hasar görme ihtimali yüksektir. Parçalı hâle olan dekorların birleştirilmesi, yerleştirilmesi gibi aşamalarda konunun uzmanı teknik personelin görev alması sağlanmalı, olumsuz sonuçlar doğuracak deneme yanılma ile dekor kurma ve kaldırma çalışmalarına olanak verilmemelidir.

2.5. UYGULAMA: BİRİM KONULARINDAN POSTER HAZIRLAMA

Amaç: Birim konularının tekrarını yaparak öğrenmeyi kalıcı kılmak

Yer: Derslik

Süre: 40 dakika

Araç Gereç: A4 kâğıtları, renkli kalemler, yapıştırıcı ve bant.

Uygulama Hazırlığı

1. Ortamınızın termal konforuna, ışıklandırma ve sınıf içinde dolaşmayı engelleyecek sıra düzeni vs.ye dikkat ediniz.
2. Sınıfta arkadaşlarınızla 5 kişilik gruplar oluşturunuz ve çalışmak üzere sıra veya masa düzeni hazırlayınız.
3. Araç gerecin tam olduğundan emin olunuz ve bunları çalışma alanınıza yerleştiriniz.

İşlem Basamakları

1. Aşağıda 5 soru bulunmaktadır. Her bir A4 kâğıdına aşağıdaki sorulardan birinin cevabını renkli kalemlerle 3-4 m'den okunabilecek şekilde yazınız. Bunları resimlendirebilirsiniz.
2. Hazırladığınız A4 kâğıtlarını istediğiniz bir grupta değiştiriniz.
3. Diğer gruptan aldığınız cevapları sunmak üzere grubunuzla tahtaya çıkınız. A4 kâğıtlarını poster oluşturacak şekilde tahtaya yapıştırınız.
4. 5 kişilik grubunuzdaki her bir kişinin bir cevabı sunmasından sonra elinizdeki cevapların doğruluğunu sınıfta paylaşınız. Sorular şu şekildedir:
  - a) Dekor tanımlayınız.
  - b) Dekor ve aksesuarlara beşer tane örnek yazınız.
  - c) Dekor özelliklerini yazınız ve açıklayınız.
  - ç) Dekorların kullanım alanları hakkında bilgi veriniz.
  - d) Dekor ve aksesuarların bakım ve saklanması hakkında bilgi veriniz.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarımız” bölümüne yazabilirsiniz.

2. BİRİM FİNAL UYGULAMASI

Amaç: Dekor ve aksesuar ile ilgili poster hazırladıktan sonra belirleyeceğimiz bir sahne aktivitesi için dekor ve aksesuar (pano, fon, yapay ağaç, vazo, kapı vb.) hazırlamak.

Yer: İşlik

Süre: 80 dk.

Araç Gereç: A2 kâğıdı, renkli kalemler, resim araç gereçleri, seçilecek dekor ve aksesuarın malzemeleri.

C. Aşağıdaki maddelere göre poster hazırlayınız.

10. Dekor tanımlayınız.
11. Dekorlara 5 örnek yazınız.
12. Dekorların özelliklerini yazınız.
13. Dekorların kullanım alanına 5 örnek veriniz.
14. Animasyon hizmetlerindeki dekor çeşitlerini yazınız.
15. Animasyon hizmetlerinin dekorun kullanımıyla ilişki içinde olduğu aşamaları yazınız.

D. Seçeceğimiz bir sahne aktivitesine uygun dekor öğelerini aşağıdaki işlem basamaklarına göre kurunuz.

16. İşliğinizin sahnesinde gerçekleştirilecek bir sahne aktivitesini hedef kitle, çalışma alanı, zaman vb. ölçütleri dikkate alarak belirleyiniz.
17. Belirlediğiniz sahne aktivitesinde kullanılmak üzere daha önce yapılmamış bir dekor düzeni, kurulumu planlayınız.
18. Planladığımız dekor düzenini aktivite ve sahneye göre İSG önlemlerini dikkate alarak kurunuz.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen rubrik listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

RUBRİK ÖLÇÜT		KONUNUN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ					PUAN
		10 PUAN	8 PUAN	6 PUAN	4 PUAN	2 PUAN	
1	Dekorun tanımını yazabilme.	Dekorun tanımını yazdı.	Dekorun tanımına yakın bir tanım yazdı.	Dekorun tanımını çok az kapsayan bir tanım yazdı.	Dekorun tanımının yerine başka bir tanım yazdı.	Hiçbir tanım yazmadı.	
2	Dekor 5 örnek yazabilme.	Beş örnek yazdı.	En az üç örnek yazdı.	En az bir örnek yazdı.	Başka bir konuya örnek yazdı.	Hiçbir örnek yazmadı.	
3	Dekorun özelliklerini yazabilme.	Dekorun beş özelliğininide doğru yazdı.	Dekorun en az üç özelliğini doğru yazdı.	Dekorun özelliklerinden en az birini doğru yazdı.	Dekorun özelliklerine ait olmayan özellikler yazdı.	Hiçbir özellik yazmadı.	
4	Dekorların kullanım alanlarına 5 örnek yazabilme.	Beş örnek kullanım alanı yazdı.	En az üç örnek kullanım alanı yazdı.	En az bir örnek kullanım alanı yazdı.	Dekorun kullanım alanı olmayan kullanım alanları yazdı.	Hiçbir kullanım alanı yazmadı.	
5	Animasyon hizmetlerinde kullanılan dekor çeşitlerini yazabilme.	Dekor çeşitlerinin tamamını doğru yazdı.	Dekor çeşitlerinin ikisini doğru yazdı.	Dekor çeşitlerinin birini doğru yazdı.	Dekor çeşitlerinin hiçbirini doğru yazmadı.	Hiçbir dekor çeşidi yazmadı.	
6	Dekorların animasyon hizmetlerinde ilişki içinde olduğu aşamaları yazabilme.	Aşamaların hepsini doğru yazdı.	Aşamalardan en az üç tanesini doğru yazdı.	Aşamalardan en az bir tanesini doğru yazdı.	Aşamalardan hiçbirini doğru yazmadı.	Hiçbir aşama yazmadı.	
7	Hedef kitle, çalışma alanı, zaman vb. ölçütleri dikkate alarak işliğin sahnesinde gerçekleştirilecek bir sahne aktivitesi belirleyebilme.	Tüm ölçütlere uygun olarak sahne aktivitesini belirledi.	Ölçütlerden ikisine uygun olarak sahne aktivitesi belirledi.	Ölçütlerden birine uygun olarak sahne aktivitesi belirledi.	Ölçütlere uymadan sahne aktivitesi belirledi.	Sahne aktivitesi belirlemedi.	
8	Belirlenen sahne aktivitesinde kullanılmak üzere daha önce yapılmamış bir dekor düzeni, kurulumu planlayabilme.	Belirlenen sahne aktivitesi ve sahneye uygun, daha önce yapılmamış bir dekor düzeni, kurulumu planladı.	Belirlenen sahne aktivitesine ya da sahneye uygun, daha önce yapılmamış bir dekor düzeni, kurulumu planladı.	Belirlenen sahne aktivitesine ya da sahneye uygun olmayan, daha önce yapılmamış bir dekor düzeni, kurulumu planladı.	Daha önce yapılmış bir dekor düzeni, kurulumu planladı.	Dekor düzeni, kurulumu planlamadı.	
ÖLÇÜT		KONUNUN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ					PUAN
		20 PUAN	16 PUAN	12 PUAN	8 PUAN	4 PUAN	
9	Planlanan dekoru aktivite ve sahneye uygun bir şekilde İSG önlemlerine uyarak kurabilme.	Dekoru aktivite ve sahneye uygun bir şekilde kurdu.	Dekoru aktivite veya sahneye uygun bir şekilde kurdu.	Dekoru aktivite ve sahneye uygun olmayan bir şekilde kurdu.	Dekoru aktivite ve sahneye uygun olmayan bir şekilde eksik olarak kurdu.	Dekoru kurmadı.	
Öğretmenin Adı ve Soyadı		Öğrencinin Adı ve Soyadı	Öğrencinin Sınıfı ve Numarası	Sınav Tarihi ve Yer		Sınav Notu	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara uygun ifadeleri yazınız.

1. Sahnede sunulan eserin konusunun geçtiği döneminin özelliklerini ve yerini belirleyen perde, aksesuar, mobilya vb. öğelerin bütününe ..... denir.
2. Dekor araç gereci; fon, mobilya ve ..... olarak sınıflandırılabilir.
3. Sahne üzerinde dekor olarak en çok kullanılan ..... zemini bir duvar, pano ya da çeşitli kumaşlardan yapılmış olabilir.
4. Sahnede kullanılan bavul, şemsiye, yastık, vazo, çiçek gibi eşyalar dekor ..... olarak geçmektedir.
5. Günlük hayatımızda bile kullandığımız her eşyanın taşınması gereken ..... özelliği, dekor için de gerekli ve önemli bir özelliktir.
6. Dekorun özelliklerinden olan ..... aynı dekor eşyasının farklı amaçlarla kullanılabilmesi anlamına gelir.
7. Kullanıldığı alanda sabit olan ve birden çok animasyon aktivitesinde kullanılabilen dekorlara ..... dekor denir.
8. Dekor; tiyatro, opera, bale, film, televizyon, konser alanı, festival, fuar gibi birçok alandaki ..... kullanılır.
9. “Her aktivitede dekor kullanılmaz.” Düşüncesi ve ön yargılı yaklaşım animatörlerin ..... sınırlar.
10. Dekor ve aksesuarların uzun süre kullanılabilmesi için uygun şartlarda....., tamir ve tadilat gibi bakımlarının zamanında yapılması gerekir.

Aşağıdaki soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

11. Aşağıdakilerden hangisi dekorun seyirci üzerindeki etkilerinden değildir?

- A) Seyircinin oyun, film veya gösterinin konusunu anlamasını
- B) Seyircinin göz zevkine hitap etmesi
- C) Seyirci ile duygusal bağ kurulması
- D) Kostüm, aksesuar ile bütünlük sağlaması
- E) Seyircinin duygusal ve bilişsel olarak olumsuz etkilenmesi

12. Tiyatro oyununa uygun olarak ortamın tasarlanması sanatı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mobilya tasarımı
- B) İç dekorasyon tasarımı
- C) Profesyonel dekor tasarımı
- D) Sahne tasarımı
- E) Dış dekorasyon tasarımı

13. Aşağıdakilerden hangisi dekor araç sınıflandırmasından biridir?

- A) Çiçek
- B) Fon
- C) Koltuk
- D) Perde
- E) Sandalye

14. Masa, dolap, yatak, mutfak tezgahı gibi eşyalar aşağıdaki dekor araç gereçlerinin sınıflandırmasından hangisine girer?

- A) Aksesuar mobilya
- B) Fon
- C) Işıklandırma
- D) Kostüm
- E) Mobilya

15. Dekor eşyalarının zarar görmeden uzun bir süre kullanılabilmesi aşağıda verilen dekor özelliklerinden hangisine girer?

- A) Kullanışlılık
- B) Dayanıklılık
- C) Kolay taşınabilirlik
- D) İçeriğe uygunluk
- E) Çok yönlülük

16. Aşağıdakilerden hangisi sahne dekorunun kullanım alanlarına girmez?

- A) Film seti
- B) Özel organizasyonlar
- C) Konaklama işletmeleri
- D) Sınıf
- E) Tiyatro

17. Aşağıdakilerden hangisi konaklama işletmelerinde kullanılan dekorlarla ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Animatörlerin az olduğu işletmelerde daha çok dekor kullanılır.
- B) Tüm aktivitelerde kullanılacak türden seçilebilir.
- C) Sahnede gerçekleştirilen aktivitelerde çeşitli dekorlar kullanılır.
- D) Dijital baskı ile alınan çıktıların yapıştırıldığı fonlar dekor olarak kullanılabilir.
- E) Aktivitenin içeriğine göre pano, aksesuar, mobilya dekor olarak kullanılabilir.

18. Aşağıdakilerden hangisi dekorun kullanıldığı özel organizasyon alanıdır?

- A) Düğün
- B) Festival
- C) Konser
- D) Mini kulüp
- E) Sergi

19. Animasyon hizmetlerindeki dekor çeşitlerinden hangisi animasyon hizmetinin sunulduğu alanın ve özel alanların hazırlanmasına yönelik çalışmaları içerir?

- A) Sabit
- B) Hareketli
- C) Mekan
- D) Aktiviteye özgü
- E) İşletmeye özgü

20. Animasyon masası, aktivite alanlarının ve aktivite hakkında bilgilerin yer aldığı panonun dekore edilmesi dekor ile aşağıdakilerden hangisi arasındaki ilişkiye girer?

- A) Aktivite araç gereci
- B) Aktivite alanının hazırlanması
- C) Misafirin aktiviteye kaydedilmesi
- D) Tanıtım ve değerlendirme yönetimi
- E) Aktivite uygulaması

Aşağıdaki maddelerin altında boş bırakılan satırlara istenen bilgileri yazınız.

21. Dekor ve aksesuarlar neden kolay taşınabilir olmalıdır?

.....

.....

.....

.....

22. Her sahne gösterisinde dekor ve aksesuar kullanılır mı? Neden? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

23. Dekorun özelliklerinden içeriğe uygunluk hakkında bilgi veriniz.

.....

.....

.....

.....

24. Animasyon hizmetlerinde dekor ve aksesuarın yeri ve önemi hakkındaki düşüncelerinizi yazınız?

.....

.....

.....

.....

25. Dekor ve aksesuar kullanılmadan çekilmiş bir film veya sahne oyunu izlediğinizi düşününüz. Sizde bırakacağı etki nasıl olurdu?

.....

.....

.....

.....

3. Öğrenme Birimi

SES ve IŞIK SİSTEMLERİ

KAVRAMLAR

- Ses
- Işık
- Sistem

BÖLÜMLER

- Ses ve Işık Sistemleri Kavramı
- Animasyonda Ses ve Işık Sistemleri Kullanımı

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Ses ve ışık sistemleri hakkında bildiklerinizi sınıfça paylaşınız.
2. Animasyon hizmetlerinde ses ve ışık sistemi neden kullanılabilir. Açıklayınız.

11. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

Bulduğunuz odada ses ve ışık yayan varlıkları, bu ses ve ışığın nasıl ortaya çıktığını, ses ya da ışık kaynağının doğal mı yoksa yapay mı olduğunu kısaca yazınız. Ardından aranızdan bir gönüllü seçip sırayla onlara söz verip aşağıdaki Tablo 3.1'i sınıf tahtasına yazınız. Aynı nesne için farklı görüşler olursa söz alıp, tartışarak ortak bir karara varınız. Herkesin aldığı notlar tabloya işlendikten sonra gönüllülerin doğal ve yapay ses ve ışık arasındaki farkın ne olduğuna dair görüşlerini paylaşması ile etkinliği sonlandırınız.

Tablo 3.1: Etkinlik Tablosu

Ses veya Işık Çıkaran Varlık	Bu Varlık Ses ya da Işığı Nasıl Üretir?	Üretilen Bu Ses ya da Işık Doğal Mı Yoksa Yapay Mıdır?

3. SES VE IŞIK

Türk Dil Kurumunca **ses**, kulağın algıladığı titreşim olarak tanımlanmaktadır. Doğada bulunan canlı ve cansız tüm varlıklar sesi doğal olarak üretebilir. Canlı varlıklar, vücut yapılarındaki düzenekler aracılığıyla cansız varlıklar ise dışarıdan gelen etkilerle çeşitli sesler çıkarır. İnsan, kuş, balık ve diğer canlıların çıkardığı, ağaç dalının kırılması ve denize düşmesi ile çıkan sesler ya da gök gürültüsü, rüzgâr uğultusu vb. kendiliğinden ortaya çıktığından doğaldır.

Fiziksel bir enerji olan ve cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan ışık da doğal olarak doğada bulunur. Güneş, önemli bir ışık kaynağıdır. Ürettiği ışık, canlı ya da cansız tüm varlıkları etkiler. Ayrıca doğada kendiliğinden ortaya çıkan yanma, şimşek ya da Güneş ışığının Ay gibi çeşitli yüzeylerden yansması ile de doğal ışık oluşur.

Ses ve ışık doğada kendiliğinden bulunur, bunun yanı sıra çeşitli yöntemlerle yapay ses ve ışık da elde edilebilir. Doğadaki örneklerine benzetilerek insan eliyle üretilen yapay ses ve ışık, kaynağını doğadan alabileceği gibi optik, mekanik ya da kimyasal yöntemlerle de gerçekleştirilebilir. İnsan sesinin mikrofon, hoparlör vb. aygıtlarla çoğaltılması, insan yapımı bir çalgıdan çıkan ses, çeşitli nesnelere enerji uygulanmasıyla ortaya çıkan ışık ve bu ışığın dalga boyunun değiştirilmesiyle elde edilen farklı ışıklar yapay ses ve ışığa örnek verilebilir.

İnsan eliyle üretilen yapay seslere çalgılar örnek verilebilir. Ağaç, metal, plastik gibi çeşitli gereçler bir araya getirilerek üretilen, belli bir tınıya sahip çalgılar insan tarafından yapılan üfleme ve vurma gibi eylemler sonucunda çeşitli özellikte sesler çıkarır. Ayrıca insan tarafından üretilen elektronik çalgılar da disk, devre, metal fırça gibi öğelerden oluşan düzeneklerin elektrik enerjisiyle kullanımı sonucunda oluşan yapay seslerdir.

Elektronik araç gereç kullanılarak üretilen sesler, teknolojinin gelişmesi sonucunda radyo, televizyon gibi aygıtlarda da kullanılmış ve çok sayıda insana ulaşmıştır. Bu elektronik sesler, doğal seslerin gerçeğe yakın şekilde farklı konumlara ulaştırılmasını sağlamakla birlikte bu sesler üzerinde değişiklik yapılarak ya da olmayan seslerin üretilmesi şeklinde de oluşmaktadır.

Yapay ışıklar Görsel 3.1’de görüldüğü gibi içinde, elektrik akımı ile akkor durumuna gelerek ışık verebilen bir iletkeni bulunan ve havası boşaltılmış cam şişe, ampul ile oluşabileceği gibi bir odunun yanması gibi çeşitli kimyasal tepkimelerle de ortaya çıkabilir. Görsel 3.2’de yer alan florışıl (floresan) lamba şu şekilde çalışır: Cam bir tüpün içinde flor gazı ve cıva bulunur. Flor gazı ısıtıldığında görünmez bir ışık üretir. Tüpün içinde bulunan cıva da ısıtıldığında ortaya çıkan cıva buharı ile flor gazı tepkimeye girer ve ışık yayar. Isıtılan gazın türüne göre ortaya çıkan ışığın rengi de değişir.

Görsel 3.1: Ampul

Görsel 3.2: Florışıl lamba

SIRA SİZDE

Tablo 3.2’de verilen örneklerden yola çıkarak siz de ses ve ışık yayan çeşitli varlıkları yazıp bunlara ait tablodaki bilgileri doldurunuz. Doğal ve yapay birer ses ve ışık kaynağı yazmanız yeterlidir. Sırayla yazdığınız bilgileri okuyup arkadaşlarınızla paylaşınız. Bilgilerin doğruluğu ile ilgili gönüllü olarak söz alıp fikirlerinizi söyleyiniz. Sınıfça doğruyu bulmaya çalışınız.

Tablo 3.2: Etkinlik Tablosu

Kaynak	Doğal / Yapay	Ses / Işığı Sağlayan Etken
İnsan	Doğal	İnsan vücudu
Gitar	Yapay	Nesnenin fiziksel düzeneği ve dışardan gelen insan etkisi
Yeşil otlar	Doğal	Güneş ve yansıma
Televizyon ekranı	Yapay	Lamba, elektrik enerjisi ve düzenek

İnsanın doğayı taklit etmek, haberleşmek, kendi hayatını kolaylaştırmak ve kendini farklı biçimlerde ifade etmek için ürettiği yapay ses ve ışık çok eski zamanlarda ortaya çıkmıştır. Kabul edildiği üzere 400 bin yıl öncesine, ateşin keşfine kadar giden yapay ışığa kıyasla insanların kemik, kuru ağaç dalı gibi nesnelere vurarak, onları atarak ya da farklı şekillerde onlara etki ederek ses çıkarmaları insanlık tarihinin başlangıcına kadar gider.

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Yapay olarak üretilen ses ve ışık kaynakları, zamanla belli bir şekle bürünmüş ve gündelik yaşamda kullanılır hâle gelmiştir. Ucunda alev çıkarabilen yanıcı bir madde bulunan meşale (Görsel 3.3), ışığı taşınabilir kılmıştır ve sokaklar bu şekilde aydınlatılmıştır. Meşale, mum şekline bürünüp kapalı alanlarda kullanılmaya başlanmıştır. Yapay sesin insan hayatına yerleşimi ise çeşitli çalgılar ile olmuştur. Taşınabilen ve zamanla önemli törenlerin ayrılmaz parçası olan bu çalgılar; insan hayatına yerleşen en eski, yapay, ses aygıtlarıdır.

Yerleşik yaşama geçilmesiyle birlikte kalabalıklaşan nüfusun katıldığı törenlerde sesin iletimi önem kazanmıştır. Kapalı bir yerde seslerin dağılım biçimi, akustik anlamına gelen “yankılanım”, kapalı ve açık yapılarda dikkate alınan önemli mimari öge olmuştur. Antik Dönem tiyatroları (Görsel 3.4) inşa edilirken yankılanım üzerinde hassas bir şekilde durulmuş ve bu binaların konum, şekil ve oturma alanlarının açıları buna göre tasarlanmıştır. Günümüzde Antik bir tiyatroya gidildiğinde orta alanda yapılan tek bir alkış veya yüksek sesle konuşma ile bu yankılanımın hâlâ var olup olmadığı sınanabilir.

Görsel 3.3: Yanan meşaleler

Görsel 3.4: Antik tiyatro

Yapay ışığın kapalı ya da yarı açık alanlarda kullanımı, mumun 3 bin yıl önce icadı ile artmıştır. Önceleri hayvan ve bitkilere ait yağlar kullanılırken zamanla arıcılığın gelişmesiyle bal mumu, mum yapımında kullanılmıştır. 9. yy.da gaz yağı kullanılarak gaz lambası kullanımı yaygınlaşmıştır. Yapay ışığın günümüzde de en yaygın hâli olan lamba ve ilk ampul 19. yy.da icat edilmiştir. Elektriğin bulunduğu dönem olan 19. yy.da teknoloji çok gelişmiş ve yaygınlaşmıştır. Teknolojik gelişmeler sonucu yapay ışık, insan hayatına vazgeçilemez bir şekilde girmiştir.

Yapay ses üreten çalgıların en eskisi belki de günümüzden 50 bin yıl öncesine giden ve muhtemelen kamış vb. bir bitki ya da kemikten yapılmış flütüdür. Çalgılar ile çıkan sesler, müziği doğurmuş ve insanın güzellik duygusunun gelişimine etki etmiştir. Antik tiyatrolarda yankı biliminden faydalanılarak bir kişinin sesi, yirmi bin kişiye ulaştırılabiliştir. Sesin bir yerden başka bir yere iletilmesine örnek teşkil eden bu durum, telefonun icadıyla daha somut bir şekle bürünmüştür. Ses titreşimlerinin teller üzerinde taşınıp iletilmesi 19. yy.da başarılmıştır. İletilmenin yanı sıra sesin kaydedilmesi çok önemli bir gelişmedir. 19. yy. sonunda plaklar icat edilmiş ve müzik sektöründe çokça kullanılır olmuştur. Yakın dönemdeki teknolojik gelişmeler ile artık ses, kablosuz bir şekilde çok uzak mesafelere anlık olarak iletilebilir hâle gelmiştir.

Ses ve Işık Sistemleri: Belirli bir işlevi yerine getirmek veya bir amacı gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiş, ara bağlantıları olan ve etkileşime içine girebilen ögeler topluluğu **sistem** olarak tanımlanır. Ses ve ışığın üretilmesi, çoğaltılması ve iletilmesi gibi işlev ve amaçlar için kullanılan tüm ögeler, **ses ve ışık sistemi** olarak tanımlanabilir.

Ses ve ışık sistemlerini oluşturan ögeler, araç gereç olarak anılabilir. Bu araç; ses ve ışık sisteminin kullanılacağı yer, işlev ve bu sistem ile ulaşılmak istenen amaca göre değişiklik gösterebilir. Mars’a giden bir uzay aracının dünyaya ses, fotoğraf ve video göndermesi ile bir kişinin sesini iki yüz kişiye duyurması için kullanılacak sistem farklılık gösterir. Aynı şekilde dizi, film ya da televizyon programı çekimi ve yayını sırasında kullanılan araç gereç sahne sanatlarında canlı olarak sunulan gösterilerdeki araç gereç farklıdır.

3.1. UYGULAMA: IŞIK VE SES SİSTEMİ KULLANARAK SAHNE AKTİVİTESİ YAPMA

Amaç: Işık ve ses sistemini farklı şekillerde sahne aktivitesinde kullanmak.

Yer: Sınıf

Süre: 1 ders saati

Araç Gereç: Siyah fon kartonları, 5 adet fener, çeşitli renklerde saydam plastik, akıllı tahta, yapıştırıcı, makas.

İşlem Basamakları:

1. Aranızdan gönüllü bir kişiyi animatör seçiniz. Animatör olarak arkadaşlarınıza bugün yapılacak uygulamanın basit ışık sistemi hazırlamak, akıllı tahtanın ses sistemini ve bu ışık sistemini kullanarak sahnede (akıllı tahta önü) söylememe (o anda söylüyormuş gibi yapma, playback) olduğunu söyleyiniz.
2. Bir kişinin söylememe yapmak, beş kişinin ışık sistemini kurmak için görevli olacağını duyurup gönüllüleri belirleyiniz. Gönüllü sayısı yetersizse ilgili kişileri sayışmacayla belirleyiniz.
3. Sınıfın pencerelerini siyah fon kartonları ile hep birlikte kaplayınız. Sınıftaki lamba söndüğünde içeriğin kapkaranlık olmasını sağlayınız.
4. Pencereler kartonla kaplandıktan sonra ışık sistemi sorumluları olarak da fenerinizin (Görsel 3.5) önüne renkli saydam plastiği (Görsel 3.6), istendiğinde açılacak şekilde yapıştırınız. Böylece dilediğinizde lambanızı takip ışığı lambası gibi dilediğinizde ise renkli ışık veren bir lamba gibi kullanabileceksiniz.

Görsel 3.5: El feneri

Görsel 3.6: Renkli Saydam plastikler

5. Animatör olarak söylememe yapacak arkadaşınızla birlikte şarkıyı belirleyiniz ve akıllı tahtadan bu şarkıyı çalmak için gerekli hazırlığı yapınız. Ses yüksekliğini denetleyiniz. Sahne alanını birlikte belirgin hâle getiriniz.
6. Söylememe yapacak kişi olarak şarkısını söylemiş gibi yapacağınız sanatçıya benzemek için sınıftaki araç gereci kullanınız. Kendinize bir mikrofon yapmayı unutmayınız.
7. Sahne olarak belirlenen alanın karşısını sadece oturma sıralarından oluşacak şekilde seyirci alanı hâline getiriniz.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarınız” bölümüne yazabilirsiniz.

NASIL
OKUNUR?

Playback: (Pileybek)

8. Uygulama başladığı an yapılacak işler şu şekildedir:

- a) Animatör, takip ışığı altında sahneye çıkar ve açılış konuşmasını yaptıktan sonra söylememe yapacak şarkıcıyı sahneye davet eder.
- b) Alkışlar arasında takip ışığı kendisine çevrili olan şarkıcı gelir ve şarkının çalınmasıyla şarkıyı söyler gibi yapar. Bir ışık, şarkıcıyı takip ederken diğer 4 ışık renkli ışığa döner ve sahnenin sağ ve solunda durarak hareket eden robot lamba gibi çevreye ışık saçar.
- c) Şarkı bitmeye yakın tüm lambalar tekrar takip ışığı olur ve animatör, şarkıcıyı alkışlatıp sahneden uğurlar. Ardından katılım için tüm seyircilere teşekkür edip ışıkları karartarak sahneden ayrılır. Aktivite son bulur.

9. Hazır olduğunuzda sekizinci maddedeki işlemleri sırasıyla yapınız.

10. Uygulama sonunda gönüllü olarak söz alıp görüşlerinizi belirterek uygulamayı sonlandırınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen denetleme listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

Denetleme Listesi

Ölçütlerin karşısında bulunan Evet “E” ve Hayır “H” seçeneklerinden uygun olanlarının hizasındaki kutucuğu işaretleyiniz.			
SIRA	ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
1	Uygulama süresince iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.		
2	Çalışma alanını ve araç gerecini hazırladı.		
3	İş birliği içinde işlem basamaklarını tamamladı.		
4	Zamanı verimli ve etkili kullandı.		
5	Uygulama sonrası çalışma alanını eski hâline getirdi.		
“H” olarak işaretlenenlere dair “Farklı ne yapılırdı daha iyi olurdu?” sorusunu sorunuz ve arkadaşlarınızla bu soruya yanıtlar arayınız.			

12. HAFTA

HAFTANIN
ETKİNLİĞİ

Yetkililerden izin alıp bulunduğunuz binada yer alan ses sistemi araç gerecini sınıfça tespit ediniz. Araçların bulunduğu yeri, araçların ad ve işlevini not ediniz. Seslerin nasıl üretildiğini, nereden yönetildiğini ve insanlara nasıl ulaştırıldığına yönelik gönüllülerin görüşlerinin alınmasıyla etkinliği sonlandırınız.

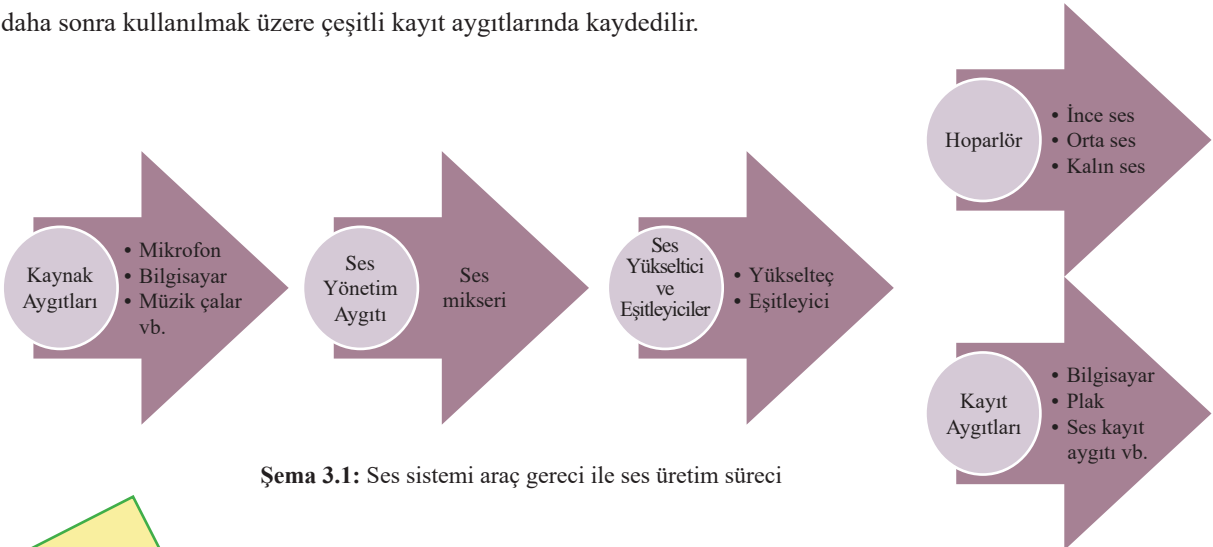
3.1. SES VE IŞIK SİSTEMLERİ ARAÇ GERECİ

Ses ve ışık sistemleri, farklı amaçlara hizmet eden çok değişik araç gereç kullanılarak oluşturulur. Bu araç gerecin kimi ses ya da ışığı üretirken kimi bunları çoğaltır ya da değiştirir, kimi ise ses ya da ışığın amaca uygun şekilde seyirciye ulaşmasını ya da kaydedilmesini sağlar.

Ses ve ışık sistemleri çok farklı yerlerde farklı amaçlarla kullanıldığından tüm ses ve ışık sistemi araç gerecini listelemek çok detaylı bir çalışma gerektirebilir ancak temelde sahnede gerçekleştirilen gösteriler ele alınarak ses ve ışık sistemleri incelenebilir.

3.1.1. Ses Sistemi Araç Gereci

Ses sistemi araç gereçleri beşe ayrılır. Bunlar ‘‘kaynak aygıtları, ses yönetim aygıtları (ses mikseri), ses yükseltici ve eşitleyiciler, hoparlörler ve kayıt aygıtları’’dır. Ses sistemini oluşturan bu aygıtlar Şema 3.1’de görüldüğü üzere şu sırayla çalışır: Canlı ya da daha önceden kaydedilmiş sesler, mikrofon ve bilgisayar gibi kaynak aygıtları ile alınır ve ses yönetim aygıtına iletilir. Farklı kaynaklardan gelen seslerin ayarları yapıp seviyeleri belirlenir. Düzenlenen bu ses, çeşitli özellikteki yükselteçlerle (power amfi, amplifikatör) yükseltilir ve denge ayarı yapılarak hoparlörlere dağıtmaya hazır hâle gelir. Dağıtılacak bu ses, hoparlör aracılığıyla belli bir konuma iletilir ya da daha sonra kullanılmak üzere çeşitli kayıt aygıtlarında kaydedilir.

Şema 3.1: Ses sistemi araç gereci ile ses üretim süreci

NASIL
OKUNUR?

Power amfi: (Pavır)

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Kaynak Aygıtları: İletişim şeması, kaynaktan bir iletinin çıkması ile başlar. Bu ileti, hedefe iletilmek üzere yola çıkar. Ses sistemlerinin kullanıldığı alanlarda da iletilecek bir sese ilk olarak ihtiyaç vardır. Bu ses, canlı olarak bir insan ya da çalgıdan çıkabileceği gibi daha önceden kaydedilmiş bir kapı çalma sesi de olabilir.

Kaynak aygıtlarının önemli bir bölümü, canlı olarak çıkan sesi yakalayıp elektronik hâle çevirmeye yarayan çeşitli mikrofonlardır. Mikrofonlar, takıldığı yere göre yaka ve kafa mikrofonu; kullanım şekline göre kablolu, kablosuz; kullanılacağı yere göre şarkı ya da genel mikrofon olarak çeşitlendirilebilir.

Canlı olmayan sesler, daha önceden kaydedilmiş ve elektronik ortamda hazır bekleyen seslerdir. Bu sesler, bilgisayar ve müzik çalar gibi aygıtlar aracılığıyla iletilir. Sesi ilk ileten bu aygıtlar da kaynak aygıtı olarak değerlendirilebilir.

Doğal kaynaklar dışında mekanik ve kimyasal yöntemlerle oluşturulan ses olan efekt; bilgisayarda çalışan bir program, elektrikli org gibi enstrümanlar ve pedal, vokal efekti gibi özel ses efekt cihazları ile sağlanabilir. Doğal olmayan bu sesleri çıkartan tüm aygıtlar da ses sistemleri içinde kaynak aygıtı olarak değerlendirilebilir. Sese derinlik ve yankı katan efektlerden şarkı söylerken faydalanılabilir. Davul, trampet, alkış sesi gibi çeşitli ses efektleri de farklı etkinliklerde kullanılabilir.

Ses Yönetim Aygıtları: Farklı kaynaklardan gelebilen bir ya da birden fazla ses sinyali üzerinde ayar yapıp hangi sesin hangi özelliğe çıkacağını belirlemeye yarayan aygıtlardır (Görsel 3.7). Stüdyoda kaydedilen seslerin belirli kurallara göre düzeltilmesini ve özellikle konser gibi sahne sanatlarında canlı performans sırasında seslerin yüksekliği (ton), sıklığı (frekans) gibi öğelerin ayarlanmasını sağlar.

Görsel 3.7: Ses yönetim aygıtı

Konferans, panel gibi çok fazla kişiyle yapılan toplantılarda da konuşmacıların seslerinin nasıl çıktığını ayarlarken mikrofonları yöneterek kendi aralarındaki konuşmalarının da izleyici tarafından duyulmasını engeller.

Ses yönetim aygıtlarında kanal sayısı değişiklik gösterir. Bir aygıtın kanal sayısı ne kadar sesin yönetilebileceğini gösterir. 10 kanallı bir aygıtta mikrofon, bilgisayar, müzik çalar gibi on farklı kaynaktan ses aktarılabilir.

Bu aygıtların seslerin frekanslarına dair yapabileceği ayarla ilgili de çeşitleri bulunur. Kimi ses yönetim aygıtları temel seviyedeyken kimisi 40 farklı çalgının bulunduğu bir orkestra konserini yönetmek için özel olarak donatılmış olabilir.

Adından da anlaşılacağı gibi tüm sesin yönetilebileceği bu aygıtlar, ses sorumlusunun en çok kullandığı ve ses odasında baş köşede bulunarak sürekli ön planda olan ses sisteminin önemli bir parçasıdır.

Ses yönetim aygıtları, içlerinde yükselteç ve eşitleyicileri barındırabilir. Normalde farklı birer cihaz olan yükselteç ve eşitleyiciler bu aygıtlarla bütünleşik hâle üretilip kullanıma sunulabilir ancak farklı işlevi olan her aygıtın farklı ve özel olarak üretim ve kullanımı sonucu daha kaliteli ses elde edilebilir.

Özellikle radyo ve diskoteklerde müzik yayınlarını ses yönetim aygıtlarını kullanarak yöneten kişi, diskjokey (DJ) olarak adlandırılır. Diskjokeyler, farklı çalgı ya da kaynaklardan gelen sesleri duymak, yeni çalacağı sesi dinlemek vb. amaçlarla özel bir kulaklık kullanır. Görsel 3.8’de görüldüğü gibi dış sesi, gürültüyü engellemek için özel koruyucuları olan bu kulaklıklar diskjokey kulaklığı olarak bilinir. Farklı sesleri algılayabilmek için hassas ve özel düzeneğe sahip şekilde üretilen bu kulaklıkların gündelik kullanım için olan benzerleri de bulunur.

Görsel 3.8: Diskjokey kulaklığı

Ses Yükseltici ve Eşitleyiciler: Kaynaktan çıkan sesin gücü, tüm izleyicilere ya da kayıt aygıtlarına iletilirken yeterli görülmediği için ses sistemleri kullanılır ve çıkan ses, doğru oranda hedefe ulaştırılır. Ulaştırılacak bu sesle ilgili ayar yapıldıktan sonra sesin çoğaltılması yani yükseltilmesi gerekmektedir. Ses yükseltildikten sonra hoparlör ya da kayıt aygıtına gönderilebilir.

Sesi yükseltmeye yarayan aygıtların genel ismi yükselteçtir (Görsel 3.9). **Yükselteçler**, alçak veya yüksek sıklık-taki akımların yararlı etkilerini artırmaya yarayan araçlardır. Ses yönetim aygıtları ya da hoparlörlerin içine dâhil edilen yükselteçler bulunduğu gibi ayrı bir aygıt olarak da bulunabilir.

Ses yükseltildikten sonra eşitleyici (ekolayzır) (Görsel 3.10) kullanılarak seslerin farklı hoparlörler arasında nasıl dağıtılacağı belirlenebilir. Özellikle çok çeşitli hoparlörün kullanıldığı etkinlikler ile açık hava etkinliklerinde sesin hedef kitlenin tamamına ulaştırılabilmesi için hoparlörler arası dağılım önem arz eder.

Eşitleyici aygıtlar kullanılmadan da ses sistemi çalıştırılabilir ancak kalın ya da ince sese odaklanan farklı hoparlör türleri kullanıldığında bu aygıtlara daha fazla ihtiyaç duyulur. Hoparlörlere iletilecek ses sinyalleri üzerinde ince ayarın yapıldığı eşitleyiciler, ses sistemi için tamamlayıcı bir aygıttır.

Görsel 3.9: Yükselteç

Görsel 3.10: Eşitleyici

Hoparlör: İletilecek ses üzerinde çeşitli düzenlemeler, bu aşamaya kadar çeşitli ses sistemi aygıtları ile yapıldıktan sonra elektrik dalgalarını ses dalgasına çeviren bu aygıtlar ile kaynaktan çıkan ses hedefe iletilir.

Hoparlörlerin kullanılacağı alanla ilgili; büyüklük, insan yoğunluğu, fiziki koşullar (duvar, kolon, yükseklik vb.) gibi öğeler hoparlör seçimi ve yerleşiminde önem arz eder. Amaç, hedef kitleye tüm ayarı yapılmış kaliteli sesi düzgün bir şekilde iletmektir. Bu nedenle çeşitli özelliklere sahip hoparlörler vardır.

NASIL
OKUNUR?

Dj: (Dicey)

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Hoparlörler ilettikleri sesin özelliğine göre kalın (bas), ince (tiz) ve orta (mid) olarak çeşitlenir. Orta (mid-mid-range) olarak adlandırılan hoparlörler kalın, ince ve orta seslerin tamamını ileten ancak kalın ve ince ses vermekte çok başarılı olamayan standart hoparlörlerdir. Genel alanlarda kullanılan tüm hoparlörler bu çeşittir. İnce (tweeter) hoparlörler ince ve keskin sesleri iletir. Genellikle küçük olan bu hoparlör çeşidi, diğer hoparlörlere monte edilebilir ya da farklı bir yere yerleştirilebilir. Son olarak da kalın sesleri iletmeye yarayan hoparlörler de ayrı ya da diğer hoparlörlere yerleştirilerek kullanılabilir.

Kalın hoparlörlerin sesi ayarlanarak hoparlör, ince sesleri de çıkaracak şekilde düzenlenebilir. Orta hoparlörler de sadece ince ya da kalın sesleri çıkaracak şekilde ayarlanabilir ancak tüm bu hoparlörlerin farklı şekilde isimlendirilmeleri, sesin kalınlık ve inceliğini çıkarmadaki becerileri üzerinedir. Kalın hoparlörden daha kaliteli kalın ses, ince hoparlörden de daha kaliteli ince ses alınır. İstenen incelik ya da kalınlıkta kaliteli ses almanın yolu, sese uygun hoparlör ve diğer ses sistemi aygıtlarının kullanımından geçer.

İnce (tweeter), kalın (bas) ve orta (mid) hoparlörler birbirlerinden bağımsız olarak alana yerleştirilebilir ancak bu üç farklı hoparlör çeşidi Görsel 3.11’de görüldüğü gibi “üç yollu” olarak adlandırılan hoparlörlerde yan yana ve tek bir hoparlör gibi bulunabilir. Yan yana tek bir kutuya yerleştirilen hoparlör sayısı, o hoparlör takımının kaç yollu olduğunu gösterir. Beş yollu hoparlör takımında üç ince, bir kalın, bir de orta ses veren hoparlör bulunabilir. Üretim şekline göre bu hoparlörler farklılık gösterir.

Görsel 3.11: Üç yollu hoparlör

Yükselteçlerle yükseltilemeyen ses, eşitleyici ile ince ayar yapıp tekrar yükselteçlerden geçirilip hoparlörlere gönderilir. Normalde böyle işleyen süreç, yükselteçlerin hoparlörlere yerleştirilmesi ile farklılık gösterebilir. Aktif hoparlör olarak adlandırılan (Görsel 3.12) bu aygıtlar üzerinde yükselteç ve eşitleyici bulunur. Her hoparlörü ayrı şekilde ayarlamaya yarayan bu sisteme genellikle konser veya açık hava toplantısı gibi kalabalık kitlelere yönelik etkinliklerde rastlanır.

Animasyon aktiviteleri ya da okul törenlerinde de sıkça kullanılan farklı bir hoparlör türü de bulunur. Bu hoparlörlerde yükselteç ve eşitleyicinin haricinde ses yönetim aygıtı da bulunur. Kablosuz mikrofon, telefon ya da dâhilî müzik çaların kaynak olarak kullanılabilirdiği bu sistemde tüm süreç, hoparlör üzerinden yönetilir. Taşınabilir olan bu hoparlörler şarj edilerek de kullanılabilir.

Görsel 3.12: Üzerinde müzik çalar, yükselteç ve yönetim aygıtı bulunan aktif hoparlör

NASIL OKUNUR?

Mid: (Mid)
Midrange: (Midrenc)

Tweeter: (Tivitr)

Ses yönetim aygıtı, eşitleyici, yükselteç gibi farklı bileşenlerden oluşan hoparlörler kullanılırken bu aygıtlardan birinin bozulması sonucu diğerleri kullanılamaz ve işlevsiz hâle gelir. Yükselteçte oluşan bir problem sonrası ses yönetim aygıtı ya da hoparlör, sistemden ayrılıp tek başına kullanılamaz ve tüm sistem çalışamaz hâle gelir ancak her aygıtın farklı olduğu sistemlerde çalışmayan parçanın değiştirilmesi daha kolay, ses sistemi de daha kullanışlı olabilir.

Kayıt Aygıtları: Kayıt aygıtları, ses üretim sürecinin sonunda ortaya çıkan sesleri kaydederek daha sonra kullanılabilir şekle getirir. Genellikle farklı özelliklerle donatılmış bilgisayarlar bu kayıt işlemi için kullanılır. Bilgisayarlarda kullanılan programlar ile sesler çeşitli biçimlerde kaydedilir.

Kayıt aygıtları ile kaydedilen sesler, farklı biçimlere dönüştürülerek daha sonra kullanılabilir. Seslerin bu şekilde kaydedilip daha sonra kullanılması genellikle stüdyolarda olur. Şarkıcılar, müzik eşliğinde şarkılarını söylerler ve bu sesler, bilgisayar ortamına ya da plağa kaydedilir. Film ya da dizi çekimlerinde görüntü ile birlikte sesler, ses kayıt aygıtlarına kaydedilebilir ve daha sonra bu sesler üzerinde işlemler yapılarak kullanılacak hâle getirilir.

Canlı yayınlanan gösterilerde genellikle kullanılmayan kayıt aygıtları; sinema, müzik ve film sektörlerinde sıkça kullanılır.

SIRA SİZDE	Belirleyeceğiniz bir aktivitede kullanacağınız ses sistemi araç gerecine yönelik bir poster oluşturunuz. Bu posterde sesin çıkış anından seyirciye iletim anına kadar geçen sürede kullandığınız araç gereci yazınız. Posterinizi tahtaya sırayla yapıştirarak çalışmanızı anlatınız ve varsa soruları, görüşleri yanıtlayınız.
---------------	---

3.2. UYGULAMA: SES SİSTEMİ ARAÇ GEREKİNİ TANIMLAYABİLME

Amaç: Ses sistemi araç gerecinin ad ve işlevini belirleyebilmek.

Yer: Eğitim binasında ses sistemi bulunan yerler

Süre: 40 dakika

Araç Gereç: Ses sistemi

İşlem Basamakları:

1. Yetkililerden izin alıp onların eşliğinde animasyon hizmetleri işliğı ile bulunduğunuz binadaki ses sistemi araç gerecini tespit ediniz.
2. Bu araç gerecin hangi sınıfa (kaynak aygıtları, ses yönetim aygıtı, hoparlör vb.) girdiğini tespit ediniz.
3. Bu araç gerecin hangi sırayı izleyerek çalıştığını yetkililerden öğreniniz.
4. Araç gerecin çalışma sırasının ses üretim sürecine uyup uymadığını denetleyiniz. Bu bilgiye yönelik not tutunuz.
5. Ses sistemi araç gerecinin elektrik bağlantıları hakkında bilgi alınız.
6. Bu bilgiler ışığında ses sistemi araç gerecine yönelik sınıfça bir rapor oluşturunuz. Raporu araç gerecin adı, bulunduğu yer, işlevi, bağlantıları, süreçte yer aldığı sıra vb. bilgilerin yer almasını sağlayınız. Raporu herkesin katkısının bulunmasını sağlayınız.
7. Gönüllü bir sözcü yardımıyla raporu sınıfa okuyup uygulamayı sonlandırınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen denetleme listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

Denetleme Listesi

Ölçütlerin karşısında bulunan Evet “E” ve Hayır “H” seçeneklerinden uygun olanlarının hizasındaki kutucuğu işaretleyiniz.			
SIRA	ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
1	Uygulama süresince iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.		
2	Çalışma alanını ve araç gerecini hazırladı.		
3	İş birliği içinde işlem basamaklarını tamamladı.		
4	Zamanı verimli ve etkili kullandı.		
5	Uygulama sonrası çalışma alanını eski hâline getirdi.		
“H” olarak işaretlenenlere dair “Farklı ne yapılırdı daha iyi olurdu?” sorusunu sorunuz ve arkadaşlarınızla bu soruya yanıtlar arayınız.			

13. HAFTA

HAFTANIN
ETKİNLİĞİ

Yetkililerden izin alıp bulunduğunuz binada yer alan ışık sistemi araç gerecini sınıfça tespit ediniz. Araçların bulunduğu yeri, adını, işlevini not ediniz. Işığın hangi araçlarla üretildiğini, nereden yönetildiğini ve insanlara ulaştırılırken nasıl konumlandırıldığına yönelik görüşmelerin görüşlerini söylemesiyle etkinliği sonlandırınız.

3.1.2. Işık Sistemi Araç Gereci

Işık sistemini oluşturan öğeler; lamba, özel etkili ışık aygıtları, ışık yönetim aygıtı (ışık masası) ve ışık konumlandırma araç gereci olarak dörde ayrılır. Lambalar, çıkardıkları ışığın özelliğine göre yayıncı ve noktasal olmak üzere ikiye ayrılırken özel etkili ışık aygıtları ise çok çeşitlidir. Işık yönetim aygıtları manuel ve bilgisayarlı olarak ikiye ayrılır. Işık konumlandırma araç gereci de sahnelerin bulunduğu, kurulduğu ya da ışık sisteminin kullanıldığı alana göre farklılık gösterir.

Lambalar: Akkor, florışıl, halojen, led vb. ampullerin kullanıldığı mercek, yansıtıcı (reflektör) vb. farklı düzeneklere sahip, farklı özellikte ışık üreten lambalar sahne sanatlarında temel düzeyde ihtiyaç duyulan araçların başında gelir. Işık sisteminin olmazsa olmazı olan lambalar, ortaya çıkan ışığın yayıncı ve noktasal olmasına göre ikiye ayrılır.

Yüzeyden her doğrultuya dağılmış, herhangi bir nokta ya da noktalarda yoğunlaşmamış, yayıncı ışık yayan lambalar, sahne aydınlatmasında en çok kullanılan araçlardır. Genellikle büyük alan aydınlatması ve sahne arka planının (fon) aydınlatılması, ışık tonlaması, sahnenin renkle yıkanması ve kapı, pencere gibi dekor öğelerinin arkadan aydınlatılmasında kullanılır.

Açılımı parabolik alüminyum yansıtıcı, kısa adı ise “par” olan lambalar ışık sistemlerinde sıkça kullanılır. Çeşidine göre dar, orta ve geniş açıya sahip bu lambalar yayıncı ışık yayar. Parabole benzediği için bu şekilde adlandırılan ve Görsel 3.13’te görüldüğü üzere başlarda araba farları, ticari yapılar, konut ve diğer ulaşım araçlarının dış ışıklarında kullanılan bu lambalar, bu biçimdeki lambaların genel adı olarak yer etmiştir. Görsel 3.14’te görüldüğü üzere biraz şekil değiştiren ve çeşitli ampullerin kullanılabilirdiği bu lambalar sahne sanatlarında sıkça kullanılır.

Görsel 3.13: Araba farı olarak kullanılan par lamba

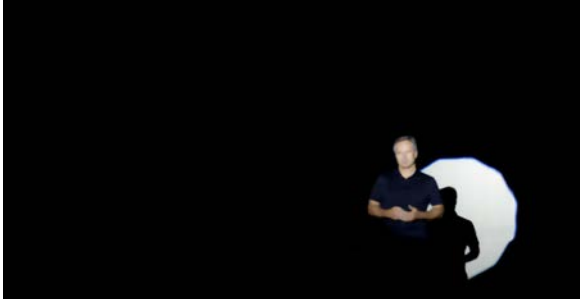
Görsel 3.14: Sahne sanatlarında kullanılan led par lamba

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Karanlıkta bir hedefi aydınlatmak için kullanılan dar, uzun bir ışın demeti çıkaran ışık kaynağı, projektör olarak adlandırılan ışıdak, noktasal aydınlatmayı sağlayan lambaların genel adıdır. Noktasal aydınlatmada belli bir alana güçlü bir ışık verilir ve ışık dağılmadan bir bölgede yoğunlaşır. Bu durum Görsel 3.15'te görülebilir.

Noktasal ışığın gücü ve etkisi, kullanılan ampul ve lambanın özelliğine göre değişir. Lambaların konumlandırılması ve kullanım alanları da bu güç ve etkiye göre farklılaşır. Sahne üzerinde belli bir kişiyi yuvarlak şekilde aydınlatan takip ışığı lambaları, 70-80 m uzaklığa yerleştirilir (Görsel 3.16). Ev ya da sanat galerilerinde de yoğun olarak kullanılan ve belli bir alana yakın mesafeden verilen çok güçlü ışık anlamına gelen "spot" olarak adlandırılan lambalar 1-2 m uzaklığa yerleştirilir.

Uzaklaştırıldıklarında etkileri kalmaz ve yayınlık ışık verir hâle gelir. Aynı şekilde takip ışığı lambaları da örneğin 200 m uzaklığa yerleştirilirse etkileri azalır. Bu lambaların bazılarında farklı mesafeler için ayar yapmaya olanak sağlayan düzenekler bulunur.

Görsel 3.15: Konuşmacı üzerinde yoğunlaşan noktasal aydınlatma

Görsel 3.16: Takip ışığı lambaları

Noktasal aydınlatma; sahne sanatlarında yönetmenlerin tercihlerine göre oyuncu, dekor ya da birden çok öğenin farklı şekillerde aydınlatılması amacıyla kullanılır. Sahnede vurgulanmak ya da ön plana çıkarılmak istenen nesne veya sanatçı, noktasal olarak aydınlatılır. Noktasal aydınlatma yapan takip ışığı lambaları, sadece öne çıkarılmak istenen sanatçıyı aydınlatır. Odaklandığı sanatçı veya oyuncunun gözüne direkt gelmemesi ve sahnenin tam aydınlatılabilmesi için sahnenin karşısına ve yükseğe monte edilen takip ışığı lambası "manuel" kontrol edilir.

Lambalar, eskiden mercekli düzenele geniş açıda ışık yayardı. Günümüzde merceksiz, içinde ampul ve yansıtıcı bulunan, özel açılı başlıklarıyla yayınlık ışık verebilen lambaların kullanımı yaygındır. Mercekli lambalara yansıtım (projektör / projeksiyon) aygıtlarındaki düzene örnek verilebilir (Görsel 3.17). Özel etki yaratmak amacıyla kullanılan bu aygıtlar da düzenekleri sayesinde ampulün ürettiği ışığı çoğaltıp yayınlık bir şekilde yansıtır. Düzeneginde mercek kullanılan ve noktasal aydınlatma sağlayan lambalar da vardır. Görsel 3.18'te görüldüğü üzere elips şekline benzediği için elipsoidal yansıtıcı spot olarak adlandırılan lamba, düzeneğinde yer alan çift mercek sayesinde yoğun ve güçlü bir noktasal ışık üretim ışığa kare gibi geometrik şekil verebilmekte yazı, resim ya da bir deseni belli bir alana yansıtabilmektedir.

Görsel 3.17: Yansıtım aygıtı

Görsel 3.18: Elipsoidal yansıtıcı spot lamba

Noktasal ve yayınlık aydınlatma arasındaki en önemli farklardan biri “ışığın gücü”dür. Noktasal aydınlatma sağlayan ışıklar çok güçlüdür. Güçlü noktasal ışık yayan lambaların bu özelliklerinden yayınlık aydınlatmaya ihtiyaç duyulan ve çok iyi aydınlatılması gereken yerler için faydalanılabilir. Örneğin stadyumlarda özellikle oyunculara dezavantaj yaratmamak için sahanın farklı açılardan çok iyi aydınlatılması gerekir. Bu aydınlatmalarda Görsel 3.19’da görüldüğü gibi noktasal aydınlatma sağlayan lambalar kullanılır. Bu lambalar, farklı konumlara çok sayıda yerleştirilir ve bunların yönleri ayarlanarak tüm sahanın eşit seviyede aydınlatılması sağlanır.

Çok güçlü ışık yayabilen lambalarda değişik sistemler kullanılır. Fresnel mercekle, bu özel sistemlerden biridir. Adını onu bulan kişiden alan **fresnel mercekle**, Görsel 3.20’de görüldüğü gibi iç içe geçmiş, yoğun, kademeli bir mercekle türüdür. Uygun maliyetle güçlü bir aydınlatma sağlayan bu lambalar, ilk kez 19. yy.da deniz fenerlerinde kullanılmıştır. Gerek dayanıklı ve taşınabilir olması gerekse de noktasal veya yayınlık aydınlatma için ayarlanabilir olması nedeniyle stüdyolarda sıklıkla kullanılır. Dış mekân film sahneleri ile sahne sanatlarında da farklı yoğunlukta ışık verebildiği için özellikle tercih edilir.

Yayınlık ışık veren lambalardan çıkan ışık, belli bir alanda sınırlandırılabilir. Görsel 3.20’de görülen lambanın önüne yerleştirilen ayarlanabilir lamba kanatçıkları (barndoor) ile bu sınırlandırma sağlanabilir. Sahne zemininin tepeden aydınlatılması için bu kanatçıklar özellikle kullanılır. Böylece ışık, istenen bölgeye yönlendirilmiş olur.

Görsel 3.19: Sahayı aydınlatan güçlü noktasal aydınlatma sağlayan lambalar

Görsel 3.20: Ayarlanabilir lamba kanatçığı olan fresnel mercekle lamba

Özel Etkili Işık Aygıtları: Noktasal ya da yayınlık aydınlatmanın yanında, özel bir etki yaratan ışık aygıtları ışık sistemlerinin önemli bir parçasıdır. Işık sistemlerinde sıkça kullanılan bu aygıtlara yansıtım aygıtı, döner başlıklı lamba, gökyüzünü aydınlatabilen gökyüzü tarayıcısı, şerit aydınlatma ya da sis makinesi örnek verilebilir.

İçlerinde kullanılan ampul, mercekle, yansıtıcı gibi öğelerin farklılaştırılmasıyla çeşitli özelliklerde ışık oluşturmaya yarayan lambalara; hareket etme, hareketli görüntü ve desen yansıtılabilme gibi özellikler eklenerek özel etkili ışık aygıtları elde edilmiştir.

Özel etkili ışık aygıtlarının en bilineni Görsel 3.21’de görülen ve robot lamba olarak bilinen, döner başlığa sahip çeşitli renk ve güçte ışıklar yayabilen aygıtlardır. İçinde bulunan motor sayesinde farklı yönlere otomatik olarak dönebilen robot lambalar sese duyarlı da olabilir. Çalan müzik ya da çıkan sesin ritmine göre hareket eden bu lambalar, özellikle eğlence mekânlarında sıkça kullanılır. Seri bir şekilde dönebilmesi ve sessiz çalışması, bu lambaların taşınması gereken bazı özelliklerdendir. Disko topu olarak da adlandırılan ve içinde yer alan motoruyla dönerek hareketli noktasal ışık yayan bu lambalar da bir çeşit robot lambadır.

Görsel 3.21: Robot lamba

NASIL
OKUNUR?

Barndoor: (Barndor)

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Standart lamba düzeneğinden farklı olarak içinden elektrik akımı geçtiğinde ışık veren, küçük, yarı iletken diyotlarla yapılan aydınlatma, **led aydınlatma** olarak adlandırılır. Işık yayan diyot anlamına gelen “led”, lambaların içinde ampul olarak kullanılabilirdiği gibi Görsel 3.22’de görüldüğü gibi şerit hâlinde de bulunabilir. Ev içi aydınlatma ve dekorasyonda kullanılan şerit ledler, mutfak tezgâhları ve gizli tavan bölümlerinin aydınlatılmasında sıkça kullanılır. Sahne, zemin ya da istenen alanların aydınlatılmasında kullanılabilir. Rahatça gizlenebildiği için dekoratif bir aydınlatma sağlar.

Görsel 3.22: Şerit led lamba

Çok kısa süreli ve güçlü parlaklık veren lambalar, özellikle sahne sanatları ile eğlence mekânlarında sıkça kullanılır. Korku, heyecan gibi duyguları ve şimşek gibi doğa olaylarını yansıtmak için kullanılan bu lambalara **flaş** ve **çakar** denmektedir. Bir sahneyi çok kısa sürede aydınlatan, yüksek şiddetli ışık veren, genellikle beyaz ancak Görsel 3.23’te görüldüğü gibi farklı renkte de olabilen lambalardır. “Strobe” olarak da adlandırılan bu lambalar, özel etki yaratma konusunda çok başarılıdır. Yanıp sönme hızına göre seyircide farklı duygular uyandırabilen bu lambalar, sahne sanatları için önemli ışık sistemlerindedir.

Yansıtım aygıtı, bir film ya da belgenin ışık kaynağından çıkan ışınlarla bir yüzeye yansıtılmasını sağlar. Bu aygıtlarla sahnede fiziksel olarak gerçekleştirilmesi çok zor dekorlar görüntü olarak yaratılır. Sahne arka planı (fon) üzerinde doğada bulunan veya bulunmayan tüm görüntüler, gerçekçi ya da gerçeküstü bir yaklaşımla elde edilebilir. Yansıtılan görüntüde bozulma olmaması için sahnede kullanılan ışıkların aygıt merceği üzerine doğrudan ya da dekor veya zeminden yansıyarak gelmesi engellenmelidir. Çok çeşitli olan yansıtım aygıtları; konferans, sunum ve toplantılarda sıklıkla kullanılır. Bir tiyatro oyunu dekoru olarak kullanılacak kalite ve özellikte özel donanıma sahip yansıtım aygıtları da bulunur. Görsel 3.24’te görüldüğü üzere yansıtım aygıtları, ev sinema sistemi olarak da kullanılabilir.

Görsel 3.23: Flaş, çakar lamba

Görsel 3.24: Ev sinema sistemi olarak kullanılan yansıtım aygıtı

Görsel 3.25’te görülen gökyüzü tarayıcıları, özellikle büyük eğlence mekânları tarafından açık alanda kullanılır. İçlerinde özel bir ampul bulunur. Atom numarası 54 olan asal gaz ksenon kullanılarak oluşturulan ampul ile gökyüzünü aydınlatabilecek kadar güçlü ışık elde edilir. Özel merceklerle de sahip olan gökyüzü tarayıcıları ile çok etkileyici ışık gösterileri yapılabilir.

Görsel 3.25: Gökyüzü tarayıcısı ile aydınlatılan gökyüzü

Strobe: (Sítrobe)

Neon, sıvı durumuna getirilmiş havadan elde edilerek ışık araçlarında kullanılan asal gazlar sınıfından bir elementtir. Camdan yapılmış tüp veya ampul içine, seyreltilmiş neon gazı veya benzeri bir gaz doldurulur. Bu ampul veya tüpün iki ucu metal elektrotlarla mühürlenir ve ardından yüksek voltajda elektriğin uygulanmasıyla gaz, biçim değiştirerek ışık saçar. Kullanılan gaz ya da kimyasalın cinsine göre renk değişir. Örneğin hidrojen kırmızı, helyum sarı, karbondioksit beyaz ve cıva mavi ışık verir. Neon gazı kullanılmasa da bu yolla elde edilen tüm ışıklara **neon ışık** denmiştir. Yazı yazıp resim oluşturacak şekilde bükülerek üretilen tüpler mevcuttur. Görsel 3.26'daki gibi belli bir alanın özel bir etki yayacak şekilde aydınlatılmasında kullanılabilir.

Görsel 3.26: Neon ışık yayan lambalar kullanılarak oluşturulmuş özel sahne girişi

İki ayna arasına yerleştirilmiş oyuk şeklindeki düzenekte yer alan elektronlar, dışarıdan verilen enerji ile yüksek enerji seviyesinde tutulur ve lazer ışığı elde edilir. Veri iletiminden eğlence sektörüne çeşitli amaçlar için lazer ışıklardan faydalanılmaktadır. Görsel 3.27'de görüldüğü üzere noktasal aydınlatma sağlayan lazer ışıklar, eğlenceli ışık gösterilerinde sıklıkla kullanılır.

Sis makinesi, görsel etkisi yüksek olan özel etkili ışık aygıtlarındandır. Doğrudan ışık yaymamakla birlikte ışıkla birlikte kullanımda özel bir etki yaratır. İçlerinde bulunan özel sıvıların ısıtılması ve buhar ya da duman şekline bürünüp makineden belli hızda çıkmasıyla çalışır. Kullanım yeri ve şekline göre yoğun ve aromalı olarak tercih edilebilir. Çıkan dumanın yoğunluğu, sıvının türüyle alakalıdır. Görsel 3.28'de görüldüğü gibi zeminde kalan ve bulut görünümü yaratan kuru buz ile çalışan sis makineleri de vardır. Zemine yerleştirilen lambalar ile özel bir etki yaratılır. Sahne gösterileri ve eğlence mekânlarında çokça kullanılan sis makineleri disko topu gibi noktasal ışık yayan lambalarla birlikte kullanıldığında daha etkileyici olur. Köpük makinaları da doğrudan ışık yaymayan fakat ışıkla birlikte kullanıldığında özel bir etki uyandıran aygıtlardandır.

Görsel 3.27: Lazer ışık yayan lamba kullanılan bir etkinlik

Görsel 3.28: Kuru buz ile çalışan sis makinesi

Işık sisteminin kullanılacağı bir aktivitede ihtiyacı belirlemek birincil önemdedir. İhtiyaç belirlendikten sonra temin edilecek lamba ve özellikler ortaya çıkar. “Noktasal, yayıncı ya da yoksa özel etki yaratan ışıklardan hangisine ihtiyaç vardır, ışığın kurulacağı alan ile aydınlatacağı yer arasındaki mesafe ve açı nasıldır?” gibi sorular ihtiyaç duyulan lambayı ortaya koyar ve ona göre lamba temin edilip kurulum yapılır.

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Işık Yönetim Aygıtı: Genellikle bir masa üzerine yerleştirildiği için **ışık masası** ya da ses yönetim sistemine şekil ve işlev olarak benzerliğinden dolayı da **ışık mikseri** olarak adlandırılabilen ışık yönetim aygıtları Görsel 3.29’da görüldüğü gibidir. Sahne ya da alanı aydınlatmak için kullanılacak lamba ya da özel düzeneklerin çoğu, ışık yönetim aygıtına bağlanır ve buradan yönetilir. Işıkların açılıp kapanması, renk ve yoğunluk ayarları gibi, lambaların ayarlanabilir çoğu özellikleri bu aygıttan yönetilir.

Manuel ve bilgisayarlı olmak üzere iki çeşidi olan bu aygıtların manuel olanlarının üzerinde de Görsel 3.29’da görüldüğü gibi küçük ekranlar bulunabilir. Bilgisayarlı olan aygıtlar günümüzde çok yaygındır ve özellikle profesyonel ekipler tarafından tercih edilir. Tüm ayarlamaların tek bir noktadan yönetilebileceği bu sistemler, fiziki olarak da kullanıcıya kolaylık sağlar. Görsel 3.30’da görüldüğü gibi bilgisayarlı yönetim aygıtları; ses, ışık ve diğer görüntülerin birlikte yönetilmesine de olanak tanır.

Lamba ya da diğer ışık sistemi aygıtlarının her biri farklı özelliğe sahiptir ve sistemin tüm ayarları ışık yönetim aygıtı tarafından yapılamayabilir. Işık veren aygıtların üzerinde farklı ayarlar bulunabilir ve bu ayarlar etkinlik başlamadan önce yapılmalıdır. Lambaların açıları etkinlik öncesinde belirlenip ona göre düzenlenir. Lambaların çoğunun hangi bölgeyi nasıl aydınlatacağı önceden belirlenir ve etkinlik zamanı bunlar sadece açılıp kapatılır.

Görsel 3.29: Manuel ışık yönetim aygıtı

Görsel 3.30: Bilgisayarlı ışık yönetim aygıtı

Sahne etkinlikleri genellikle farklı bölümlerden oluşur. Her bölümde ihtiyaç duyulan ışık farklıdır ve bu ışıkları hızlıca ayarlayıp açmak zor olabilir. Bu nedenle ışık yönetim aygıtlarında kayıt sistemi bulunur. Hangi lambanın hangi ışığı, hangi düzeyde vereceği ayarlanır ve kaydedilir. İhtiyaç duyulduğu zaman da tek bir tuşa basılarak bu kayıt etkinleştirilir.

Sistemdeki tüm lamba veya aygıtların yönetimi tek bir yerden yapılamayabilir. Sistemin kurulduğu alanın fiziki şartları ya da özel olarak yönetilmesi gereken aygıtlar farklı noktalarda konumlandırılabilir. Takip ışığı lambası, bunlara örnek olarak verilebilir. Bu lamba, manuel olarak yönetilir ve başında işi sadece bu aygıtı yönetmek olan bir kişi bulunur.

Işık yönetim ekibi genelde tek bir kişiden oluşmaz. Etkinliğin türüne göre, yönetilen ışık aygıtı sayısı yüze ulaşabilir ve bu aygıtlar farklı konumlardan yönetilecek şekilde bir düzende kurulmuş olabilir. Çeşitli öğelerin yönetilmesine dayandığı için genellikle bir ekip çalışması gerektirir.

Işık Konumlandırma Araç Gereci: Lamba ve özel etkili ışık aygıtları, kullanılacağı yere göre farklı şekilde konumlandırılır. Yayacakları ışığı doğrudan etkileyen konumlandırma işi, etkinliğin çeşidine göre farklılık gösterir.

Tiyatro sahneleri ile çok amaçlı salonlarda sahneyi karşıdan görebilecek bir açıda tavan ya da balkon bölümüne monte edilen sabit metal askı düzenekleri bulunur. Lamba ve diğer aygıtların sahneyi karşıdan göreceği şekilde konumlandırıldığı bu düzeneklerin yanı sıra Görsel 3.31’de görüldüğü gibi sahnenin üstüne çeşitli açılarda yerleştirilebilecek şekilde düzenekler de hazırlanabilir.

Sabit olan bu düzeneklerin yanı sıra taşınabilir araçlar da vardır. Üçayak (tripod) bunlardan biridir. Görsel 3.32’de görüldüğü üzere lambaların istenen açıda konumlandırılabilmesine olanak tanır. Bazı lambaların kendi ayakları bulunur veya doğrudan yere konumlandırılır. Sahne sanatlarında ışık ihtiyacı değişiklik göstereceğinden her etkinlik için özel bir plan ve konumlandırma yapılabilir.

Görsel 3.33’te görüldüğü gibi açık alana kurulan sahnelerde hoparlör ve lambaların konumlandırılması için özel düzenekler kullanılır. **Kafes sistem (truss)** olarak adlandırılan bu sistem, bir ağırlığı taşımak üzere çubuk metallerin birleştirilerek kurulmasıyla oluşan yapıdır. Çeşitli makara veya motor sistemleri ile kaldırılabilen üst bölüm, başlangıçta aşağıda yer alır ve tüm aygıtlar monte edilip ayarlandıktan sonra kaldırılıp düzeneğe son hâli verilir. İstenen tüm alanlara sahne, ses ve ışık sistemi bu sistemle kurulabilir.

Işık kulesi de başka bir ışık konumlandırma aracıdır. Stadyum ya da sokak aydınlatmalarında olduğu gibi sabit olanları ve Görsel 3.34’teki gibi taşınabilir olanları da bulunur. Kullanılacağı alana göre sabit ya da taşınabilir olarak kurulan ışık kulelerinin taşınabilir olanları, açık alanlardaki etkinliklerde işlevsel bir aydınlatma aracıdır. Başka bir taşıt tarafından çekilen, motorsuz taşıt şeklindedir ve üzerine çeşitli ebat ve işlevde ışıklar yerleştirilebilir. Farklı yüksekliklere ayarlanabilen kule düzeneği bulunur. Taşıtın içinde de ışık sisteminin enerjisini üreten üreteç (jeneratör) bulunur. Bu jeneratörler genellikle benzin ya da mazot ile çalışır.

Görsel 3.31: Sahne tavanına yerleştirilmiş çeşitli lambalar

Görsel 3.32: Üçayak üstünde duran lampa

Görsel 3.33: Kafes sistem ile açık alana kurulan sahne

Görsel 3.34: Taşınabilir ışık kulesi

SIRA SİZDE

“3.1.2 Işık Sistemi Araç Gereci” konusundan bir soru hazırlayıp sorunun cevabını kâğıdın arkasına yazınız. Hazırlanan kâğıtları sınıfça katlayıp bir poşet ya da masanın üzerine koyunuz. Gönüllü bir animatör belirleyip kâğıtları sırayla sınıfa okuyunuz. Doğru cevap veren kişilere birer puan veriniz. Tüm sorular bittiğinde en çok doğru cevap verenin elini kaldırarak onu kazanan ilan edip sınıfa alkışlatınız. Katılımlarından dolayı herkese teşekkür edip çalışmayı sonlandırınız.

NASIL OKUNUR?

Tripod: (Tiripod)
Truss: (Tıras)

3.3. UYGULAMA: IŞIK SİSTEMİ ARAÇ GEREİNİ TANIMLAYABİLME

Amaç: Işık sistemi araç gerecinin adını ve işlevini belirleyebilmek.

Yer: Eğitim binasında ışık sistemi bulunan yerler

Süre: 40 dakika

Araç Gereç: Işık sistemi

İşlem Basamakları:

1. Yetkililerden izin alıp onların eşliğinde animasyon hizmetleri iş birliği ile bulunduğunuz binadaki ışık sistemi araç gerecinin tespit ediniz.
2. Bu araç gerecin hangi sınıfa (lamba, özel etkili ışık aygıtları, ışık yönetim aygıtı vb.) girdiğini tespit ediniz.
3. Bu araç gerecin hangi sırayı izleyerek çalıştığını yetkililerden öğreniniz.
4. Işık sistemi araç gerecinin elektrik bağlantıları hakkında bilgi alınız.
5. Bu bilgiler ışığında ışık sistemi araç gerecine yönelik sınıfça bir rapor oluşturunuz. Raporunda araç gerecin adı, bulunduğu yer, işlevi, bağlantıları, süreçte yer aldığı sıra vb. bilgilerin yer almasını sağlayınız. Raporunda herkesin katkısının bulunmasını sağlayınız.
6. Raporu sınıfa gönüllü bir sözcü ile okuyup uygulamayı sonlandırınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen denetleme listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

Denetleme Listesi

Ölçütlerin karşısında bulunan Evet “E” ve Hayır “H” seçeneklerinden uygun olanlarının hizasındaki kutucuğu işaretleyiniz.			
SIRA	ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
1	Uygulama süresince iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.		
2	Çalışma alanını ve araç gerecini hazırladı.		
3	İş birliği içinde işlem basamaklarını tamamladı.		
4	Zamanı verimli ve etkili kullandı.		
5	Uygulama sonrası çalışma alanını eski hâline getirdi.		
“H” olarak işaretlenenlere dair “Farklı ne yapılırdı daha iyi olurdu?” sorusunu sorunuz ve arkadaşlarınızla bu soruya yanıtlar arayınız.			

14. HAFTA

HAFTANIN
ETKİNLİĞİ

Bulduğunuz sınıftaki ses ve ışık sistemini (tavan lambası, duyuru hoparlörü, acil durum lambası, akıllı tahtanın ışığı vb.) Tablo 3.3'deki özelliklere göre değerlendiriniz. Tabloda örnek bir değerlendirme yer almaktadır. Her özelliğe puan verip verilen puanın nedenine yönelik açıklama yazınız. Aranızdan bir gönüllü seçip, tabloyu tahtada yazıp tüm ışık sistemi için sınıfın verdiği puanları yazıp toplayınız. Her ışık sisteminin özelliklerine yönelik görüşleri aldıktan sonra etkinliği sonlandırınız.

Tablo 3.3: Etkinlik Tablosu

Işık Sisteminin Adı	Özellik	Puanı (3 İyi, 2 Orta, 1 Kötü)	Açıklaması
Akıllı tahta	Amaca uygunluk	2	Pencere ya da oda lambası ile birlikte kullanıldığında kenarda ya da arkada oturanlar ekranı göremiyor çünkü ekranda yansıma oluyor.
	Kullanışlılık		
	Dayanıklılık		
	Taşınabilirlik		

3.2. SES VE IŞIK SİSTEMLERİNİN ÖZELLİKLERİ

Ses ve ışık sistemini oluşturan tüm araç gereç bazı özellikler taşımalıdır. Bu özellikler ile araç gereç, işlevsel hâle gelip istenen amacı gerçekleştirmeye katkı sunabilir. Çok çeşitli araç gereçten oluşan ses ve ışık sistemleri için bazı temel özellikler listelenebilir. Bunlar; amaca uygunluk, kullanışlılık, dayanıklılık ve taşınabilirliktir.

Amaca Uygunluk: Sistemler, belli amaçları gerçekleştirmek için bir araya getirilmiş çeşitli öğelerden oluşur. Ses ve ışık sistemlerini oluştururken de amaca uygunluk dikkate alınması gereken bir husustur. Amaç, açık alanda yapılacak bir konserse kullanılacak araç gerecin taşınması gereken özellikler değişebilir.

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Sesi genişçe bir alana yayabilecek araç gereç, amaca uygun olarak belirlenir. Aynı şekilde stadyum (Görsel 3.35) gibi bir alanın aydınlatılması için de bu amacı yerine getirecek özelliğe sahip araç gereç kullanılır.

Görsel 3.35: Stadyum aydınlatma sistemi

Sistemlerde kullanılan araç gerecin amaca uygun olmaması, ışık veren ancak parlaklığı nedeniyle herkesi göremez hâle getirebilecek bir takip ışığı lambasının sahne lambası olarak kullanılması örnek verilebilir. Araç gerecin amaca uygun olarak seçilmesi, doğru yer ve zamanda kullanılması gerekir.

Sahnede kullanılan ışık sistemi sadece alanın aydınlatılmasını değil aynı zamanda vurgulanmak istenen kişi, bölge ve duygunun ortaya çıkarılmasını da sağlar. Sadece ışık kullanılarak da seyircinin ilgisi yönlendirilebilir. Zaman ve yer kavramını ortaya çıkarmak için de ışık kullanılır. Sabah, akşam, gece, bir oda ya da sokak... Zaman ve yer anlatıma ihtiyaç duyulmadan seyircilere ışıkla aktarılabilir.

Sahne sanatlarında, seyirci üzerinde çeşitli duygular uyandırılmak istenir. Uygun araç gerecin kullanımı bu duyguları ortaya çıkarabilir. Zafer, eğlence, kutlama gibi pozitif duyguların anlatılmak istendiği sahnelerde (Görsel 3.36) canlı ve parlak ışık kullanımı ile anlatım desteklenebilir. Farklı konumlara yerleştirilmiş hoparlörlerden düşük seste gelen ve giderek artan anlamsız kelimeler, kâbus gören birinin zihninin içini yansıtmakta kullanılabilir.

Görsel 3.36: Ses ve ışık ile sahnede zaferin anlatıldığı bir an

SIRA SİZDE	<p>Tablo 3.4'teki bilgilerden yola çıkarak sahne gösterilerinde ışığın ilgili anlamı verecek şekilde nasıl kullanılabileceğini bir kâğıda yazınız (Örnekten faydalanabilirsiniz.). Farklı renkten iki ışık ve ortaya çıkacak anlamı yazmanız yeterlidir. Yazma işlemi bittikten sonra sırayla söz alıp yazdıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız. Gönüllü olanların görüşlerini paylaşmasıyla etkinliği sonlandırınız.</p> <p>Not: Unutmayınız ki renklerin bu anlamları kişiden kişiye değişebilir ve verilmek istenen anlam ile anlaşılın farklılık gösterebilir. Aynı sahnede farklı renkte ışık kullanımının kişiler üzerindeki etkisini siz de gözlemleyebilirsiniz.</p> <p>Örnek 1: İş görüşmesine giden kişinin umudunu temsilen genel ışığın yeşil bir tonda kullanılması</p> <p>Örnek 2: Bir çocuk oyununda limon kılığındaki kişinin fonunu yeşil olarak ayarlayıp ekşi, sulu anlamı vermesi</p>
-------------------	--

Tablo 3.4: Işıklandırmada Renklerin Anlamı

Mor	Mavi	Yeşil	Kahverengi	Gri	Siyah
Gerilim, isteksizlik, pişmanlık, sinir, heyecan, modern	Kararlılık, ciddiyet, emir, sonuç, inançlılık	Umut, hoşnutluk, saygınlık, çevre, kutsal	Maddesel, durgunluk, güçlü	Gölge, yengi, soğukluk / sakinlik	Sükûnet, yas, korku, karanlık
Özgürleştirme, kibirlilik, yapay, nesnel olmayan, yüksek istekler, orijinallik	Mesafe, sessizlik, sonsuzluk, filozofik, soğuk, su	Doğallık, canlılık, heyecan, barış, nemlilik	Rahat, saklı	Dönem / yaş, sadelik, uyum	Son, boşluk, ölüm, sihir, zariflik, alçak gönüllülük
Savurganlık / saçmalık	Yaşlı, soğuk, nem, dışsal/harici	Ağır (koku, tat), taze, ekşi, acı, gıda	Gevrek, aromatik/hoş kokulu	Yansızlık	
Üzgün	Yumuşak	Yumuşak (mat yeşil), tiz/keskin (parlak yeşil)	Koyu, ikincil	Müzikte "es"	Tutukluluk / kapalılık, köşeli, sert
Ağır-tatlı	Kokulu (genelde kötü koku)	Ekşi-sulu	Küf kokulu, bayat, kakao, çikolata, kızartma	Küflü, küllü	Haşlanmış, yenilmesi uygun olmayan kötü
Dindarlık, pişmanlık, inanç, hayal gücü	Aşırı istek, ahenk, anlık, arkadaş canlısı	Umut, gevşeme, güven, hoşgörü, yaşam, gizlilik, aşk	Tembellik, aşırılık, tutarlık, maddesel	Dalgınlık, dakiklik, duyarlılık, soğukkanlılık, alçak gönüllülük	Sihir, yas, egoizm, güç, baskı, dert/sıkıntı
Kasvetli, kuşku-lu, mutsuz	Güvenli, barışçıl, mesafeli/uzak, geniş	Yatıştırıcı, beklenmedik pasif, barışçıl, geliştirici, rahatlatıcı	Maddesel	Sıkıcı	Beyazla yüksek karşıtlık
Çürük-tatlı, hoş kokulu	Serin, ıslak, yumuşak, güçlü, geniş	Sulu, nemli, ekşi, zehirli, genç, doymun	Çikolata, kekler ve hamur işi	Belirsiz/yansız (neutral)	Zengin kontrast

Kaynak: Gardner, O.M. (2010). Sahne Performanslarında Işığın Rolü ve Önemi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Kullanışlılık: Ses ve ışık sistemini oluşturan her araç gereç, kolay kullanılabilir olmayabilir. Sistemin karmaşık ya da basit olması kullanımı doğrudan etkiler. Ses sistemlerinden örnek vermek gerekirse eskiden ses sistemlerini kurmak ve çalışır hâle getirmek üst düzey bilgi ve beceri gerektirirken şimdi bütünleşik bir yapıda olan, sistemin tüm öğelerini barındıran ve şarjla çalışan aktif hoparlörler basitçe kullanılabilir.

Işık sistemleri içinde, çeşitli renkte ampul barındıran, merceği hareket ettirilerek odağı ayarlanabilen çeşitli lambalar bulunur. Bu lambalar, ışık yönetim aygıtlarından ayarlanarak istenen ışık ayarlanabilir; farklı açılara yönlendirilebilir. Fiziksel açıdan kolay bir kullanım sunan bu araç gereci yönetmek için yönetim aygıtlarının kullanımına hâkim olmak gerekir.

Dayanıklılık: Uzun süre kullanılabilme, farklı koşullarda işlevini yerine getirebilme ve ısı, toz, nem, su gibi değişkenlere karşı hassas olmamak **dayanıklılık** olarak adlandırılabilir. Ses ve ışık sisteminde yer alan araç gerecin kolay bozulmaması özellikle canlı gösterilerde çok önemlidir. Sahne sanatları canlı olarak gerçekleştirildiği için gösteri anında bozulan araç gereç işleri zora sokabilir.

Araç gerecin bozulmasında dayanıklılık önemli bir etkenken doğru kullanım da önemlidir. Uygun şekilde olmayan kullanım sonucu araç gereç, işlevini yerine getirmeyebilir ancak dayanıklı aygıtlar, yanlış kullanım sonucu bozulmayacak şekilde de üretilebilir. Bazı lambalar hızlıca açılıp kapatıldığında ya da hoparlöre yüksek ses verildiğinde bu araç gereç çabucak bozulabilir ancak bu şekildeki kullanımlarda bozulmayacak şekilde kendine özel düzeneği olan ses ve ışık araç gereci de bulunabilir. Bunlar dayanıklıdır.

Araç gerecin pahalı olması, onun dayanıklı olacağı anlamına gelmez ancak özel olarak dayanıklı olması için üretilen ses ve ışık sistemi araç gereci pahalı olabilir. Uzun süre farklı koşullarda kullanım sağlayan bu araç gereç, pahalı da olsa uzun süreli kullanım sonucu ekonomik olarak değerlendirilebilir. Görsel 3.37’de olduğu gibi dış alanda kullanım için üretilmiş, dayanıklı hoparlör dayanıklı olmak için ses kalitesinden ödün vermiş olabilir. Bu hoparlör sesi anlaşılır bir şekilde iletir ancak konser gibi etkinliklerde kullanılmaz çünkü özelliği ona uygun değildir.

Görsel 3.37: Dış alan kullanımı için üretilmiş hoparlör

Taşınabilirlik: Sahneler, sabit ya da geçici olarak kurulabilir. Ses ve ışık sistemleri de sabit sahnelerde sürekli aynı konumda bulunacak şekilde kurulabilir ancak geçici olarak kurulan sahnelerde ya da film ve dizi çekimindeki dış mekânlarda da ses ve ışık sistemi kullanılır (Görsel 3.38). Kolay taşınabilen, nem, toz, ısı gibi değişkenlere karşı dayanıklı araç gereç kullanımı buralarda tercih edilir. Örneğin fresnel merceğe sahip, odağı ayarlanabilen ve kolay taşınabilen, dayanıklı lambalar birçok yerde tercih edilir.

Görsel 3.38: Film çekiminde kullanılan taşınabilir lamba

Ses sistemleri içinde günümüzde okul, animasyon hizmetleri ve çeşitli kurumlarca yapılan tören ya da etkinliklerde kullanılan aktif hoparlörler öne çıkar. Ses sistemi araç gerecinin tümünü üzerinde bulunduran bu hoparlörler, taşınıp istenen yere götürülebilir. Ortaya çıkardığı sesin gücü ve kalitesi açısından geride kalsa da genel kullanımda kolaylık sağlar ve sıklıkla tercih edilir.

Ses ve Işık Sistemi Araç Gereci Kullanılırken Dikkat Edilmesi Gerekenler: Bu araç gerecin özelliklerinden biri de hassaslık ve elektrikli olmadır. Bu iki özellikten dolayı kullanım esnasında bazı noktalar dikkate alınmalıdır. İş sağlığı ve güvenliği (İSG) tedbirleri olarak da adlandırılabilir bu noktalar şu şekilde sıralanabilir:

- Araç gerecin montajı yetkililerce yapılmalıdır.
- Araç gerecin üzerinde kullanım kılavuzu, iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri vb. önemli bilgilerin olup olmadığı kontrol edilmelidir. Kullanım öncesi bu bilgilerin araç gereç üzerinde yer alması sağlanmalıdır.
- Ölüm riski içerdiğinden elektrikle çalışan araç gereç kullanım bilgisine sahip ve yetkilendirilmiş kişiler tarafından kullanılmalıdır. Yetkilendirme yönergesi araç gereç sorumlularınca hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Elektronik araç gereç uygun voltajda ve topraklı hatta çalıştırılmalıdır. Elektrik hattının topraklı olup olmadığının kontrolü sağlanmalıdır.
- Birlikte çalışan aygıtların kullanımına dair yönerge dikkate alınmalıdır. Özellikle ses sistemlerinde birbirine bağlı olarak çalışan aygıtların açılma ve kapanması bir sıraya göre olmaktadır. İşlem sırasına uyulmalıdır.
- Nem oranı yüksek alanda uzun süre bulunma, sıvı teması, güneş ışığı altında kalma ya da ısı kaynağına yakın olma araç gerecin bozulmasına neden olabilir. Bu ve benzeri durumlara karşı kullanım öncesi ve anında önlemler alınmalıdır.
- Kullanım anında insanlara ve çevreye zarar verilmemelidir. Yüksek ses, lazer ışığın gözle teması, çok parlak ışığın göze tutulması vb. konulara dikkat edilmelidir.
- Çalışması gereken şekilde çalışmayan araç gereç kullanılmamalıdır. Bu şekilde kullanım arızanın büyümesine ve diğer aygıtların zarar görmesine neden olabilir. Bunlar servise gidecek aygıt olarak ayrılmalıdır.
- Kullanım anında havalandırma deliklerinin açık olması sağlanmalıdır.
- Kullanım sonrası araç gereç elektriğe bağlı bırakılmamalıdır.

3.3. SES VE IŞIK SİSTEMLERİNİN KULLANIM ALANLARI

Ses ve ışık sistemleri ile yaşamın her alanında karşılaşılabilir. Ev, sokak aydınlatması, buzdolabı ışığı, araba farı, kornası, cami hoparlörü, telefon sesi... Yazmakla bitirilemeyecek kadar fazla yerde kullanılan ses ve ışık sistemleri, sahne üzerinde gerçekleşen etkinlik ve eğlence sektöründe yoğun bir şekilde kullanılır. Animasyon hizmetleri de gerek sahne gösterileri gerekse de eğlenceli aktiviteleri barındırdığından ses ve ışık sistemlerinin kullanıldığı önemli bir alandır.

3.3.1. Animasyon Hizmetlerinde Ses ve Işık Sistemi Kullanımı

Animasyon hizmetlerinde otel, fuar, festival gibi çeşitli alan ya da organizasyonlarda bulunan insanların hoşça vakit geçirmeleri için aktiviteler düzenlenir. Bu aktivitelerin bir kısmında katılımcı olan insanlar, özellikle sahne aktivitelerinde seyirci konumundadır. Görsel ve işitsel etkisi yüksek olan sahne aktivitelerinde bu etkiyi sağlamak için ses ve ışık sistemlerine ihtiyaç duyulur. Görsel ve işitsel yönden zenginleştirilmiş ve iyi yönetilen bir aktivite, katılımcıların keyifli anılar biriktirmesine katkıda bulunur.

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Sahne üzerinde düzenlenen animasyon aktiviteleri haricinde de duyuru, müzik yayını, aktivite sunum ve yönetimi, görsel ve işitsel etki için ses ve ışık sistemlerine ihtiyaç duyulur. Açık alanda gerçekleştirilen animasyon aktiviteleri ile kapalı ya da yarı açık diskolar (Görsel 3.39), bu sistemlerin en yoğun kullanıldığı alanlardır. Ses ve ışık sistemleri, animasyon hizmetinin verildiği alana göre farklılık gösterebilir. Animasyon hizmetindeki bu alanlar; konaklama işletmeleri, kültür, sanat ve spor organizasyonları ile özel organizasyonlardır.

Görsel 3.39: Disko

Konaklama İşletmelerinde Ses ve Işık Sistemi Kullanımı: Konaklama işletmelerinde sürekli ve uzun süreli olarak animasyon hizmeti sunulur. Bu nedenle bu hizmetin en çok verildiği yerlerin başında konaklama işletmeleri gelir. Özellikle dinlenme ve eğlenme amacıyla seyahat eden, ortalama bir hafta on gün süre konaklayan turistlerin keyifli ve hoşça zaman geçirmeleri için çoğu işletmede animasyon hizmeti verilir.

Konaklama işletmelerinde ana havuz çevresindeki misafirler için müzik yayını yapılır. Buradaki misafirlere animasyon aktivitelerine yönelik duyurular yapılabilir. Günün programı, sıradaki aktivite, iyi dilek mesajları vb. duyurular bu alana kurulan ses sistemi ile yapılır. Animasyon ekibince ana havuz çevresi dışındaki bir alana genel duyuru ve müzik yayını için genellikle bir sistem kurulmaz çünkü ana havuz, aynı zamanda bir aktivite alanıdır (Görsel 3.40). Sabah su jimnastiği, öğle havuz oyunu, öğleden sonra su topu gibi aktiviteler ana havuz içi ve çevresinde yapılır.

Görsel 3.40: Havuzda yapılan bir aktivite

Konaklama işletmesinin çeşitli alanlarında düzenlenen aktivitelerde sunum ve müzik yayını yapmak gibi amaçlarla ses sistemi kullanılır. Bu aktivite alanları çeşitlilik gösterir. Çocuk kulübünün kapalı ya da yarı açık alanları, sahil, çimenlik alanlar ya da restoranların yarı açık alanları animasyon aktiviteleri için kullanılabilir. Sahilde gece düzenlenen eğlenceler geniş katılımlı olduğu için ses sistemi mutlaka kullanılır. Katılımın sayıca az olduğu aktivitelerde ses sistemi kullanılmayabilir ancak müziğin eşlik ettiği aktiviteler misafir memnuniyetini artırmada önemli olabilir.

Konaklama işletmelerinde ses sistemine en çok ihtiyaç duyulan yer, basamaklı tiyatro olarak adlandırılan açık hava tiyatroları yani amfityatrolardır. Basamaklı oturma düzeni ve sahnenin bulunduğu bu yapılarda sesi kalabalıklara ulaştırmak için ses sistemleri kullanılır. Amaç, sadece sesi ulaştırmak değil etkili bir yayını yaparak misafirlerin memnuniyetini de artırmaktır. Burada düzenlenen aktiviteler, sahne aktiviteleri olarak adlandırılır ve ses sisteminin en yoğun kullanıldığı yerlerin başında gelir.

Ses sisteminin sahne, açık alan aktiviteleri, duyuru ve müzik yayını dışında en çok kullanıldığı alan diskolardır. Dans edilen, yüksek seste müzik yayını yapılan diskolarda sesin kişiler üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak için güçlü ve çeşitli özellikte ses sistemi araç gereci kullanılır. Özellikle sahne aktiviteleri sonrası işletmedeki tek eğlence alanı olan diskolarda ışık sistemi de yoğun olarak kullanılır. Çoğunlukla noktasal aydınlatma ve özel etkili ışık aygıtları kullanılır. İnsanların müziğin ritmine uyarak eğlenmesinde ses ve ışığın kullanımı önemlidir.

Işık sistemi gün içinde açık alanda düzenlenen animasyon aktivitelerinde kullanılmaz. Kapalı alanlarda ise ihtiyaç duyulabilir. Sahne aktiviteleri, ışık sistemlerinin en sık kullanıldığı yerlerin başında gelir. Sahne ve animatörleri görünür kılmak, aktivite içeriğine uygun duyguları uyandırmak vb. amaçlar için noktasal ya da yayınlık ışık yayan lambalar kullanılır. Özel bir etki yaratmak için de sis makinesi, robot lamba gibi araçlar kullanılabilir.

Sahilde düzenlenen gece eğlencelerinde de alanı aydınlatmak ve özel etki yaratmak için çeşitli ışık sistemleri kullanılır. Genellikle taşınabilir olan bu sistemlerde, yayınlık ışık yayan lambalar dışında gökyüzü tarayıcısı ve köpük makinesi gibi özel etkili ışık aygıtları kullanılabilir.

Konaklama işletmesi içinde animasyon aktivitesi düzenlenen alanlar, animasyon aktivitelerine ayrılmış özel alanlar olabileceği gibi konaklama işletmesinin ortak bir alanı da olabilir. Kullanılacak ses sistemi, bu nedenle taşınabilir ya da sabit olabilir. Gün içinde sadece bir saat kadar kullanılacak bir alana sabit bir ses ve ışık sistemi kurulmayabilir. İşletme politikasına göre bu durum değişiklik gösterir.

Sahne aktivitelerinde sıklıkla kullanılan sistemler, diğer sahne sanatlarından farklı olmamakla birlikte animasyon sahne aktivitelerinde kullanılan ses ve ışık sistemleri daha temel seviyede işleve sahiptir. Yayınlık ve noktasal aydınlatma, özel etkili ışık aygıtları, sesi tüm seyircilere ulaştırmayı sağlayan ses sistemi yeterli olmaktadır. Sahnede gerçekleşen konser, tiyatro vb. etkinliklerde ise çok özel aygıtlar ve donanımlı kişilere ihtiyaç duyulur. Ses yönetmeni (tonmayster) olarak adlandırılan kişiler, sese yönelik tüm ayrıntılara sahiptir ve özellikle konserlerde onlara ihtiyaç duyulur. Bu durum, ses yönetmenlerinin animasyon sahne aktivitelerinde bulunmaması gerektiği anlamına gelmez. Ortaya konan işin kalitesi, işinin ehli kişilerin varlığı ile olur ancak animasyon aktivitelerinde sesin düzgün bir şekilde ulaştırılması yeterli görülmektedir.

Kültür, Sanat ve Spor Organizasyonlarında Ses ve Işık Sistemi Kullanımı: Bu organizasyonlar çok çeşitlidir. Kişisel resim sergisi (Görsel 3.41), yerel bir festival, ulusal fotoğraf yarışması, uluslararası bir fuar (Görsel 3.42), liselerarası basketbol maçı ya da dünya kupası maçları... Tüm bu organizasyonlar; kültür, sanat ve spor organizasyonu olarak anılabilir.

Bu organizasyonlarda sahne aktiviteleri önemli bir yer kaplar. O nedenle sahnede kullanılan ses ve ışık sistemlerine yer verilir. Sabit olan sahnelerde bu sistemler uzun süreli kullanım için konumlandırılabilirken geçici kurulacak sahnelerde taşınabilir ve farklı hava koşullarına dayanıklı araç gereç tercih edilir. Özellikle açık alana kurulacak sahnelerde rüzgâr, su, toz, nem ve ısıya karşı dayanıklı araç gereç kullanılmalıdır.

Görsel 3.41: Resim sergisi

Görsel 3.42: Fuar alanı

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Sahne aktiviteleri içinde kültür organizasyonu olarak konserler öne çıkabilir. Konserler sabit sahnelerde yapılabileceği gibi genellikle meydanlara kurulan geçici sahnelerde yapılır. Konserlerde sesin kaliteli bir şekilde tüm dinleyicilere ulaştırılması uzmanlık gerektiren bir iştir. Özellikle koşulları sürekli değişen açık hava konserlerinde uzman ses yönetmenlerine ihtiyaç duyulur. Elbette kullanılacak ses ve ışık sistemi de dayanıklı, kullanışlı ve amaca uygun olmalıdır.

Sahne aktiviteleri haricinde çocuk ve yetişkinlere yönelik oyun, yarışma ve sportif aktivitelere yer verilebilir. Farklı alanların kullanılabilmesi bu aktivitelere taşınabilir ses sistemleri kullanılabilir. Açık alanlarda, genellikle gündüz düzenlenen bu aktivitelere ışık sistemine ihtiyaç duyulmazken kapalı alanlardaki aktivitelere ışık sistemleri kullanılabilir.

Festival ve çeşitli kutlamalara yönelik organizasyonlardaki belirli alanlarda, özellikle akşam çeşitli eğlenceler düzenlenebilir. Açık hava diskosu olarak adlandırılacak bu eğlencelerde kapsamlı ses ve ışık sistemlerine ihtiyaç duyulabilir. Özellikle özel etkili ışık aygıtları kişilerde coşku uyandırmak için kullanılabilir.

Beyzbol, basketbol ve futbol gibi spor organizasyonlarında saha üzerine kurulacak sahne ya da zeminin doğrudan sahne olarak kullanılması ile çeşitli gösteriler düzenlenebilir (Görsel 3.43). Seyircilerin ilgisini bu alana yönlendirmek için noktasal ışık yayan lambalar ve çeşitli ses sistemleri kullanılabilir. Spor maçlarında amigolar da özel ses sistemlerini kullanarak saha üzeri ya da tribünde seyircileri coşturmaya yönelik konuşma ve eylemlerle bulunabilmektedir.

Olimpiyat ve Dünya Kupası gibi çok büyük organizasyonların açılışında ortaya konan görsel ve işitsel gösteri inanılmaz boyutlara ulaşabilir. Seyredenler üzerinde unutulmaz bir etki bırakmak için çok özel ve daha önce kullanılmamış tasarımlara yer verilebilir. Yılbaşı kutlamaları (Görsel 3.44) ile birlikte en etkili gösteriler içinde bu spor organizasyonlarının açılışı sayılabilir. Bu açılışları tasarlamak ve yönetmek profesyonel bir ekibin işidir.

Görsel 3.43: Stadyumda saha üzerine kurulan sahne ve konser

Görsel 3.44: Havai fişek ile yılbaşı kutlaması

Özel Organizasyonlarda Ses ve Işık Sistemi Kullanımı: Düğün, doğum günü kutlaması, açılış, özel eğlence organizasyonları gibi organizasyonlarda çok çeşitli animasyon hizmeti verilebilir. Genellikle sahne içermeyen bu organizasyonlarda belirli alanlara kurulan animasyon masaları ve sınırlandırılmış aktivite alanları ile hizmet verilebilir.

Taşınabilir ses sistemlerinin sıkça kullanıldığı bu organizasyonlarda amaca uygun olacak şekilde çeşitli ses ve ışık sistemleri kullanılabilir. Bu sistemler, organizasyonun içeriğine göre çok değişiklik gösterebilir. Evlenme teklifi için tüm bina yüzeyine yansıtılan bir ışık sistemine ihtiyaç duyulabileceği gibi kaydedilmiş bir videonun görüntülendiği yansıtım aygıtlarına da ihtiyaç duyulabilir.

Açılış ve doğum günü kutlamalarında organizasyon alanı görsel etki yaratacak şekilde süslenir. Bu süslemede çeşitli lambalardan da yararlanılabilir. Müzik yayınının yapıldığı bu organizasyonlarda özel etkili ışık aygıtları ile eğlencenin seviyesi artırılabilir.

3.4. UYGULAMA: BASİT SES VE IŞIK SİSTEMİ İLE SAHNE AKTİVİTESİ YAPMA

Amaç: Basit ses ve ışık sistemi kullanarak doğaçlamaya dayalı bir sahne aktivitesi uygulamak.

Yer: Sınıf

Süre: 40 dakika

Araç Gereç: Siyah karton, makas, yapıştırıcı, fener (5 tane), çeşitli renkte saydam plastikler, kalem, kâğıt.

İşlem Basamakları:

1. Sınıfta siyah kartonlarla camları kaplayınız. Amacımız lamba söndüğünde odanın kapkaranlık olmasını sağlamak.
2. Aranızdan bir kişiyi sayışmacayla animatör bir kişiyi de yardımcı olarak belirleyiniz.
3. Işık sisteminden sorumlu 5 kişi belirleyiniz. İstediginizde açılacak şekilde saydam plastiği fenere tutturarak ışık sistemini yönetmeye hazır duruma geliniz.
4. Animatör ve yardımcısı olarak ses sistemini kullanıma hazır duruma getiriniz. Aktivite öncesi, başlangıcı, süreci ve bitişinde çalınacak müzikleri belirleyiniz.
5. Sahne ve seyirci alanlarını belirleyip bunları hazır duruma getiriniz.
6. Genel, renkli noktasal aydınlatma, takip ışığı gibi işlevleri olacak ışık sorumlularının duracağı yeri netleştiriniz.
7. Animatör, yardımcısı ve ışık sistemi sorumluları haricinde diğer kişilerin sınıf dışına çıkmasını ve kapı açıldığında konuk olarak giriş yapmalarını söyleyiniz.
8. Animatör, yardımcı ve ışık sistemi sorumluları olarak yerinizi alınız. Animatör ve yardımcı konukları karşılayıp yerlerine yönlendirmeli ışık sistemi sorumluları da kararlaştırıldığı gibi aydınlatma yapmalıdır.
9. Aktivite öncesi müziğini açıp konukları karşılayınız. Herkes yerini aldıktan sonra takip ışığı ve giriş müziği eşliğinde animatör olarak sahneye çıkınız ve hoş geldin konuşması yapınız.
10. Animatör olarak bugünkü aktiviteye yönelik şu bilgileri kısaca konuklarla paylaşınız.
  - a) Doğaçlama rol yapma aktivitesi yapılacaktır.
  - b) Sırayla 4 gönüllü konuk sahneye alınacaktır.
  - c) İki konuk sırtları sahneye dönük şekilde yan yana sandalyede oturacak diğer iki konuk da sırtı dönük konukların önünde, sahnenin ortasında ayakta duracaktır.
  - ç) Sandalyedeki konuklara 2 dakika süre ve 4'er kelime verilecektir.
  - d) Sandalyedeki konuklar kelimelerini kullanarak doğaçlama bir karşılıklı konuşma yapacaktır. Sahnedeki konuklar da bu konuşmayı canlandıracaktır.
  - e) Sandalyedeki konuklara verilecek kelimelerin 2'ser tanesi çeşitli seslere yönelik olacaktır. Örneğin rüzgâr uğultusu, damlama sesi, kapı çalma sesi vb.
  - f) İki gönüllü konuk da karşılıklı konuşmada yer alan sesleri canlandıracaktır.
  - h) İki dakika sonunda roller değişerek herkesin her rolü yapması sağlanacaktır.

15. HAFTA

HAFTANIN
ETKİNLİĞİ

Bir animasyon müdürü olduğunuzu hayal ediniz. Belirleyeceğiniz bir aktivitede kullanmak üzere ses ve ışık sistemi araç gerecini belirleyiniz. Bu araç gerecin aktivite ile ilişkisine yönelik Tablo 3.5'teki bilgileri doldurunuz. Sırayla söz alıp yazdıklarınızı paylaşınız. Arkadaşlarınızın hazırladığı çalışmayla ilgili söz alıp görüşünüzü bildirebilirsiniz.

Tablo 3.5: Etkinlik Tablosu

Aktivitenin Adı ve İçeriği	
Aktivite Alanı	
Ses sistemi araç gereci	
Işık sistemi araç gereci	
Ses sistemi araç gereci ile aktivite ve aktivite alanının ilişkisini	
Işık sistemi araç gereci ile aktivite ve aktivite alanının ilişkisini	

3.3.1.1. Animasyon Hizmetlerinde Ses ve Işık Sistemi Çeşitleri

Animasyon hizmetinin verildiği tüm alanlar göz önüne alındığında sahne üzerinde gerçekleştirilen aktivitelerin ön planda olduğu görülür. Katılımcı sayısının en çok olduğu sahne aktiviteleri, içinde farklı özellikteki aktiviteleri de barındırır. Bu aktiviteler; cambazlıktan skece, hokkabazlıktan halk danslarına kadar çeşitlilik gösterebilir. Genellikle sabit bir alanda bulunan sahnelerde aktivitenin türü, amaç ve organizasyonun niteliğiyle ilgili olarak çeşitli ses ve ışık sistemleri kullanılır.

Sahne aktiviteleri haricinde genel duyuru ve müzik yayını için kapalı ve açık alanlarda ses sistemi kullanılır. Açık alanda düzenlenen aktivitelerde katılımcı sayısına göre ses sistemi kullanılabilir. Dans ve eğlencenin doruk noktasına ulaştığı diskolarda da ses ve ışık sistemleri kullanılır.

Animasyon hizmetlerinde kullanılan ses ve ışık sistemleri çeşitlilik gösterir. Ses yönetim aygıtı mutlaka kullanılır. Bu aygıtlar, genellikle taşınabilir ve gün içinde farklı alanlara taşınarak kullanılır. Kaynak aygıtları içinde yer alan mikrofonlar taşınabilir ve tüm aktivitelerde kullanılabilir. Hoparlörler ise kapalı ve açık alan için farklılık gösterebilir ve genellikle sabit bir şekilde konumlandırılır. Gün içinde üç-dört defa hoparlörleri taşımak ve yerleştirmek gerçekten zorlayıcı olabilir. Ayrıca tüm hoparlörler taşımaya karşı dayanıklı da olmayabilir.

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Işık sistemleri genellikle sabit bir şekilde konumlandırılır ve yerlerinden pek oynatılmaz. Gerek hassas aygıtlar olmaları gerekse de ışığın kullanıldığı alanların sayısının az olması nedeniyle ışık sistemleri genelde taşınmaz. Ayrıca sahne aktiviteleri ile disko eğlencelerinde farklı ışık sistemleri kullanılır. Bu nedenle sabit olmaları daha doğaldır. Işık sistemleri içinde en çok taşınanlar özel etkili ışık aygıtlarıdır. Gökyüzü tarayıcısı, sis ve köpük makineleri zaten taşınabilir aygıtlardır ve sabit bir konumda genelde bulunmaz.

3.3.1.2. Animasyon Aktivitelerinde Ses ve Işık Sistemi Kullanımı

Animasyon aktivitelerinin neredeyse tamamında ses sistemi kullanılabilir. Aktiviteyi destekleyici bir görevi olabileceği gibi aktivitenin gerçekleştirilmesi için olmazsa olmaz nitelikte de olabilir.

Ses sistemi olmadan da aktiviteler yapılabilir ancak bu sistemlerin kullanılması aktiviteye zenginlik katar. Bir doğum günü organizasyonunda çalınan doğum günü şarkısı, aktivite başlamadan önce yapılan müzik yayını, hokkabazlık (Görsel 3.45) gösterisine eşlik eden bir şarkı... Ses sistemi kullanılarak yapılan bu yayınlar, aktivitenin başarısını ve misafirlerin memnuniyetini artırmada önemlidir.

Işık sistemleri de özellikle akşam aktivitelerinin vazgeçilmezi arasındadır. Aydınlatmayı sağlamanın yanında insanların duygularını da etkileyen ışık sistemleri (Görsel 3.46), sahne aktiviteleri ve disko eğlencelerinde sıkça kullanılır.

Ses ve ışık sistemleri birlikte kullanılarak bunların yarattığı etki artırılır. Sahne aktivitelerinde ses ile ışık, uyum içinde olmalıdır. Sesin sakince devam ettiği bir aktivitede ışığın hızla değişmesi uyumsuzluk doğurabilir.

Animasyon aktivitelerinin tüm aşamalarında ses ve ışık sisteminden yararlanır. Bu sistemler; aktivite, aktivite alanı, araç gereç, tanıtım yöntemi, misafirin karşılanması gibi tüm süreçlerde kullanılır ve sistemlerin bu süreçlere etkisi vardır.

Görsel 3.45: Çocuklara yönelik hokkabazlık gösterisi

Görsel 3.46: Sis ve renkli ışıklar ile gizemli bir his uyandıran sahne

Ses ve Işık Sistemleri ile Aktivite İlişkisi: Bu sistemlerin aktivite ile doğrudan ilişkisi vardır. Aktivitenin sunumunda ya da gerçekleştirilmesinde bu sistemlere ihtiyaç duyulabilir. Özellikle sahne aktivitelerinde ses sistemleri önemlidir çünkü şef animatör, açılışı mikrofon kullanarak yapar. Sahnedeki animatörlerin sesleri mikrofon kullanarak seyircilere iletilir.

Dans aktiviteleri ses sistemi olmadan yapılamaz. Sözsüz oyun ya da bazı skeçlerde ses sistemi kullanılmayabilir ancak dans için mutlaka bu sistemlere gerek vardır.

Bazı eğlenceler doğrudan ses ve ışık gösterisi şeklindedir. Diskjokeyerin yaptığı müzik yayını, gökyüzü tarayıcılar ile oluşturulan etki ya da köpük makinesi kullanılarak yapılan aktivitelerde bu sistemler başrolde dir.

Ses ve Işık Sistemleri ile Aktivite Alanının İlişkisi: Aktivite alanı belirlenirken alanda kullanılacak ses ve ışık sistemleri de göz önüne alınmalıdır. Özellikle açık alanların değişen hava koşullarına göre, ses sistemi ve bu sistemi yönetecek animatör belirlenmelidir. Isı, nem, rüzgâr gibi değişkenlerin olduğu alanlarda özellikle çalgı da kullanılacaksa özel ses sistemlerine ihtiyaç duyulabilir.

Kapalı alanlarda yapılacak aktivitelerde ses sistemi kullanılacaksa alanın kapasitesine yetecek şekilde ses üretebilecek sistemler tercih edilmelidir. Bu ses, aynı zamanda yankıya neden olup insanları rahatsız etmeyecek şekilde planlanmalı ve yönetilmelidir.

Kapalı alanlarda gün ışığından faydalanılabileceği gibi ışık sistemlerinden de yararlanılabilir. Kullanıma hazır olan ışık sistemleri denetlenmeli ve aktivite alanı buna göre belirlenmelidir. Akşam vakti kapalı alanlarda ışık sistemi kullanımı zorunluluk olduğundan lamba ve diğer aygıtların konumlandırılabilceği yerler belirlenmeli ve alana uygun nitelikte sistemler kullanılmalıdır.

Ses ve Işık Sistemleri ile Aktivite Araç Gerecinin İlişkisi: Ses ve ışık, dalgalar hâlinde yayılır ve çeşitli yüzeylerden yansır. Bu yüzeyler, ses ve ışığı soğuran yani içine alarak kaybeden yüzeyler olabileceği gibi ses ve ışığı da yansıtabilir. Ses ve ışığın belli bölgelere ulaşmaması ya da rahatsız edici şekilde ulaşmasına yol açabilecek bu ilişkiye dikkat edilmelidir.

Işık, yansıdığı yüzeyin rengini de değiştirebilir. Mor bir yüzeye sarı ışık yansıtıldığında seyircilerin gördüğü ışık sarı olmayabilir. Güneşten gelen ışığın yeryüzünde maddelerden yansması sonucu oluşan ışık, yansıdığı maddeye göre farklılık gösterir. Sahne aktivitelerinde de dekor, kostüm hatta animatörün makyajı seyircilere ulaşacak ışık üzerinde etkilidir.

Havuz çevresinde yapılan ya da su kullanılan aktivitelerde ses ve ışık sisteminin korunması önemlidir. Aktivite araç gereci olarak sayılabilecek suyun diğer sistemleri olumsuz etkilememesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

Ses ve Işık Sistemleri ile Tanıtım ve Değerlendirme Yönteminin İlişkisi: Ses sistemleri ile yapılan duyuru ile tüm aktivitelerin tanıtımı yapılabilir. Aktivite içeriğine yönelik güncel bilgilerle anlık olarak bilgilendirme sağlanabilir. Anlaşılır bir şekilde iletilen ses, tanıtımda önemlidir.

Animasyon hizmetinin verildiği alanın belli alanlarına kurulacak animasyon masası ya da duyuru panoları ile de aktivite tanıtımı yapılır. Bu pano ve alanlarda kullanılacak ışık sistemi dikkatleri çekmek için önem arz eder. İyi tasarlanmış ve göze hoş gelen bir pano, misafirlerin ilgisini çeker. Bu şekilde etkili bir tanıtım yapılabilir.

Değerlendirme yöntemi belirlerken ses ve ışığın seyirci, katılımcı üzerindeki etkisini ölçmek için planlama yapılmalıdır. Tüm animasyon aktivitelerini destekleyici nitelikte olan ses ve ışık sistemlerinin eksikliği kadar varlığı da bir sorun teşkil edebilir. Bu nedenle, değerlendirme yöntemi planlanırken genel memnuniyetin yanında ses ve ışık kullanımına yönelik görüşlerin alınması üzerinde de durulmalıdır.

Ses ve Işık Sistemleri ile Aktivite Alanının Hazırlanması Arasındaki İlişki: Aktivite alanının hazır hâle getirilmesinde ses ve ışık sistemlerinden yararlanır. Seyirci ya da katılımcılara animatörlerin sesini ulaştırma, müzik yayını yapma, genel ve özel aydınlatma için bu sistemler kullanılır.

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Aktivite alanının görünür kılınması için bu sistemler kullanılabilir. Müzik yayını, çevreden dikkat çeker ve katılımcıların özel hissetmesine katkıda bulunur. Özellikle açık alanda yapılan aktivitelerde aktivite öncesi yapılacak müzik yayını ile insanların dikkati bu alana çekilebilir.

Aktivite alanına göre farklı sistemler kullanılabilir. Açık, kapalı alan; sabit, geçici sahne gibi farklı alanlarda farklı sistemler kullanılır.

Ses ve Işık Sistemleri ile Misafirin Aktiviteye Kaydedilmesi Arasındaki İlişki: Misafirlerin aktiviteye kaydedilmesi öncesinde bu kaydın nasıl ve nerede yapılabileceğine yönelik bilgi, genellikle ses sistemi ile katılımcılara duyurulur. Aktivite kayıt anında bire bir iletişim kuruluyorsa özel bir ses sistemine ihtiyaç duyulmaz ancak sahne aktivitelerinde olduğu gibi yarışmacılar ile sahneden iletişim kurulur ve yarışmacıların aktiviteye kayıtları aktivite anında ses sistemi aracılığıyla yapılır.

Kayıt yapılacak alanın aydınlatılması için ışık sisteminden yararlanılabilir. Kültür ve sanat organizasyonlarında kaydın alınacağı alan, özel dekore edilmiş bir animasyon masası ya da sergilik (Görsel 3.47) olabilir. Buranın dekorasyonunda çeşitli ışık sistemleri de kullanılabilir.

Kayıt anında güzel bir ortam yaratmak için müzik yayını yapılabilir. Çevrede bulunan insanları aktiviteye katılmaya isteklendirecek etkenlerden biri de ses sistemi ile yapılacak müzik yayınıdır.

Ses ve Işık Sistemleri ile Misafirin Karşılansması Arasındaki İlişki: Aktivite alanına gelen misafirin karşılanmasında ışık ve ses sistemleri kullanılabilir. Sahne aktivitelerinde kapıların açıldığı ve seyircilerin gelmeye başladığı anda yapılacak ses ve ışık gösterileri, aktiviteye misafirleri hazırlamaya yardımcı olabilir. Diskjokeylerin (Görsel 3.48) gösteri öncesi kullandığı ve ısındırma olarak adlandırdıkları özel müzikleri bulunur. Bu müzikler ile seyircilerin aktiviteye ısınmasına yardımcı olunur.

Her aktivitede misafirleri karşılarken ses ve ışık sistemi kullanılmasına gerek duyulmayabilir ancak aktivite alanı, katılımcıların sayısı gibi değişebilen ölçütlere göre animatör ya da animasyon müdürü bu sistemleri kullanma kararı verebilir.

Görsel 3.47: Boş bir alana animasyon masası olarak kurulmuş bir sergilik

Görsel 3.48: İş başında bir disjokey

Ses ve Işık Sistemleri ile Aktivite Uygulanması Arasındaki İlişki: Birçok aktivitenin uygulanması, doğrudan ses ve ışık sistemlerinin kullanımını içerebilir. Ses ve ışık sistemi, birçok aktivitede kullanılır hatta bazı aktivitelerde bu sistemler ile yapılan gösteriler aktivitenin kendisi olabilir. Köpük eğlencesi, özel ışık gösterisi ya da diskjokey müzik dinletisinde bu sistemler çok önemli rol oynar.

Ses ve ışık sistemleri, animasyon aktivitelerini destekleyecek şekilde arka planda yer alır. Aktivite içeriğiyle uyumlu olarak kullanılmalrı önemlidir. Uygunsuz kullanımlarda arka plandan ön plana geçer ve seyircileri olumsuz etkiler.

3.3.1.3. Ses ve Işık Sistemlerinin Bakımı ve Saklanması

Bakım, bir şeyin iyi durumda kalması için verilen emek olarak tanımlanmaktadır. Ses ve ışık sistemlerini oluşturan araç gerecin çalışır durumda kalması için gerek kullanım öncesi ve anında dikkat edilmesi gerekenler vardır gerekse de kullanım sonrası yapılması gerekenler vardır.

Araç gerecin kullanımı sonrası bir sonraki kullanıma kadar yapılması gerekenler bakım ve saklanma olarak birlikte ele alınabilir. Bakımı yapılan araç gereç uygun koşullarda saklanır ve tekrar kullanılmayı bekler.

Ses ve ışık sistemlerinde bakım özellikle çok önemlidir çünkü elektrik ile çalışan bu sistemlerin bakımları zamanında yapılmaz ise yangın, patlama, elektrik çarpması gibi tehlikeli sonuçlar ortaya çıkabilir.

Her araç gerecin üstünde kullanım kılavuzu, İSG tedbirleri vb. bilgiler yer alır. Bu bilgilerden bir tanesi de bakım ve saklama bilgileridir. Genel olarak tüm elektronik aygıtlar için uygulanabilecek şartlar olmakla birlikte aygıtlara özel yönergeler de bulunabilir. Çok çeşitli olan ses ve ışık sistemi araç gerecinin kullanım sonrasındaki bakım ve saklanma şartlarıyla ilgili genel yönerge şunları içerebilir:

- Tüm araç gerecin çalışıp çalışmadığı ilk olarak gözlemlenir ve not alınır.
- Çalışmayan aygıtların bağlantıları kontrol edilir. Bağlantılarda ve elektrik akımında bir sorun yoksa, servise gidecek aygıt olarak ayrılır.
- Elektrik bağlantısı kesilen araç gerece yönelik bir dizi işlem uygulanarak sağlamlığı kontrol edilir.
- Araç gerece yönelik ilk kontrol fiziksel sağlamlığına yöneliktir. Gözle yapılacak kontrol ile ezik, kırık ve kesik olma gibi durumlara bakılır. Olası durumlar not alınır ve aygıt servise gidecek olarak ayrılır.
- Fiziksel olarak sağlam olan araç gerece ihtiyaca göre toz alma işlemi uygulanır. Bu işlem toz alma aracı veya toz bezi gibi nesnelere gerçekleştirilir. Temizlik işlemleri için kullanım kılavuzu dikkate alınmalıdır. Araç gerece uygun yol ve yöntemler kullanılmalıdır.
- Belli bir noktada sabit duran araç gerecin kapanabilen kısımları varsa bunlar kapatılır. Varsa kılıfları takılır ve bir sonraki kullanımı bekler.
- Taşınabilen araç gerecin kablo bağlantıları sökülür ve araç gereç taşıma çantasına yerleştirilir.
- Taşıma işlemi esnasında araç gerecin sarsılmamasına dikkat edilmelidir. Hassas bağlantılara sahip bu aygıtlar sadece taşınırken dahi zarar görebilir.
- Tüm araç gerecin bir sonraki kullanıma kadar duracağı ya da saklanacağı alanın taşınması gereken özellikler; nem oranı yüksek bir alan olmaması, güneş ışığına doğrudan maruz kalmaması, ısı kaynağına yakın olmaması, sıvı teması olabilecek bir alanda bulunmaması vb.dir.
- Saklama alanlarında araç gerecin üzerine bir eşya konmamalıdır.
- Araç gerecin kullanım kılavuzunda yer aldığı şekliyle ihtiyaç duyulan dönemsel bakım ve onarımları yetkili kişilerce yapılmalıdır.

SIRA SİZDE

Animasyon müdürü olarak göreve yeni başladığınız bir konaklama işletmesinde ses ve ışık sistemlerinin çalışma, bakım, arıza giderimi gibi konularda ne yapacağınızı adım adım yazınız. Sırayla söz alarak yazdıklarınızı paylaşınız. Arkadaşlarınızın paylaşımlarına yönelik söz alıp görüşlerinizi bildirebilirsiniz.

3.5. UYGULAMA: BİRİM KONULARINDAN POSTER HAZIRLAMA

Amaç: Poster hazırlayarak birim konularının tekrarını yapmak.

Yer: Derslik

Süre: 40 dakika

Araç Gereç: A4 kâğıtları, renkli kalemler, yapıştırıcı ya da bant.

İşlem Basamakları:

1. Dört kişilik gruplar oluşturunuz.
2. Grupça çalışmak için sıra ve masa düzeninizi oluşturunuz.
3. Araç gerecin tam olduğundan emin olunuz ve bunları çalışma alanınıza yerleştiriniz.
4. Aşağıda 4 soru bulunmaktadır. Her bir A4 kâğıdına aşağıdaki sorulardan birinin cevabını renkli kalemlerle 3-4 m’den okunabilecek şekilde yazınız. Bunları resimlendirebilirsiniz. Sorular şu şekildedir:
  - a) Ses ve ışık sistemini tanımlayınız.
  - b) Ses ve ışık sistemi araç gerecine üçer örnek yazınız.
  - c) Ses ve ışık sistemlerinin özelliklerini yazınız.
  - ç) Ses ve ışık sistemlerinin bakım ve saklanması hakkında bilgi veriniz.
5. Hazırladığımız A4 kâğıtlarını istediğiniz bir grupta değiştiriniz.
6. Diğer gruptan aldığınız cevapları sunmak üzere grubunuzla tahtaya çıkınız. A4 kâğıtlarını poster oluşturacak şekilde tahtaya yapıştırınız.
7. 4 kişilik grubunuzdaki her bir kişinin bir cevabı sunmasından sonra elinizdeki cevapların doğruluğunu sınıfta paylaşınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen denetleme listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

Denetleme Listesi

Ölçütlerin karşısında bulunan Evet “E” ve Hayır “H” seçeneklerinden uygun olanlarının hizasındaki kutucuğu işaretleyiniz.			
SIRA	ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
1	Uygulama süresince iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uydu.		
2	Çalışma alanını ve araç gerecini hazırladı.		
3	İş birliği içinde işlem basamaklarını tamamladı.		
4	Zamanı verimli ve etkili kullandı.		
5	Uygulama sonrası çalışma alanını eski hâline getirdi.		

“H” olarak işaretlenenlere dair “Farklı ne yapılırdı daha iyi olurdu?” sorusunu sorunuz ve arkadaşlarınızla bu soruya yanıtlar arayınız.

3. BİRİM FİNAL UYGULAMASI

Amaç: Ses ve ışık sistemi ile ilgili poster hazırladıktan sonra belirleyeceğimiz bir sahne aktivitesi için ses ve ışık ayarı yapmak ve bunları kullanmak.

Yer: İşlik

Süre: 80 dk.

Araç Gereç: A2 kâğıdı, renkli kalemler, resim araç gereci, seçilecek dekor ve aksesuarın malzemeleri.

E. Aşağıdaki madde sıralamasına göre poster hazırlayınız.

19. Ses ve ışık sistemlerini tanımlayınız.
20. Ses sistemi araç gerecini yazınız.
21. Işık sistemi araç gerecini yazınız.
22. Ses ve ışık sistemlerinin özelliklerini yazınız.
23. Ses ve ışık sistemlerinin kullanım alanlarına 5 örnek yazınız.
24. Animasyon hizmetlerinde ses ve ışık sistemlerinin kullanıldığı ve ilişki içinde olduğu aşama ve süreçleri yazınız.

F. Seçeceğimiz bir sahne aktivitesine uygun ses ve ışık sistemleri belirleme ve ayarlamasını aşağıdaki işlem basamaklarına göre yapınız.

25. İşliğinizin sahnesinde gerçekleştirilecek bir sahne aktivitesini hedef kitle, çalışma alanı, zaman vb. ölçütleri dikkate alarak belirleyiniz.
26. Belirlediğiniz sahne aktivitesinde kullanılmak üzere daha önce yapılmamış bir ses ve ışık sistemi planlayınız.
27. Planladığımız sistemi aktivite ve sahneye göre İSG önlemlerini dikkate alarak kurunuz.

DEĞERLENDİRME

Uygulamanın değerlendirilmesinde aşağıda verilen rubrik listesindeki ölçütler kullanılacaktır.

RUBRİK ÖLÇÜT		KONUNUN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ					PUAN
		10 PUAN	8 PUAN	6 PUAN	4 PUAN	2 PUAN	
1	Ses ve ışık sistemi tanımını yazabilme.	Ses ve ışık sisteminin tanımını yazdı.	Ses ve ışık sisteminin tanımına yakın bir tanım yazdı.	Ses ve ışık sisteminin tanımını çok az kapsayan bir tanım yazdı.	Ses ve ışık sisteminin tanımının yerine başka bir tanım yazdı.	Hiçbir tanım yazmadı.	
2	Ses sistemi araç gerecini yazabilme.	Ses sistemi araç gerecinin hepsini yazdı.	Ses sistemi araç gerecinin en az üç tanesini yazdı.	Ses sistemi araç gerecinin bir tanesini yazdı.	Başka bir sistemin araç gerecini yazdı.	Hiçbir araç gereç yazmadı.	
3	Işık sisteminin araç gerecini yazabilme.	Işık sisteminin araç gerecinin hepsini yazdı.	Işık sisteminin araç gerecinin en az üç tanesini yazdı.	Işık sisteminin araç gerecinin en az bir tanesini yazdı.	Işık sisteminin araç gerecine ait olmayan araç gereç yazdı.	Hiçbir araç gereç yazmadı.	
4	Ses ve ışık sistemlerinin özelliklerini yazabilme.	Özelliklerin hepsini yazdı.	Özelliklerin üç tanesini yazdı.	Özelliklerin en az bir tanesini yazdı.	Ses ve ışık sistemlerine ait olmayan özellikler yazdı.	Hiçbir özellik yazmadı.	
5	Ses ve ışık sistemlerinin kullanım alanlarına beş örnek yazabilme.	Beş örnek kullanım alanı yazdı.	En az üç örnek kullanım alanı yazdı.	En az bir örnek kullanım alanı yazdı.	Ses ve ışık sistemine ait olmayan kullanım alanları yazdı.	Hiçbir kullanım alanı yazmadı.	
6	Ses ve ışık sistemlerinin animasyon hizmetlerinde ilişki içinde olduğu aşama ve süreçleri yazabilme.	Aşamaların hepsini doğru yazdı.	Aşamalardan en az üç tanesini doğru yazdı.	Aşamalardan en az bir tanesini doğru yazdı.	Aşamalardan hiçbirini doğru yazmadı.	Hiçbir aşama yazmadı.	
7	Hedef kitle, çalışma alanı, zaman vb. ölçütleri dikkate alarak ışığın sahnesinde gerçekleştirilecek bir sahne aktivitesi belirleyebilme.	Tüm ölçütlere uygun olarak sahne aktivitesini belirledi.	Ölçütlerden ikisine uygun olarak sahne aktivitesi belirledi.	Ölçütlerden birine uygun olarak sahne aktivitesi belirledi.	Ölçütlere uymadan sahne aktivitesi belirledi.	Sahne aktivitesi belirlemedi.	
8	Belirlenen sahne aktivitesinde kullanılmak üzere daha önce yapılmamış bir ses ve ışık sistemi planlayabilme.	Belirlenen sahne aktivitesi ve sahneye uygun, daha önce yapılmamış bir ses ve ışık sistemi planladı.	Belirlenen sahne aktivitesine ya da sahneye uygun, daha önce yapılmamış bir ses ve ışık sistemi planladı.	Belirlenen sahne aktivitesine ya da sahneye uygun, olmayan daha önce yapılmamış bir ses ve ışık sistemi planladı.	Daha önce yapılmış bir ses ve ışık sistemi planladı.	Ses ve ışık sistemi planlamadı.	
ÖLÇÜT		KONUNUN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ					PUAN
		20 PUAN	16 PUAN	12 PUAN	8 PUAN	4 PUAN	
9	Planlanan sistemi aktivite ve sahneye uygun bir şekilde İSG önlemlerine uyarak kurabilme.	Ses ve ışık sistemini aktivite ve sahneye uygun şekilde kurdu.	Ses ve ışık sistemini aktivite veya sahneye uygun bir şekilde kurdu.	Ses ve ışık sistemini aktivite ve sahneye uygun olmayan bir şekilde kurdu.	Ses ve ışık sistemini aktivite ve sahneye uygun olmayan bir şekilde kurdu.	Ses ve ışık sistemini kurmadı.	
Öğretmenin Adı ve Soyadı		Öğrencinin Adı ve Soyadı	Öğrencinin Sınıfı ve Numarası	Sınav Tarihi ve Yer		Sınav Notu	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara uygun ifadeleri yazınız.

1. Ses ve ışığın üretilmesi, çoğaltılması ve iletilmesi gibi işlev ve amaçlar için kullanılan tüm ögeler, ... sistemi olarak tanımlanabilir.
2. Mikrofonlar kullanım açısından kişilerde takıldığı yere göre ..... ve kafa mikrofonu diye ikiye ayrılır.
3. Farklı kaynaklardan gelen, bir veya birden fazla ses sinyali üzerinde ayar yapan ve sesin hangi özellikte çıkacağını belirleyen araçlar ses..... aygıtlardır.
4. Herhangi bir kaynaktan çıkan sesi yükseltmeye yarayan aygıtlara ..... denir.
5. Sahne gibi alanlarda ışıkların açılıp kapanması, renk, yoğunluk gibi ayarların yapıldığı aygıt ..... denir.
6. Ses ve ışık sistemi özelliklerinden olan..... aygıtların uzun süre kullanılabilmesi, farklı koşullarda işlevini yerine getirebilmesidir.
7. Geçici olarak kurulan sahne, film ve dizi çekimlerinde, dış mekânlarda kullanılan ses ve ışık sistemi kolay ..... özellikte olmalıdır.
8. Konaklama işletmelerinde ses sistemleri ile yapılan duyurular sayesinde tüm aktivitelerin ..... yapılabilir.
9. Ses ve ışık sistemlerinin bakımları ara ara ve özellikle bir ..... tespit edildiğinde kesinlikle kullanımdan önce yapılmalıdır.
10. Animasyon hizmetlerinde mutlaka kullanılan ses ..... aygıtı taşınabilir olduğu için farklı alanlarda kullanılır.

Aşağıdaki soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

11. Aşağıdakilerden hangisi ses ve ışık sistemleri ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Bireysel ve ticari mekânlarda kullanılır.
- B) Sahne sanatlarında işitsel anlatımı tamamlar.
- C) Teknolojinin gelişmesi ile bu sistemler de gelişme gösterir.
- D) Sahne sanatlarındaki canlı performanslar için büyük önem arz eder.
- E) Ses sistemlerinden mikrofon yoksa hoparlör tek başına yeterli olur.

12. Aşağıdakilerden hangisi ses sistemi araç gereçidir?

- A) Özel etkili ışık aygıtları
- B) Kayıt aygıtları
- C) Lambalar
- D) Işık yönetim aygıtı
- E) Projektör

13. Canlı olarak çıkan sesi yakalayıarak elektronik hâle çevirmeye yarayan çeşitli mikrofonlar hangi ses sistemi araç gereci aygıtlarındandır?

- A) Ses yönetim
- B) Hoparlör ve kayıt
- C) Kaynak
- D) Yükseltici
- E) Eşitleyici

14. Aşağıdakilerden hangisi ışık sistemi araç gereçlerinden değildir?

- A) Kayıt aygıtları
- B) Lambalar
- C) Özel etkili ışık aygıtları
- D) Işık yönetim aygıtı
- E) Işık konumlandırma araçları

15. Aşağıdakilerden hangisi özel etkili ışık aygıtları ile ilgili doğru bir bilgidir?

- A) Diğer bir adı da ışık mikseridir ve ışığın renk ve yoğunluk gibi ayarlarını yapar.
- B) Manuel ve bilgisayarlı olmak üzere iki çeşidi vardır.
- C) Tüm ışık ayarlamaların tek bir noktadan yapılabileceği, fiziki kolaylık sağlayan aygıttır.
- D) Çeşitli renk ve güçte ışık yayabilen döner robot lambalar en çok bilinenidir.
- E) Sahneyi dışarıdan görebilecek tavan veya balkona takılan sabit metal askıları bulunur.

16. Aşağıdakilerden hangisi ses ve ışık sistemi özelliklerinden amaca uygunluğa ait bir bilgidir?

- A) Kolay kullanılabilir olması
- B) Uzun süre kullanılabilmesi
- C) Kolay bozulmaması
- D) Kolay taşınabilmesi
- E) Belli amaçları gerçekleştirebilmesi

17. Aşağıdakilerden hangisi animasyon hizmetlerinde ses ve ışık sisteminin kullanıldığı yerlerden değildir?

- A) Ev
- B) Festival
- C) Fuar
- D) Konser
- E) Otel

18. Aktivite alanının açık veya kapalı olması, değişen hava koşullarına göre ses ve ışık sistemlerinin kullanımı ses ve ışık sistemi ile aşağıdakilerden hangisinin arasındaki ilişkiye aittir?

- A) Aktivite
- B) Aktivite alanı
- C) Aktivite araç gereci
- D) Tanıtım ve değerlendirme yöntemi
- E) Aktivite alanının hazırlanması

19. Aşağıdakilerden hangisi ses ve ışık sistemlerinin bakımı ve saklanması ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Bakımlarının zamanında yapılması çok önemlidir.
- B) Taşınabilir ses ve ışık sistemleri her kullanımdan sonra temizlenmeli.
- C) Kullanılan temizleme bezleri pamuksu olmalı.
- D) Ses ve ışık sistemleri nemli ve ıslak alanda saklanmalı.
- E) Sabit ve devamlı kullanılan ses ve ışık sistemleri bakımı yapılmalı.

20. Aşağıdakilerden hangisi animasyon hizmetlerindeki aktivitelerde ses ve ışık sistemlerinin kullanıldığı ve etkisi olduğu süreçlerden değildir?

- A) Aktivitenin belirlenmesi
- B) Aktivitenin uygulanması
- C) Kolay taşınabilmesi
- D) Aktivite alanının hazırlanması
- E) Misafirin karşılanması

Aşağıdaki maddelerin altında boş bırakılan satırlara istenen bilgileri yazınız.

21. Ses ve ışık sistemleri hakkında bilgi veriniz.

.....
.....
.....
.....

22. Ses ve ışık sistemi araç gerecini yazınız.

.....
.....
.....
.....

23. Ses ve ışık sistemlerinin özelliklerini yazınız?

.....
.....
.....
.....

24. Animasyon hizmetlerinde ses ve ışık sistemlerinin yeri ve önemi hakkında bilgi veriniz.

.....
.....
.....
.....

25. Bir animatör ses ve ışık sistemlerini kullanmayı bilmeli mi? Neden?

.....
.....
.....
.....

16. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

İkişerli küme oluşturunuz ve mini disko aktivitesi ile ilgili bildiklerinizi yazınız (nerede, günün hangi saatinde, kimlere yönelik yapıldığı, ne içerdiği, hangi araç gerecin kullanıldığı vb.). Ardından daha önce başka bir arkadaşınız tarafından söylenmeyen bir özelliği sırayla okuyunuz. Arkadaşlarınızın okuduğu özelliklerle ilgili görüşlerinizi onlarla paylaşarak etkinliği sonlandırınız.

1. BÜTÜNCÜL DEĞERLENDİRME UYGULAMASI: Bir mini disko aktivitesi için kostüm, dekor, ses ve ışık sistemlerini belirleyebilme

Amaç: Animasyon aktivitesinde kullanılacak araç gereci belirleyebilmek.

Yer: Derslik

Süre: 60 dakika

Araç Gereç: A4 ve A3 kâğıt, çeşitli kalemler, silgi, makas ve yapıştırıcı.

İşlem Basamakları:

1. İkişer kişilik kümelere ayrılınız.
2. Çalışma alanınızı iki kümenin karşılıklı oturup çalışabileceği şekilde hazırlayınız.
3. Tablo 3.6'da yer alan soruları arkadaşınızla birlikte yanıtlayınız.
4. Yanıtlarınızı Tablo 3.7'deki değerlendirme ölçütlerini göz önüne alarak yazınız.
5. Yanıtlamanız bittikten sonra karşınızdaki küme ile kitap ya da kâğıdınızı değiştirip yanıtlarınızı Tablo 3.7'ye göre değerlendiriniz.
6. Tablo 3.7'de yanıtlara yönelik ölçütler yer almaktadır. Bu ölçütlerle ilgili E / H sütununa Evet anlamında (E), Hayır anlamında (H) harfini işaretleyiniz. Hayır (H) olarak işaretlenenlere yönelik bir sonraki sütuna açıklamanızı yazınız.
7. İki kümenin de değerlendirmesi bitince değerlendirmelerinizi sırayla tartışınız.
8. Tartışma sonucunda, yanıtlarınıza ekleme ve yanıtlarınızdan çıkarma yaparak onları değiştirebilirsiniz.
9. Son şeklini verdiğiniz yanıtlarınızı içeren bir posteri A3 kâğıdına hazırlayınız. Resim, çizim gibi öğelerle posterinizi zenginleştirebilirsiniz.
10. Posterinizi tahtaya astıktan sonra çalışmanız hakkında dönüt veriniz.
11. Arkadaşlarınızın çalışmasına yönelik görüş ve önerilerinizi onlarla paylaşınız.
12. Tüm posterler asıldıktan sonra posterleri bir sergi gezer gibi inceleyip posterler hakkında ne hissettiğinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarımız” bölümüne yazabilirsiniz.

Tablo 3.6: Uygulama Tablosu

SORU	YANIT
1. Animasyon ekibinizin adı ve üyeleri:	....
2. Animasyon hizmetinin verildiği yer: (Tatil köyü, motel vb. konaklama işletmesi, festival, sergi, maç vb. kültür, sanat ve spor organizasyonu, doğum günü, açılış vb. özel organizasyon)	Aktivite; Akdeniz Bölgesi'nde geniş alana sahip bir tatil köyünde, yaz mevsiminde yapılmaktadır.
3. Animasyon aktivitesinin yapılacağı alan: (Çocuk kulübü, açık hava sahnesi, açık alana kurulan sergilik vb.)	Açık hava tiyatro sahnesi
4. Aktivitenin hedef kitlesi: (Çocuk, genç, yetişkin, yaşlı, tüm yaş grupları, Türk veya Fransız konuklar, çeşitli milliyetten konuklar vb.)	Çoğunluğu Alman, Rus ve Türk konuklardan oluşan bir kitle. Aktivite, çocuk konuklara yöneliktir.
5. Aktivitenin adı ve ayrıntılı içeriği:	Mini disko aktivitesi. Yetişkinlere yönelik sahne aktivitesi öncesinde 25 dakikalık çeşitli dansları içeren bir aktivite. Sahnede 3 çocuk animatörü görev almaktadır.
6. Aktivite kostümleri:	....
7. Aktivite dekorları:	....
8. Aktivite ses ve ışık sistemleri:	....

Tablo 3.7: Uygulama Değerlendirme Tablosu

SORU	ÖLÇÜT	E/H	Açıklama
1.Animasyon ekibinin adı	a. Ekibin adını yazdı.		
	b. Ekibin adını hedef kitle tarafından anlaşılabilir olarak yazdı.		
	c. Ekibin adı olumlu bir çağrışım yapıyor.		
6.Aktivite kostümleri	a. Aktivitede etkin şekilde görev alan herkesin kostümünü belirtti.		
	b. Kostümler, aktiviteye uygun belirlendi.		
	c. Kostümlerin ne olduğu açık ve anlaşılır şekilde yazdı.		
	ç. Kostüm araç gerecini; giysi, aksesuar, özel üretim kostüm olarak sınıflandırdı.		
7.Aktivite dekorları	a. Dekorları belirledi.		
	b. Dekorlar açık bir şekilde tanımladı.		
	c. Dekorları aktiviteye uygun olarak belirledi.		
	ç. Dekor araç gerecini; fon, mobilya ve dekor aksesuarı olarak sınıflandırdı.		
8.Aktivite ses ve ışık sistemleri	a. Ses ve ışık sistemi araç gerecini belirledi.		
	b. Araç gerecin özelliğini belirtti.		
	c. Tüm araç gereci kullanacak şekilde planlama yaptı.		
	ç. Araç gereci aktiviteye uygun olarak belirledi.		
	d. Ses sistemi araç gerecini; kaynak aygıtı, ses yönetim aygıtı, ses yükseltici ve eşitleyici, hoparlör ve kayıt aygıtı olarak sınıflandırdı.		
	e. Işık sistemi araç gerecini; lamba, özel etkili ışık aygıtı, ışık yönetim aygıtı ve ışık konumlandırma araç gereci olarak sınıflandırdı.		

17. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

İkişerli küme oluşturunuz ve hokkabazlık gösterisi ile ilgili bildiğiniz her şeyi yazınız (nere, günün hangi saatinde, kimlere yönelik yapıldığı, ne içerdiği, hangi araç gerecin kullanıldığı vb.). Ardından daha önce başka bir arkadaşınız tarafından söylenmeyen ve sırayla yazdığınız bir özelliği okuyunuz. Arkadaşlarınızın okuduğu özelliklerle ilgili görüşlerinizi onlarla paylaşarak etkinliği sonlandırınız.

2. BÜTÜNCÜL DEĞERLENDİRME UYGULAMASI: Bir hokkabazlık gösterisi için kostüm, dekor, ses ve ışık sistemlerini belirleyebilme

Amaç: Animasyon aktivitesinde kullanılacak araç gereci belirleyebilmek.

Yer: Derslik

Süre: 80 dakika

Araç Gereç: A4 ve A3 kâğıt, çeşitli kalemler, silgi, makas ve yapıştırıcı.

İşlem Basamakları:

1. İkişer kişilik kümelere ayrılınız.
2. Çalışma alanınızı iki kümenin karşılıklı oturup çalışabileceği şekilde hazırlayınız.
3. Tablo 3.8’de yer alan soruları arkadaşınızla birlikte yanıtlayınız.
4. Tablo 3.9’daki değerlendirme ölçütlerini göz önüne alarak yanıtlarınızı yazınız.
5. Yanıtlamanız bittikten sonra karşınızdaki küme ile kitap ya da kâğıdınızı değiştirip Tablo 3.9’a göre yanıtlarınızı değerlendiriniz.
6. Tablo 3.9’da yanıtlara yönelik ölçütler yer almaktadır. Bu ölçütlerle ilgili E / H sütununa Evet anlamında (E), Hayır anlamında (H) harfini işaretleyiniz. Hayır (H) olarak işaretlenenlere yönelik bir sonraki sütuna açıklamanızı yazınız.
7. İki kümenin de değerlendirmesi bitince değerlendirmelerinizi sırayla tartışınız.
8. Tartışma sonucunda, yanıtlarınıza ekleme ve yanıtlarınızdan çıkarma yaparak onları değiştirebilirsiniz.
9. Son şeklini verdiğiniz yanıtlarınızı içeren bir posteri A3 kâğıdına hazırlayınız. Resim, çizim gibi öğelerle posterinizi zenginleştirebilirsiniz.
10. Posterinizi tahtaya asıp çalışmanız hakkında arkadaşlarınıza bilgi veriniz.
11. Arkadaşlarınızın çalışmasına yönelik görüş ve önerilerinizi onlarla paylaşınız.
12. Tüm posterler asıldıktan sonra posterleri bir sergi gezer gibi inceleyip ne çalışmalar hakkında ne hissettiğinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki “notlarınız” bölümüne yazabilirsiniz.

Tablo 3.8: Uygulama Tablosu

Numara	SORU	YANIT
1	Animasyon ekibinizin adı ve üyeleri:	....
2	Animasyon hizmetinin verildiği yer: (Tatil köyü, motel vb. konaklama işletmesi, festival, sergi, maç vb. kültür, sanat ve spor organizasyonu, doğum günü, açılış vb. özel organizasyon)	İstanbul'da düzenlenen Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı'nda (Emitt) bir animasyon şirketinin tanıtım alanı. Fuar, şubat ayı başında ve kapalı fuar alanında düzenlenir.
3	Animasyon aktivitesinin yapılacağı alan: (Çocuk kulübü, açık hava sahnesi, açık alana kurulan sergilik vb.)	Animasyon şirketinin tanıtım alanının ortasında boş bir alan. Seyirciler için oturma alanı yok.
4	Aktivitenin hedef kitlesi: (Çocuk, genç, yetişkin, yaşlı, tüm yaş grupları, Türk veya Fransız konuklar, çeşitli milliyetten konuklar vb.)	Fuarda bulunan çocuk, yetişkin tüm milliyetten konuklar.
5	Aktivitenin adı ve ayrıntılı içeriği:	Hokkabazlık gösterisi. Aktivitede bir hokkabaz ve yardımcısı bulunur ve müzik eşliğinde çeşitli gösteriler yapar. Gösteri öncesi bir animatör duyuru yaparak gösteriyi sunar.
6	Aktivite kostümleri:	....
7	Aktivite dekorları:	....
8	Aktivite ses ve ışık sistemleri:	....

Tablo 3.9: Uygulama Değerlendirme Tablosu

SORU	ÖLÇÜT	E/H	Açıklama
1.Animasyon ekibinin adı	a. Ekibin adını yazdı.		
	b. Ekibin adını hedef kitle tarafından anlaşılabilir olarak yazdı.		
	c. Ekibin adı olumlu bir çağrışım yapıyor.		
6.Aktivite kostümleri	a. Aktivitede etkin şekilde görev alan herkesin kostümünü belirtti.		
	b. Kostümler, aktiviteye uygun belirlendi.		
	c. Dekorları aktiviteye uygun olarak belirledi.		
	ç. Kostüm araç gerecini; giysi, aksesuar, özel üretim kostüm olarak sınıflandırdı.		
7.Aktivite dekorları	a. Dekorları belirledi.		
	b. Dekorlar açık bir şekilde tanımladı.		
	c. Dekorları aktiviteye uygun olarak belirledi.		
	ç. Dekor araç gerecini; fon, mobilya ve dekor aksesuarı olarak sınıflandırdı.		
8.Aktivite ses ve ışık sistemleri	a. Ses ve ışık sistemi araç gerecini belirledi.		
	b. Araç gerecin özelliğini belirtti.		
	c. Tüm araç gereci kullanacak şekilde planlama yaptı.		
	ç. Araç gereci aktiviteye uygun olarak belirledi.		
	d.Ses sistemi araç gerecini; kaynak aygıtı, ses yönetim aygıtı, ses yükseltici ve eşitleyici, hoparlör ve kayıt aygıtı olarak sınıflandırdı.		
	e. Işık sistemi araç gerecini; lamba, özel etkili ışık aygıtı, ışık yönetim aygıtı ve ışık konumlandırma araç gereci olarak sınıflandırdı.		

18. HAFTA

HAFTANIN ETKİNLİĞİ

Bir animasyon aktivitesini sınıfça belirleyiniz. Ardından ikişerli küme oluşturup bu aktivite ile ilgili bildiğiniz her şeyi yazınız (nerede, günün hangi saatinde, kimlere yönelik yapıldığı, ne içerdiği, hangi araç gerecin kullanıldığı vb.). Ardından sırayla yazdığınız ve daha önce başka bir arkadaşınız tarafından söylenmeyen bir özelliği okuyunuz. Arkadaşlarınızın okuduğu özelliklerle ilgili görüşlerinizi onlarla paylaşarak etkinliği sonlandırınız.

3. BÜTÜNCÜL DEĞERLENDİRME UYGULAMASI: Bir animasyon aktivitesi için kostüm, dekor, ses ve ışık sistemlerini belirleyebilme

Amaç: Animasyon aktivitesinde kullanılacak araç gereci belirleyebilmek.

Yer: Derslik

Süre: 80 dakika

Araç Gereç: A4 ve A3 kâğıt, çeşitli kalemler, silgi, makas ve yapıştırıcı.

İşlem Basamakları:

1. İkişer kişilik kümelere ayrılıңыз.
2. Çalışma alanınızı iki kümenin karşılıklı oturup çalışabileceği şekilde hazırlayınız.
3. Tablo 3.10'da yer alan soruları arkadaşınızla birlikte yanıtlayınız.
4. Tablo 3.11'deki değerlendirme ölçütlerini göz önüne alarak yanıtlarınızı yazınız.
5. Yanıtlamanız bittikten sonra karşınızdaki küme ile kitap ya da kâğıdınızı değiştirip yanıtlarınızı Tablo 3.11'e göre değerlendiriniz.
6. Tablo 3.11'de yanıtlara yönelik ölçütler yer almaktadır. Bu ölçütlerle ilgili E / H sütununa Evet anlamında (E), Hayır anlamında (H) harfini işaretleyiniz. Hayır (H) olarak işaretlenenlere yönelik bir sonraki sütuna açıklamanızı yazınız.
7. Değerlendirmelerinizi iki kümenin de değerlendirmesi bitince sırayla tartışınız.
8. Tartışma sonucunda, yanıtlarınıza ekleme ve yanıtlarınızdan çıkarma yaparak onları değiştirebilirsiniz.
9. Son şeklini verdiğiniz yanıtlarınızı içeren bir posteri A3 kâğıdına hazırlayınız. Resim, çizim gibi öğelerle posterinizi zenginleştirebilirsiniz.
10. Posterinizi tahtaya asıp çalışmanız hakkında arkadaşlarınıza bilgi veriniz.
11. Arkadaşlarınızın çalışmasına yönelik görüş ve önerilerinizi onlarla paylaşınız.
12. Tüm posterler asıldıktan sonra posterleri bir sergi gezer gibi inceleyip ne çalışmalar hakkında ne hissettiğinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Not: Uygulama sürecinde almak istediğiniz notları uygulama sonundaki "notlarınız" bölümüne yazabilirsiniz.

Tablo 3.10: Uygulama Tablosu

SORU	YANIT
1. Animasyon ekibinizin adı ve üyeleri:	....
2. Animasyon hizmetinin verildiği yer: (Tatil köyü, motel vb. konaklama işletmesi, festival, sergi, maç vb. kültür, sanat ve spor organizasyonu, doğum günü, açılış vb. özel organizasyon)	....
3. Animasyon aktivitesinin yapılacağı alan: (Çocuk kulübü, açık hava sahnesi, açık alana kurulan sergilik vb.)	....
4. Aktivitenin hedef kitlesi: (Çocuk, genç, yetişkin, yaşlı, tüm yaş grupları, Türk veya Fransız konuklar, çeşitli milliyetten konuklar vb.)	....
5. Aktivitenin adı ve ayrıntılı içeriği:	....
6. Aktivite kostümleri:	....
7. Aktivite dekorları:	....
8. Aktivite ses ve ışık sistemleri:	....

Tablo 3.11: Uygulama Değerlendirme Tablosu

SORU	ÖLÇÜT	E/H	Açıklama
1. Animasyon ekibinin adı	a. Ekibin adını yazdı.		
	b. Ekibin adını hedef kitle tarafından anlaşılabilir olarak yazdı.		
	c. Ekibin adı olumlu bir çağrışım yapıyor.		
2. Animasyon hizmetinin verildiği yer	a. Yeri yazdı.		
	b. Yerin neresi olduğunu açıkça belirtti.		
	c. Yerin bulunduğu ülke, il, mevsim vb. hakkında ayrıntılı bilgi verdi.		
3. Animasyon aktivitesinin yapılacağı alan	a. Alan belirlendi.		
	b. Aktivitenin yapılacağı alan zihinde kolayca canlandırılabilir.		
	c. Alan, aktivite yeri ve içeriğiyle uyumlu.		
4. Aktivitenin hedef kitlesi	a. Hedef kitleyi belirtti.		
	b. Hedef kitle net bir şekilde tanımlandı.		
5. Aktivitenin adı ve ayrıntılı içeriği	a. Aktivitenin adı vardır.		
	b. Aktivitenin içeriğini belirtti.		
	c. Aktivitenin ne olduğu anlaşılıyor.		
	ç. Aktivitede kaç kişinin görevli olduğunu belirtti.		
6. Aktivite kostümleri	a. Aktivitede etkin bir şekilde görev alan herkesin kostümünü belirtti.		
	b. Kostümler, aktiviteye uygundur.		
	c. Kostümlerin ne olduğu açık ve anlaşılırdır.		
	ç. Kostüm araç gerecini; giysi, aksesuar, özel üretim kostüm olarak sınıflandırdı.		
7. Aktivite dekorları	a. Dekorları belirledi.		
	b. Dekorları, açık bir şekilde tanımladı.		
	c. Dekorlar, aktiviteye uygundur.		
	ç. Dekor araç gerecini; fon, mobilya ve dekor aksesuarı olarak sınıflandırdı.		
8. Aktivite ses ve ışık sistemleri	a. Ses ve ışık sistemi araç gerecini belirledi.		
	b. Araç gerecin özelliğini belirtti.		
	c. Tüm araç gereç kullanılacak şekilde planlama yaptı.		
	ç. Araç gereç aktiviteye uygundur.		
	d. Ses sistemi araç gerecini; kaynak aygıtı, ses yönetim aygıtı, ses yükseltici ve eşitleyici, hoparlör ve kayıt aygıtı olarak sınıflandırdı.		
	e. Işık sistemi araç gerecini; lamba, özel etkili ışık aygıtı, ışık yönetim aygıtı ve ışık konumlandırma araç gereci olarak sınıflandırdı.		

SÖZLÜK

- A**
- aidiyet** : İlişkinlik, ilgi.
akkor : Işık saçacak beyazlığa varıncaya kadar ısıtılmış olan.
alüminyum : Atom numarası 13, atom ağırlığı 26,98 olan, 660 °C’de eriyen, gümüş parlaklığında, beyaz, hafif bir element (simgesi AL)
amigo : Çoğunlukla spor yarışmalarında seyircileri coşturan kimse.
-
- B**
- Büstiye** : Bayanların ceket vb. kıyafetlerinin içinde kullanılan çarpıcı, göz alıcı, işlemeli kumaştan yapılmış askılı veya askısız üstlük.
Bocce : İri metal güllerle oynanan kuka.
Börk : Genellikle hayvan postundan yapılan başlık.
-
- C**
- Cıva** : Atom numarası 80, atom ağırlığı 200,5, yoğunluğu 13,59 olan, donma noktası -38,8 °C olduğundan, normal sıcaklıkta sıvı olarak bulunan, gümüş renginde bir element (simgesi Hg)
Cop : Polislerin kullandığı genellikle lastikten yapılan sopa.
Cübbe : Hukukçuların, üniversite öğretim üyelerinin, din adamlarının mezuniyet törenlerinde öğrencilerin elbise üstüne giydikleri uzun, yanları geniş, düğmesiz giysi.
-
- Ç**
- Çıta** : Düzgün biçilmiş uzun ve ensiz tahta.
-
- D**
- devre** : Bir elektrik akımının iletken üzerinde aldığı yol, çevrim.
disk : Manyetik olmayan ince bir metalden oluşmuş ve yüksek yoğunluklu ışık kaynağı kullanarak optik tarama düzeneği ile okunan veri saklama ortamı, disk.
-
- E**
- egoizm** : Bencil olma durumu, bencillik.
elektrot : Bir elektrolitin içine daldırılan, artısına anot, eksisine katot denilen iki iletken çubuktan her biri.
elips : Bütün noktalarının belirli iki ayrı noktaya olan uzaklıklarının toplamı birbirine denk olan kapalı eğri.
eskiz : Mimari eserler ve resim için çizimlerle yapılan ön çalışma, taslak.
-
- F**
- filozofik** : Felsefe ile ilgili, felsefeye dayanan.
flama : İki veya üç köşeli, küçük boyutlu bayrak.
frekans : Sıklık.
-
- G**
- gaz yağı** : Ham petrolün 150- 250 °C ‘ler arasında işlenmesiyle elde edilen renksiz veya sarı renkte akaryaktır.
-
- H**
- hızma** : Burun kanadına takılan süslü, altın veya gümüş halka.
-
- I**
- ışıldak** : Karanlıkta bir hedefi aydınlatmak için kullanılan dar, uzun bir ışın demeti çıkaran ışık kaynağı, projektör.
-
- İ**
- ideoloji** : Siyasal veya toplumsal bir öğreti oluşturan, bir hükümetin, bir partinin, bir grubun davranışlarına yön veren politik, hukuki, bilimsel, felsefi, dini, moral, estetik düşünceler bütünü.

işlevsellik : İşlevsel olma durumu, fonksiyonellik.

J

jest : Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli hareket.

K

kaftan : Çoğu ipekten yapılan, bir tür uzun, süslü üst giysisi.

kama : Silah olarak kullanılan, ucu sivri, iki ağzı da keskin uzun bıçak.

kep : Bazı törenlerde profesör ve öğrencilerin giydikleri özel başlık.

klaket : Film, dizi, klip gibi videolarda çekimlerin ve görüntülerin karışmaması için kullanılan kare biçimli çekim tahtası.

kimono : Geniş kollu sabahlık.

konsept : Tarz, düzen.

kontrast : Karşıt, karşıtlık.

ksenon : Atom numarası 54, atom ağırlığı 131,30 olan, havada on milyonda bir oranında bulunan, renksiz, kokusuz asal gaz (simgesi Xe)

M

makara : Bir yükün yukarıya kaldırılmasını sağlayan araç.

mızrak : Uzun saplı, sivri demir uçlu silah.

O

oklama : Hedef noktaları dairesel olarak belirlenmiş nişan tahtasına küçük okların atılmasıyla oynanan bir oyun türü.

orijinallik : Orijinal olma durumu, özgünlük.

optik : Fizik biliminin ışık olaylarını inceleyen kolu.

opera : Sözlerinin bütünü veya çoğu şarkılı olarak söylenen müzikli tiyatro eseri.

P

parodi : Ciddi sayılan bir eserin bir bölümü veya bütününe alaya alarak, biçimini bozmadan ona bambaşka bir özellik vererek biçimle öz arasındaki bu ayrılıktan gülünç etkileyen bir oyun türü.50

pedal : Bir makinede, bir araçta ayak yardımıyla dönmeyi veya hareketi sağlayan düzen, ayaklık.

perspektif : Bakış açısı. Nesnelere bir yüzey üzerine görüldükleri gibi çizme sanatı.

pirsing : Vücudun herhangi bir yerine süs amacıyla takılan metal halka, kanca, top vb.

plak : Sesleri kaydetmek ve kaydedilen sesleri yeniden pikap veya gramofonda dinlemek amacıyla hazırlanan plastik daire biçiminde yaprak.

projeksiyon : Bir film veya belgenin ışık kaynağından çıkan ışınlarla ekran veya perde üzerinde görüntüsünün oluşturulma işi, iz düşümü.

S

seyis : At bakıcısı.

skeç : Güldürü niteliğinde kısa oyun.

sol anahtarı : Portedeki notaların sol yüksekliğinde olacağını gösteren işaret.

T

trampet : İki değnek ile çalınan küçük davul.

V

vinç : Ağır yük kaldırmaya ve bir yere taşımaya yarayan araç.

vokal : İyi işlenmiş, düzenlenmiş ses.

voltaj : Gerilim.

Y

yayınık : Yüzeyden her doğrultuya dağılmış, herhangi bir nokta ya da noktalarda yoğunlaşmamış.

yengi : Birçok emek ve tehlikeli uğraşma pahasına erişilen mutlu sonuç, utku, galibiyet, galebe, zafer.

KAYNAKÇA

- Akar, E. (2015). Teknolojik Gelişmelerin Sahne Performansına Etkisi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aklar, E. (2015). Tiyatro Kostümünün Oluşma Aşamaları. Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, (1), s. 8-13.
- Anderson, B., and Anderson, C. (1999). Costume Design (2nd Edition ed.). Philadelphia: Harcourt Brace College.
- Barnwell, J. (2011). Film Yapımının Temelleri (çev: Gülelgül Altıntaş). İstanbul Literatür Yayınları.
- Brockett, O. G. (2000). Tiyatro Tarihi. Dost Kitabevi Yayınları.
- Cömert, N. (1996). Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Dekor-Kostüm Tasarım ve Uygulama Yöntemi Üzerine Bir Çalışma (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çivitçi, Ş. (2010). Tiyatroda Kostüm Tasarımı ve Oluşum Süreci. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi (5).
- Davis, G. ve Ralph, J. (1989). The Sound Reinforcement Handbook (2nd ed). Milwaukee: Hal Leonard.
- Demiriz, S., Koç, F., Karadağ, A., Koca, E. ve Ulutaş, İ. (2010). Erken Çocukluk Döneminde Dramatizasyon Araçları ve Kostüm Tasarımları. Ankara: Kök Yayıncılık (Baskı,8)
- Dexter, P. ve Moody, J. (2010). Concert Lighting Techniques, Art and Business. Third ed. Focal.
- Durmaz, S. (2012). Profesyonel Ses ve Sahne Işık Sistemleri (Seminer). TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi.
- Eroğlu, Ö. (2003). Resim Sanatı Sözlüğü. Öke Yayınevi.
- Gardner, O.M. (2010). Sahne Performanslarında Işığın Rolü (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Genç, H.N. (2002). Jean Genet'nin "Balkon" Adlı Oyununda Dekorun Simgesel İşlevi. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 19(1),s. 121-137.
- Gülseren, M. (2020). 1990-2000 Yılları Arasında Hollywood Sinemasında Simgeleşmiş Kostümler Ve Anlamları (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gürel, A. (2016). Sahne ve Gösteri Sanatlarında Tehlikelerin Tespiti (İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlık Tezi). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü.
- Gloman, Chuck B., ve Napoli, R. (2007). Scenic Design and Lighting Techniques: A Basic Guide for Theatre. Amsterdam: Focal.
- Hatipoğlu, Ş. (1992). Çağdaş Türk Tiyatrosunda Anlatım Araçları (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Holloway, J. (2002). Illustrated Theatre Production Guide. Amsterdam: Focal.
- Ingham, R. and Covey, L., (1992). The Costume Designer's Handbook. Portsmouth, NH:Heinemann (2).
- Işık, U. (2009). Aydınlatma Programlarının Gelişmiş Işık Simülatörleri ile Olan İlişkinin Değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Karaçam, Y. (2021). Sahne Tasarımının Gelişim Süreci İçerisinde Teknik ve Teknolojinin Önemi. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 27(46), 201-220.
- Keller, M. (2010). Light Fantastic: The Art and Design of Stage Lighting Second Edition. Prestel Verlag, Münih, Londra, New York.
- Kocabay, K. Hasibe (2008). Tiyatroda Göstergebilim. İstanbul E Yayınları.
- Kurland, J., (2004). Foreword. In D. N. Landis, 50 Designers/50 Costumes. Beverly Hills: Galleries of The Academy of Motion Picture Arts and Sciences, (p. 2).
- Koca, E. , Koç, F. & Kaya, Ö. (2011). Kostüm Tasarımcılarının Tasarım Sürecinde Karşılaştıkları Problemler. Vocational Education, 6 (2), 53-65.
- Nakilcioğlu, B. (2019). Devlet Tiyatrosu Sahne Dekorunda Resim Unsurları Bağlamında Gerçekleştirme Yöntemi (1980-2010), (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Nutku, Ö. (1985). Dünya Tiyatrosu Tarihi. Remzi Kitabevi (Cilt 2).
- Oğuzhan, N. (2013). Tiyatro Salonlarında Sahne Aydınlatması ile Salon ve Sahne Biçiminin İlişkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi İç Mimari Tasarım Anabilim Dalı.
- Oğuzkan, Ş. (1986). Anaokullarında Yaratıcı Dramatizasyon Uygulamaları. YA-PA (Ankara).
- Ötken, N. (2011). Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Dekor Tasarım Uygulama Yöntemi. Akademik Bakış Dergisi (24).
- Özyıldırım, M.C. (2010). Kapalı Mekanların Akustik Tasarımında ses güçlendirme sistemlerinin Uygulanma Koşulları. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü
- Nutku, Ö. (1960). Tiyatro ve Yazar. Gim Yayın Evi (Ankara),s. 69-70.
- Nutku, Ö. (1989). Sahne Bilgisi. Kabalcı Yayınevi (İstanbul).
- Parker, W.O. ve Smith, H.K. (1968). Scene Design and Stage Lighting. Secon Edition, Holt, Rinehart and Winston, Inc., New York, Chicago, San Francisco, Atlanta, Dallas, Montreal, Toronto, Londra.
- Pramaggiore, M. ve Wallis, T. (2011). Film A Critical Introduction. Laurence King Publisihing (p.3).
- Rio, J. ve Buono, C. (2009). House of Worship Sound Reinforcement. Boston: Course Technology.
- Stachowiak, J. (2011-2015). Dıgıtal vs Analogue Mıxing. Absolute Music.
- Shelley, S. (2009). A Practical Guide to Stage Lighting. Focal (Boston) (p.2).
- Simpson, Robert S. (2003). Lighting Control-technology and Applications. Focal (Oxford).
- Stamoolis, L.A.W. (2007). The body underneath: A Method of Costume Design. Oxford, Ohio:Master Thesis Miami University.
- Şener, T., Dünder, N., (2018). Tiyatro İçin Kostüm Tasarım Sürecinin Analizi. İdil Dergisi, (7), s. 61.
- Temel, S., (2007). Devlet Tiyatrolarında Bir Sahne Tasarımcısı Refik Eren (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sahne Sanatları Anabilim Dalı.
- Tuğan, N.H. (2017). Sinema İkonografisinde Kostüm ve Makyaj. Social Sciences Research Journal, 6(4), 179-190.
- Vasey, J. (1999). Concert Sound and Lighting Systems. Focal (Oxford) p.3.

GENEL AĞ ADRESLERİ

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/28499> Erişim Tarihi: 12.02.2022

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1267637> Erişim Tarihi: 03.01.2023

<https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/klonlanmis-isik-lazer#:~:text=%C4%B0ki%20ayna%20aras%C4%B1na%20yerle%C5%9Ftirilmi%C5%9F%20oyuk,vermek%20yani%20pompalama%20yapmak%20gerekir.>

Erişim Tarihi: 05.01.2023 21.38

GÖRSEL KAYNAKÇASI

Görsel kaynakça sayfasına ulaşmak için yukarıdaki kodu tarayın ya da aşağıdaki linke erişim sağlayın.

<http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2661>

CEVAP ANAHTARI

1. ÖĞRENME BİRİMİ

Boşluk Doldurma

1. Kostüm
2. Hükümdarlığı
3. Hayali kahraman
4. Aksesuar
5. Kullanışlılığı
6. Kültürel
7. Hedef kitleye
8. Özel tasarım
9. Üniforma
10. Kuru temizleme

Çoktan seçmeli

11. B
12. C
13. C
14. E
15. E
16. B
17. D
18. E
19. D
20. A
21. A

Bulmaca (Sıra Sizde sayfa 40)

1. Kemer
2. Kostüm
3. Kullanışlılık
4. Aksesuar
5. Süpürge
6. Maskot
7. Üniforma
8. Giysi
9. Takı
10. Çanta
11. Başlık
12. Taç

Açık Uçlu

22. “Aksesuar, kostümün tamamlayıcısıdır ve birçok kostüm, aksesuarsız iletilmek istenen düşünceyi, fikri seyirciye tam veremeyebilir. Nasıl günlük hayatta giyilen kıyafetlerde şapka, ayakkabı, takı vs. kullanılıyorsa kostümlerde de bunların kullanımı neredeyse zorunludur.” cevabına yakın cevaplar kabul edilecektir.
23. “Seyirci izlediğinden keyif alamaz, anlatılmak istenen düşünceyi anlayamaz. Eğer milli ve kültürel değerlerine aykırı bir kostümse üzüntü duyabilir veya sinirlenebilir. Bu da gösteriyi terk etmesine sebep olur. İşletmeden şikayetçi olabilir veya tatilini sonlandırabilir.” cevabına yakın cevaplar kabul edilecektir.
24. “Kostümün yırtılan veya zarar gören kısmı çok büyük değil veya oyuncunun özel yerlerini açmıyorsa gösteri devam ettirilerek gösteriden sonra kostüm bakıma verilebilir. Eğer ciddi bir yırtık ise gösteriye ara verilerek veya sadece o oyuncu doğaçlama yaparak oyundan çıkabilir ve arka planda kostümünü değiştirebilir. Ateş ile gösteri yapanların kostümünde yanma olursa derhâl sahneyi terk ederek kostümü üzerinden çıkarabilirse çıkarmalı, yanık kısım cildine yapışmışsa derhâl doktor çağırılmalı, yaraya kesinlikle doktor müdahale etmeli ve gösteri onsuz devam edebiliyorsa etmeli, edemiyorsa sonlandırılmalıdır.” cevabına yakın cevaplar kabul edilecektir.
25. “Evet, bilgi sahibi olmalıdır çünkü bazı kostümler kiralanırken bazıları da animasyon hizmetleri departmanının depolarında saklanır. Bu kostümlerin bakıma gönderilmesi ve bakımlarının tam yapılıp yapılmadığının anlaşılabilmesi için bakıma gönderilmeye vakit bulunamayan kostümlerin animatörler tarafından bakımlarının yapılabilmesi, gösteri öncesi kirlenen veya zarar gören kostüm ve aksesuarların acilen bakım ve temizliğinin yapılabilmesi veya kiralanmış kostümlerin temiz ve bakımlı olup olmadığının anlaşılabilmesi için animatörün bakım ve saklanma koşullarını bilmesi gerekir.” cevabına yakın cevaplar kabul edilecektir.
26. “Türk kültürüne ait halk danslarını tanıtmak isterdim. Bunun içinde o halk dansı için giyilen yöresel halk dansı kıyafetini giydim.” cevabına yakın cevaplar kabul edilecektir.

2. ÖĞRENME BİRİMİ

Boşluk Doldurma

1. Dekor
2. Aksesuar
3. Fonun
4. Dekor aksesuarı
5. Kullanışlılık
6. Çok yönlülük
7. Sabit
8. Sahnelerde
9. Yaratıcılığını
10. Saklanması

Çoktan seçmeli

11. E
12. C
13. B
14. E
15. B
16. D
17. A
18. A
19. C
20. D

Açık Uçlu

21. “Sahnede oyunlar ve aktiviteler arasındaki geçişlerde sahnedeki dekor ve aksesuarı hızlıca değiştirebilmek ve bir sonraki gösteri için misafirleri çok bekletmemek için kolay taşınabilir olmalıdır .” cevabına yakın cevaplar doğru kabul edilecektir.
22. “Hayır kullanılmaz. Stand up gibi sadece konuşmaya ve anlatıya dayalı sahne aktivitesinde hiçbir dekor ve aksesuar olmayabilir ya da tek bir sandalye, koltuk bulunabilir.” cevabına yakın cevaplar doğru kabul edilecektir.
23. “Oyun, film, parodi gibi herhangi bir sahne gösterisinde kullanılan dekor bu etkinliklerin içeriğini yansıtmalıdır. Örneğin tiyatro oyununda fakir bir ailenin hayatı işleniyorsa burada dekor olarak kullanılan mobilya ve aksesuarlar eski ve yoksulluğu yansıtan türden olmalıdır.” cevabına yakın cevaplar doğru kabul edilecektir.
24. “Animasyon hizmetlerinde sahne aktivitelerine sık sık yer verilmektedir. Özellikle konaklama işletmelerinde hemen hemen her akşam gösteri, şov gibi aktiviteler yer alır. Bu aktivitelerin daha ilgi çekici olması ve misafir memnuniyetini artırması için dekor mutlaka kullanılmalıdır.” gibi cevaplar doğru kabul edilecektir.
25. “İzlediğim şey yalın olurdu. Anlatılmak isteneni tam anlayamaz ve ilgimi tam veremezdim. İzlediğim şeyden sıkılır hatta izlemeye son verirdim.” cevabına yakın cevaplar doğru kabul edilecektir.

Bulmacanın Cevap Anahtarı

1. Pano
2. Aksesuar
3. Kullanışlılık
4. Standart
5. Dayanıklılık
6. Mobilya
7. Fon
8. Tiyatro
9. Dekor
10. Düğün

3. ÖĞRENME BİRİMİ

Boşluk doldurma

1. Ses ve ışık sistemi
2. Yaka
3. Ses yönetim
4. Yükselteç
5. Işık yönetim
6. Dayanıklılık
7. Taşınabilen
8. Tanıtımı
9. Sorun
10. Yönetim

Çoktan seçmeli

11. E
12. B
13. C
14. A
15. D
16. E
17. A
18. B
19. D
20. C

Açık Uçlu

21. "Ses ve ışığın üretilmesi, çoğaltılması ve iletilmesi gibi işlev ve amaçlar için kullanılan tüm öğeler ses ve ışık sistemi olarak tanımlanır. Kullanılacağı yer, işlev ve ulaşılmak istenen amaca göre bu sistemlerin araç gereci çeşitlilik gösterir." cevabına yakın cevaplar doğru kabul edilecektir.
22. "Ses sisteminin araç gereci; kaynak aygıtları, ses yönetim aygıtları, ses yükseltici ve eşitleyiciler, hoparlör ve kayıt aygıtlarıdır. Işık sistemi araç gereci ise lambalar, özel etkili ışık aygıtları, ışık yönetim aygıtı ve ışık konumlandırma araç gerecidir." cevabına yakın cevaplar doğru kabul edilecektir.
23. "Amaca uygunluk, kullanılabilirlik, dayanıklılık ve taşınabilirliktir." cevabına yakın cevaplar doğru kabul edilecektir.
24. "Animasyon hizmetlerinde hemen hemen her gün aktivite, show ve gösteri yapılmaktadır. Misafirlerin bu aktiviteleri net ve canlı görebilmesi, izleyebilmesi, sesleri duyabilmesi, dans gibi etkinliklerde dans edebilmesi için ses ve ışık sistemlerine ihtiyaç vardır. Özellikle gün içerisinde sürekli yapılan müzik yayını ve anonslarda ses sistemi olmazsa olmazdır. Bu gibi sebeplerden dolayı animasyon hizmetlerinde ses ve ışık sisteminin kullanımı çok önemlidir." cevabına yakın cevaplar doğru kabul edilecektir.
25. "Animasyon hizmetlerindeki ses ve ışık sistemlerini bu departmanda çalışan animatörler kullanmaktadır. Tüm gün yapılan aktivitelerde mikrofonu ellerinden hiç düşürmezler. Akşam showlarında ışık sistemlerini kurarlar ve bu sistemleri kullanarak kendileri yönlendirirler. Bu nedenle bir animatör ses ve ışık sistemlerinin doğru kullanımını, bakım zamanlarını ve saklanma koşullarını iyi bilmeli ve uygulamalıdır." cevabına yakın cevaplar doğru kabul edilecektir.